कृषि जर्नल

Agriculture Journal

कृषि जर्नल २०७७ माघ (krishijournal–2021, (Jan-Feb)

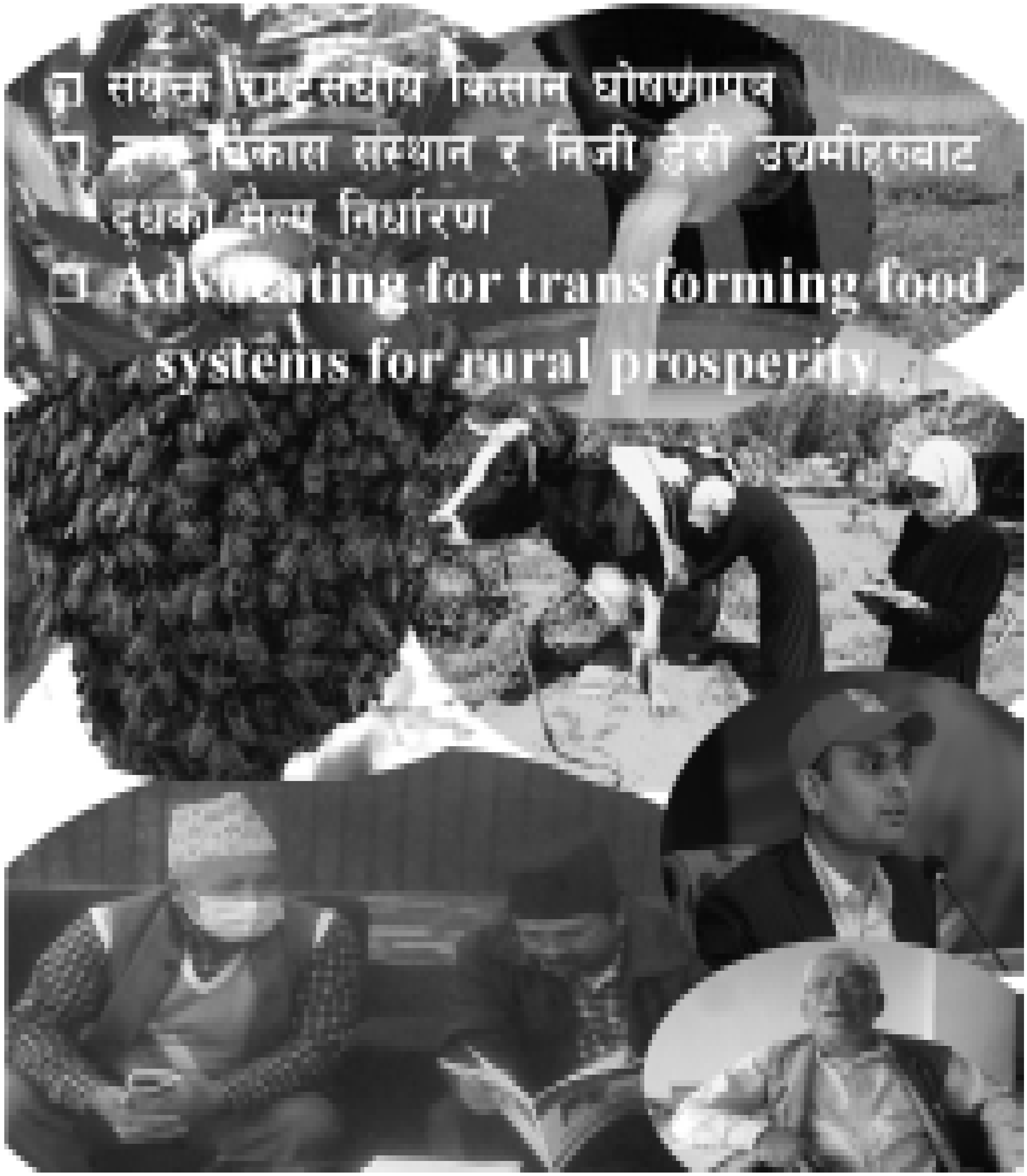

दर्ता नं. का.जि.प्र.का.द.नं. १३६/०६२/०६३
जल, जमीन र जंगल हाम्रो सरोकार, कृषि हेक्को अस्तित्वको आधार

कृषि जर्नल
Agriculture Journal
मासिक

काठमाडौं जि.प्र.का.द.नं. १३६/०६२/०६३

वर्ष-१७, अङ्क १२ माघ २०७८

१. संयुक्त राष्ट्रसंघीय किसान घोषणापत्र ३
२. राष्ट्रिय कृषक समूह महासंघको आठौं सामाजिक लेखाजोखा ५
३. पिकानट (चुच्चे ओखर) खेती प्रविधि ९
४. गेहेन्द्रको कृषिमा लोभलाग्दो लगाव १०
५. मौरी गोलामा हुल निर्यास ११
६. माडीका सबै भूमिहीनलाई निस्सा दिने ११
७. महासंघले गऱ्यो किसान परिचालन समिति गठन १२
८. किसानहरुको माग पूरा गर्न किसान महासंघको आग्रह १८
९. दूधको मुल्य समायोजन गर्न दूध विकास बोर्डको पहल १९
१०. सरकारद्धारा दूधको मूल्यमा समायोजन, दूग्ध विकास संस्थानको दूधको मूल्य प्रतिलिटर ९ बढ्यो २०
११. नेपाल डेरी एसोसिएसनको सुदुर पश्चिममा नयाँ नेतृत्व २०
१२.निजी डेरी उद्योग संघहरुबाट फागुन १ गतेदेखि दूधको मूल्य प्रतिलिटर १० रुपैयाँ बढायो २१
१३. केन्द्रीय दुग्ध सहकारी संस्थाबाट दूधको मूल्य बढाउन आग्रह २२
१४. दुधको मुल्य समायोजन गर्न सिफारिस २३
१४. प्राङ्गारिक खेती प्रति किसानहरु आकर्षित २३
१५. कुखुरा पालक व्यवसायीहरुले राखे आफ्नो माग २४
१६. कृषि मन्त्रालय,कृषि सहकारी केन्द्रीय संघबीच सम्झौता २५
१७. अब चितवन भूमिहीन सुकुमबासीका हातमा लालपुर्जा २६
१८. सामान्य मिनरल ब्लक बनाउन तरिका २७
19. Afghanistan: FAO welcomes $65 million contribution from Asian Development Bank 28
20. One Syrian gives his community a non-traditional helping hand 29
21. The Netherlands provides EUR 4.13 million grant 30
22. Advocating for transforming food systems for rural prosperity 31
23. Syrian refugees feel the heat of Lebanon's economic woes 32
24. I look forward to continuing the excellent collaboration 33
25. Libya: Vouchers empower displaced people to buy the foods they need 34
26. Norway commits funds lift aquaculture 35
27. United Nations rural poverty agency IFAD set to boost its ethical investments 36

व्यक्तिगत मूल्य रु. ५०/-
संस्थागत मूल्य रु. १००/-

प्रकाशक : कृषि सूचना तथा सञ्चार प्रविधि प्रकाशन प्रा.लि
सल्लाहकार : कृष्ण कोपिला, डा.गिरीराजमणी त्रिपाठी, **प्रबन्ध निर्देशक** : श्रीबहादुर खड्का
प्रधान सम्पादक : धनबहादुर मगर, **सह-सम्पादक** : रितु रुपाखेती, **उप-सम्पादक** : सरस्वती मानन्धर
मुख्य कार्यालय : बागबजार २८, कलंकी १४, **फिल्ड कार्यालय** : टौखेल मच्छेगाउँ ९, चन्द्रागिरी नगरपालिका
फोन : ०१४२८८७४३, **मोवाईल नं.** ९८४१४४५७५३, **मुद्रण** : प्रिन्ट स्काई, भुरुखेंल, काठमाडौं
Online : www.krishijournal.com.np, इमेल : krishijournal@yahoo.com

सम्पादकीय

किसानको माग पूरा गर

कृषि क्षेत्रको सुधार र किसानहरूका जल्दाबल्दा समस्या सम्वोधनका लागि सरकार फेरिए पछि पटक पटक मागहरू राख्दै आएका किसान संगठनहरूको कुनै पनि मागहरुको सम्वोधन आज पनि भएको देखिदैन ।

कृषिमा आधारित नेपालको अर्थतन्त्र रहेको र किसान वाहुल्यता भएको देशमा किसान र कृषि क्षेत्रका विषयमा नेपाल सरकार तथा सरोकारवाला निकायहरूले विशेष ध्यान दिनु र कृषि क्षेत्रलाई राष्ट्रिय प्राथमिकताको विषय बनाउँदै उच्च महत्व दिनु आवश्यक छ । कोभिड महामारी तथा अन्य विभिन्न प्राकृतिक प्रकोपहरूको समयमा समेत किसानहरूलाई राहत दिने कुनै किसानपक्षीय कामहरू नगर ेको कारणले विगत लामो समयदेखि शोषण र उत्पीडनमा रहेका किसानहरूको पीडामाथि पीडा थपिएको छ। नेपाली किसानहरूले कृषि सामग्री, उत्पादन, वितरण, बजार, प्राकृतिक प्रकोपहरू र जलवायु संकटका कारण सिर्जित विविध समस्या र चुनौतीको सामना गरिर हेका छन्, जसले गर्दा कृषि प्रतिको विकर्षण र खाद्यमा परनिर्भरता बढिरहेको छ । बाढी, पहिरो, डुवान आदिका कारण ठुलो क्षति व्यहोर ेका किसानहरू जेनतेन आफ्नो गाँस, बास र कपासको जोहो गर्दै सरकारबाट घोषित र ाहत पाउने पर्खाइमा छन् । रासायनिक मलको अभावलाई सम्वोधन गर्न नेपाल सरकारले थप १५ अर्ब रूपैयाँ वजेट व्यवस्था गरेको भए पनि मलको अभाव कायमै छ ।

यतिबेला पाँच राजनीतिक दलनिकट किसान संगठनहरूले नेपालको कृषि क्षेत्र र किसानहरूका समसामयिक समस्याहरूमा केन्द्रित साझा छलफल र विमर्श गरी कृषि क्षेत्रको सुधार र किसानहरूका जल्दाबल्दा समस्या सम्वोधनका लागि निम्न मागहरू र ाख्दै कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयमा विभिन्न प्रकारको मागहरु राख्दै आएको छ । रासायनिक मलको अभावलाई तत्काल सम्वोधन गरी किसानहरूलाई सर्वसुलभ तरि काले मलखाद उपलब्ध गराउने व्यवस्था गर्न नेपाली किसानहरूले निरन्तर भोग्नुपरेको यस समस्यालाई किसान संगठनहरूको सहभागीतामा दीर्घकालीन रूपमा समाधानको बाटो पहिल्याउन, रासायनिक मलको समस्यालाई सँधैका लागि समाधान हुने गरी योजना बनाउन, रासायनिक मल कारखाना खोल्ने कार्य अति खर्चिलो हुने, त्यसका लागि आवश्यक कच्चामाल तथा इन्धन समेत आयातित गर्नुपर्ने, उत्पादित रासायनिक मलको मूल्य आयातित मलको मूल्यभन्दा बढी पर्न जाने, त्यसो हुँदा थप अनुदान दिनुपर्ने हुनाले राज्यमाथि मल कारखाना स्थापना, सञ्चालन र अनुदानको तेहरो भार पर्ने, रासायनिक मल कारखानाले वातावरणीय प्रभाव पार्ने र विश्वव्यापी रूपमा रासायनिक मलको प्रयोगलाई निरुत्साहित गर्दै जैविक/प्राङ्गारिक तरिकाले गरिने उत्पादनलाई प्रवर्द्धन भइरहेको वर्तमान परिप्रेक्ष्यमा पुरातन सोच र कमिसनको लोभमा अन्यत्र प्रयोगमा नआई वर्षौंदेखि थोत्रिएर बसेका मेसिनहरूको आयात गरी नेपालमा रासायनिक मल कार खाना स्थापना गर्ने प्रयत्न सर्वथा गलत, प्रतिगामी र नेपाली जनभावना विपरीत छ । यसको सट्टा जैविक/प्राङ्गारिक मलहरूको कारखाना खोल्ने र खाद्य सम्प्रभुताको कार्यान्वयन गर्ने दिशाउन्मुख हुँदै किसानलाई प्राङ्गारिक, जैविक विविधतामा आधारित पर्यावरणीय तथा दिगो कृषिमा आकर्षित गर्दै रासायनिक मलमा रहेको परनिर्भरतालाई अन्त्य गर्न सुस्पष्ट नीति तथा कार्यक्रम अघिसार्न, बाढी, पहिरो, डुवान, कोभिड लगायतका विपदबाट प्रभावित, धानमा बाला नलागेर मारमा परेका नेपाली किसानहरु, किसानहरूका लागि घोषणा गरिएको राहत तथा क्षतिपुर्ति कैयौं किसानहरूले अझै नपाएको अवस्था, लगत संकलन तथा राहत वितरणमा कैयौं स्थानीय निकायबाट ढिलासुस्ती र पक्षपात् भएको पाइएको छ। यस विषयमा नेपाल सर कारबाट तत्काल कडा कदम चाल्दै घोषणा गरेवमोजिमको राहत तथा क्षतिपुर्ति तुरुन्त र न्यायोचित रूपमा वितरण गर्न ।

किसान संगठनहरूको सहभागीतामा उत्पादक किसानहरूको माग वमोजिम उखुको मूल्य निर्धारण गर्न र उखुको रकम भुक्तानी नगर्ने उद्योगीहरूलाई तत्काल कडाभन्दा कडा कार बाही गरी किसानहरूको उखुको भुक्तानी पाउनुपर्ने रकम तत्काल उपलब्ध गराउन, उखु किसानहरूको समस्यालाई किसान संगठनहरूको सहभागीतामा दीर्घकालीन रूपमा समाधान गर्ने गरी नीति, योजना तथा कार्यक्रम बनाई लागु गर्न,

नेपालको संविधानमा मौलिक हकको रूपमा स्थापित खाद्य सम्प्रभुताको अधिकारलाई 'खाद्य सम्प्रभुता तथा खाद्य अधिकार ऐन २०७५' वमोजिम जनमुखी नियमावली बनाई यथाशीघ्र कार्यान्वयन गर्न, नियमावली बनाउने प्रक्रियामा किसान संगठनहरूलाई सहभागी गराउन राष्ट्रिय किसान सञ्जाल समेतको प्रत्यक्ष सहभागीतामा बनेको २० वर्षे कृषि विकास रणनीतिलाई मुलुकको बदलिएको परि स्थिति अनुरूप लागु गर्न राष्ट्रिय किसान सञ्जाल र किसान संगठनहरूको सहभागीतामा तत्काल सिंहावलोकन गर्न, समीक्षा तथा पुनर्लेखन गर्दै यसको कार्यान्वयनमा जोड दिन, कृषि विकास रणनीतिको अवधारणा अनुरूप देशभरका सम्पूर्ण किसानहरूको वर्गीकरण गर ी सोका आधारमा वास्तविक उत्पादक किसानहरूलाई किसान परिचय पत्र उपलब्ध गराउन र सोही आधारमा किसानहरूलाई आवश्यक सेवा सुविधा प्रदान गर्न,

किसान आन्दोलनको प्रतिफलको रूपमा विगत लामो समयदेखि कृषि क्षेत्रका नीति निर्माण तथा कार्यान्वयन गर्ने कृषि तथा पशुपन्छी मन्त्रालय र अन्य सरोकारवाला निकायहरूमा राष्ट्रिय किसान सञ्जाल र किसान संगठनहरूको प्रतिनिधित्व गराउने व्यवस्था गर्न राखिएका मागहरु सरकारले यथाशिघ्र पूरा गर्नुको साटो सरकारले अहिलेसम्म आनाकानी गरिरहेको अवस्था छ र यस्तो अवस्थामा किसान संगठनहरुले बारम्वार समस्याको समाधान गर्नुपर्ने सुझावहरु दिइएको अवस्थामा पनि सम्वोधन हुन नसकिरहेको अवस्था छ ।

नेपालको कृषि र नेपालको किसानहरु अहिले कसरी बढेको भन्ने कुरा सबैलाई थाहै छ । वर्तमान परिवेशनमा नेपालको कृषि सोचे जति अगाडि बढ्न सकेको छैन। यसका पछाडि के भइरहेको छ भन्ने कुरा धेरैलाई थाहा छैन । त्यसकारण पनि गहिराईमा पुगेर किसानहरुको समस्या समाधान गर्न सरकार मात्र होइन आम सरोकारवाला निकाय लाग्न जरुरी छ । र समयमै देशको कृषिको समस्या समाधान गर्न जरुरी छ । र किसान संघ-संगठनहरुले उठाईको मागहरु पूरा गर्न जरुरी छ ।

संयुक्त राष्ट्रसंघीय किसान घोषणापत्र

डिसेम्वर १७, २०१८ को दिन विश्वका किसान तथा ग्रामीण क्षेत्रमा बसोबास गर्ने आम जनसमुदायका लागि ऐतिहासिक दिन रह्यो । यो विश्वका किसानहरुको ऐतिहासिक क्षण हो । किनभने लामो संघर्षपछि विश्वभरका किसान तथा ग्रामीण क्षेत्रमा बसोवास गर्ने समुदायहरुको अधिकार सुनिश्चित गर्ने गरी अत्यन्त महत्वपूर्ण एउटा अर्न्तराष्ट्रिय दस्तावेज पारित भएको छ ।

प्रमेश पोखरेल

मानव अधिकार सम्बन्धी विश्वव्यापी घोषणापत्र (यूडिएचआर, १९४८), आर्थिक तथा सामाजिक साँस्कृतिक अधिकार सम्बन्धी अनुवन्ध (सिईएससिआर, १९६६), अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरुको अधिकार (१९७५), आदिवासीहरुको अधिकार (२००७), भियना घोषणापत्र (१९९३), आईएलओ १६९, शरणार्थी अधिकार (१९५१), महिला अधिकार (सिडाउ, १९७९), बाल अधिकार (१९८९) आदि जस्ता व्यक्ति, जनता तथा जनसमुदायको अधिकार संरक्षण गर्ने विभिन्न संयुक्त राष्ट्र संघीय संयन्त्रहरुका बारेमा हामीलाई थाहा नै छ । यी सबै अन्तर्राष्ट्रिय संयन्त्रहरुले धेरै अवस्थाहरुमा राष्ट्रिय स्तरमा प्रष्ट कानूनी प्रावधानहरुका साथै सम्बन्धित समूहहरुको अधिकार संरक्षण गर्न महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गरेका छन् । तर सबैभन्दा अपहेलित रुपमा जीवन यापन गरिरहेका, भोकमरी र गरीवीको सामना गर्दै दिगो रुपमा र प्रकृतिसँगको समन्वयमा खाद्यान्न उत्पादनको महत्वपूर्ण काम गरिरहेका किसानहरुको अधिकार सुरक्षित गर्ने विशिष्ट दस्तावेज थिएन । हामीले लामो समयदेखि यस्तो दस्तावेजको कुरा गर्दा शुरुमा त वास्ता गरिएन र थुप्रै चुनौतिको सामना गर्नुपर्‍यो । तर हामीले दृढतापुर्वक हाम्रो अभियान र संघर्ष जारी राख्यौ. । अखिल नेपाल किसान महासंघ संलग्न रहेको विश्वभरका किसानहरुको शक्तिशाली र वृहत किसान आन्दोलन, ला भिया क्याम्पसिनाको विगत १७ वर्षदेखिको निरन्तर प्रयास र विश्वभरिका किसानहरुको लामो एवं कठिन संघर्षपश्चात्, हर्ष र विजयको प्रतीकको रुपमा, गरिवी र भोकमरीमा जीवन व्यतित गर्ने ७५% तर विश्वभरिका खाद्य उत्पादनमा ७०% योगदान पुर्‍याउने साना किसान तथा ग्रामीण जनताहरुको अधिकार घोषणापत्र आज यथार्थ भएको छ । अहिले हाम्रो यो विजय सबै किसान एवम् ग्रामीण क्षेत्रका जनसमुदायको लागि गौरवको विषय बनेको छ ।

डिसेम्वर १७, २०१८ को दिन विश्वका किसान तथा ग्रामीण क्षेत्रमा बसोबास गर्ने आम जनसमुदायका लागि ऐतिहासिक दिन रह्यो । यो विश्वका किसानहरुको ऐतिहासिक क्षण हो । किनभने लामो संघर्षपछि विश्वभरका किसान तथा ग्रामीण क्षेत्रमा बसोवास गर्ने समुदायहरुको अधिकार सुनिश्चित गर्ने गरी अत्यन्त महत्वपूर्ण एउटा अर्न्तराष्ट्रिय दस्तावेज पारित भएको छ । संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभाको ७३ औं सत्रबाट १२१ देशको भोट सहित अनुमोदन भएपछि अब **किसान तथा ग्रामीण क्षेत्रमा कार्यरत किसान र अन्य समुदायको अधिकार घोषणापत्र** एउटा निर्देशित दस्तावेज बनेको छ । यसले लामो समयदेखि नेपालमा किसान अधिकारको माग गरेको किसान संघर्षलाई थप बल पुगेको छ भने त्यसरी नै संघर्षमा रहेका विश्वभरका किसानलाई उत्साह र हौसला प्रदान गरेको छ ।

महासभाको ७३ औं सत्र अर्न्तगत पेश भएको **किसान तथा ग्रामीण क्षेत्रमा कार्यरत किसान र अन्य समुदायको अधिकार घोषणापत्र**लाई जम्मा १९३ सदस्य राष्ट्रमध्ये १२१ देशको समर्थनले पारित गरेका छन् । ८ देशको विरोध तथा ५४ देशको अनुपस्थिति रहेको उक्त सभाको अध्यक्षता बोलिभियाले गरेको थियो । संयुक्त राज्य अमेरिका, संयुक्त अधिराज्य, हङगेरी, अष्ट्रेलिया, न्युजिल्याण्ड, स्वीडेन आदीले यसको विरोध गरे भने नेपाल, बोलिभिया, भेनेजुयला, क्युवा, भारत, बंगलादेश, इन्डोनेशिया, दक्षिण अफ्रिका, स्वीजरल्याण्ड, श्रीलंका, चीन आदिले यसको समर्थन गरे । अनुपस्थित हुनेहरुमा ब्राजिल, जापान, अर्जेन्टिना, फ्रान्स, नर्वे, क्यानाडा आदि देश रहे ।

सेप्टेम्वर २०१८ मा संयुक्त राष्ट्रसंघ मानव अधिकार परिषद्ले पारित गरेको उक्त घोषणापत्रलाई हालै महासभामा पेश परिएको थियो । खुला अन्तरसरकारी क्रियाशील समुहहरु (ओईआईडब्ल्यूजी) को लगातार पाँचौं पटकसम्मको लामो छलफल र सुधार पछि उक्त घोषणापत्र जेनेभास्थित संयुक्त राष्ट्र संघीय मानव अधिकार परिषद् (यूएनएचआरसि) बाट पारित भई संयुक्त राष्ट्र संघको महासभामा पठाइएको थियो । यसको इतिहास निकै संघर्षपूर्ण पनि छ ।

खाद्य उत्पादकहरु, साना किसानहरु, भूमिहिन, ग्रामीण कामदारहरु, चरुवाहरु, पशुचारकहरु र मछुवाराहरु तथा ग्रामीण भेगहरुमा बस्ने

मानिसहरुको जीवन सम्मानित छैन । उनीहरु शोषीत, पीडित र अपहेलित छन् । उनीहरु मूलधार राजनैतिक आर्थिक प्रक्रियाहरुबाट वहिस्कृत छन् । उनीहरु धेरैको उत्पादनका स्रोतमा अधिकार छैन । मानव जातीका लागि अपरिहार्य खाद्यान्न उत्पादन गर्ने महान् कार्य गर्ने यी समुदायको गरिबी निवारण, विकास, भोकमरी उन्मुलन र प्रकृतिको संरक्षणमा उनीहरुको योगदानको कदर गर्नु त कहाँ हो, कहाँ मानवीय जीवन समेत बाँच्न पाएका छैनन् । त्यसकारण किसान अधिकारको संगठित आवास उठ्न थाल्यो । यो वहसलाई संयुक्त राष्ट्र संघमातहत ल्याउन ला भिया क्याम्पेसिना (एलभिसि) ले शसक्त र संगठित आवाज उठायो । १७ वर्ष अगाडि २००१ मा गृहकार्य शुरु भई ला भिया क्याम्पेसिनाले २००८ मा घोषणापत्र मस्यौदा पारित गऱ्यो । दुई वर्षपछि, संयुक्त राष्ट्र संघीय मानव अधिकार परिषद्ले ग्रामीण भेगहरुमा बस्ने साना किसानहरु तथा अन्य मानिसहरुका अधिकार संरक्षण गर्ने उपायहरु तथा साधन प्रस्ताव गर्न आफ्नो सल्लाहकार समितिका १८ स्वतन्त्र विशेषज्ञहरुलाई निर्देश गऱ्यो । सल्लाहकार समितिले साना किसानहरुका अधिकार संरक्षण गर्नुपर्ने आवश्यकतालाई शसक्त रुपमा प्रस्ताव गरी आफ्नो अन्तिम अध्ययन पेश गरे । २०१२ सेप्टेम्बरमा मानव अधिकार परिषद्ले मस्यौदा घोषणापत्रलाई पारित गरे र यसैले नै मस्यौदा घोषणापत्रमाथि छलफल गर्न खुला अन्तरसरकारी क्रियाशील समूहलाई जन्मायो । २०१३ जुलाईमा सम्पन्न यसको पहिलो सत्रदेखि यता यसको मस्यौदामा थुप्रै फेरवदलहरु गरिएका छन् । संयुक्त राष्ट्रसंघको मानव अधिकार परिषद्को अन्तर सरकारी छलफल (ओईआइडब्ल्यूजि) को निकायमा केही वर्षको वार्ता तथा पाँचौं राउण्डको छलफल पछि गत सेप्टेम्वरमा यो पारित गरि संयुक्त राष्ट्रसंघको महासभामा पठाइएको थियो । जेनेभाको परिषद्मा पारित हुनु अघि बोलिभियाका राजदूत एन्जेलिका नाभारोको अध्यक्षता गरेको उक्त परिषद्मा प्रगतिशील राष्ट्रहरु बोलिभिया, क्युबा, भेनेज्युला र अन्य थुप्रै दक्षिण अमेरिकी राष्ट्रहरु यसको दह्रो पक्षमा रही विगत पाँच वर्षसम्म यसलाई समृद्ध बनाउदैं अगाडि बढाउन योगदान गरे । यसका साथै अखिल नेपाल किसान महासंघ राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दुबै तहमा यस आन्दोलनका अगुवाहरुमध्येको एक हो । यसका विभिन्न छलफलमा ला भिया क्याम्पेसिनाको तर्फबाट अखिल नेपाल किसान

यो दस्तावेजले दिगो स्थानीय कृषि, पर्यावरणीय अभ्यासहरु सुनिश्चित गर्न र जिएमओ, किटनाशक र रसायनिक खेतीमाथि विरोध गर्न साथै डब्ल्यूटिओ, एफटिए आदिमा भएका किसान विरोधी सम्झौताहरु र प्रावधानहरु भत्काउन पनि यो साँच्चिकै एउटा प्रगतिशील दस्तावेज बनेको छ ।

महासंघका महासचिव प्रमेश पोखरेल लगायत विभिन्न पदाधिकारीहरुको उपस्थिति रहेको थियो । देशभित्र पनि २० वर्षे लामो कृषि विकास रणनीति (एडिएस, २०१५–२०३५) तथा नेपालको संविधानमा कृषिको रुपान्तरण र खाद्य सम्प्रभुताको उपलब्धी हासिल गर्ने एउटा स्तम्भको रुपमा किसानका अधिकारहरुलाई पहिचान गर्न किसान महासंघ केही हदसम्म सफल भएको छ । नेपालमा पनि किसान अधिकार ऐन बनाउन यसले लामो समयदेखि माग गर्दै आएको छ र हाल यसको मस्यौदा बनेर मन्त्रालयमा छलफलको प्रक्रियामा रहेको छ ।

अहिले लाखौं किसानहरुको संघर्ष अब उक्त घोषणापत्रको कार्यान्वयनलाई अघि बढाउन केन्द्रित भएका छन् । त्यसैले यस घोषणापत्रले अन्तर्राष्ट्रिय भूमि गठबन्धन, फियान इन्टरन्यास्नल, सेटिम, फिमार्क, दक्षिण एशियाली आर्थिक तथा सामाजिक-साँस्कृतिक अधिकार महिलावादी गठबन्धन आदिका साथै ला भिया क्याम्पेसिनामातहत रहेका मछुवाराहरु, पशुचारक समुदायहरु, आदिवासीहरु, आप्रावासी र सामयिक कामदारहरु, दुग्धशालाका कामदारहरु, ग्रामीण महिलाहरु तथा युवाहरुमा नयाँ उत्साह पैदा गरेको छ ।

वर्तमान घोषणापत्रमा २८ वटा धाराहरु रहेका छन् । सबैभन्दा शक्तिशाली धारा १ ले किसानलाई परिभाषित गरेको छ भने धारा २, ३ र ४ ले किसानको अधिकार, सम्मान र संरक्षण तथा उनीहरुविरुद्धको विभेदको अन्त्य गर्न राज्यको दायित्वको रुपमा व्याख्या गरेको छ । त्यसैगरी धारा १५ देखि २० सम्मका विभिन्न बुँदामा उनीहरुको खाद्य अधिकार, भूमि अधिकार, प्राकृतिक स्रोत र जैविक विविधता, किसानहरुको बीजन अधिकार तथा परम्परागत ज्ञान र अभ्यासको अधिकार घोषणापत्रमा संरक्षण, पहिचान र कदर गर्ने काम गरेको छ । उल्लेखनीय कुरा यसले किसानको खाद्य सम्प्रभुताको अधिकार, बिउविजनमाथिको अधिकार सुनिश्चित गरेको छ । भुमि अतिक्रमण, रसायनिक खेति तथा निगमीय प्रभावबाट सुरक्षण तथा उनीहरुको स्वास्थ्य, शिक्षा तथा रोजगारको अधिकार पनि प्रत्याभूत गरेको छ ।

केही साम्राज्यवादी राष्ट्रहरुको किसानविरोधी विभिन्न दावीका बाबजुद र सम्झौताको दस्तावेज भएपनि, यो दस्तावेजले दिगो स्थानीय कृषि, पर्यावरणीय अभ्यासहरु सुनिश्चित गर्न र जिएमओ, किटनाशक र रसायनिक खेतीमाथि विरोध गर्न साथै डब्ल्यूटिओ, एफटिए आदिमा भएका किसान विरोधी सम्झौताहरु र प्रावधानहरु भत्काउन पनि यो साँच्चिकै एउटा प्रगतिशील दस्तावेज बनेको छ । यस घोषणापत्रले किसानको योगदानको व्याख्या, कदर र सम्मान गरेको छ । उनीहरुको स्वाभीमानको रक्षा गरेको छ । उनीहरुको शक्तिको पहिचान गरेको छ ।

हामीलाई थाहा नै छ, खाना जीवन हो र खाद्य सम्प्रभुता तथा खाद्य अधिकारविना मानव सम्मान, स्वतन्त्रता र न्यायका अन्य अधिकारहरु प्राप्त गर्नु टाढाको कुरा हुन आउँछ । त्यसकारण, जैविक विविधतालाई संरक्षण गर्दै, प्राकृतिक सन्तुलनलाई सम्मान गर्दै र संस्कृतिलाई जोगाउँदै दिगो रुपमा जनता र राष्ट्रका लागि उत्पादन गर्ने उत्पादकहरुको अधिकार सुनिश्चित गराउनु पर्ने विषय महत्वपूर्ण हुन आउँछ । तर दुर्भाग्य ती उत्पादकहरु नै अधिकारबाट बञ्चित छन् । भोकमरी र गरीवीको शिकार मात्र होइन पूँजीवादी नवउदारवादी नीतिका कारण स्रोतबाट बञ्चित तथा आफ्नो भूगोलबाट विस्थापन हुनुपरेको छ । त्यसैले किसान अधिकार घोषणपत्र संसारभरिका सबैभन्दा धेरै सिमान्तकृत वर्गलाई पनि प्रतिनिधित्व गर्ने सबै ठूला तथा साना किसानहरुको अधिकारको सुनिश्चितता, गरिवी उन्मूलन, मानवताको भविष्य र धर्तीमाताबारे चिन्तित हुनेहरुका लागि महत्वपूर्ण छ । त्यसैले यसको कार्यान्वयनमा ध्यानाकर्षण गराउने तथा यो उपलब्धीबारे आम जनसमुदायलाई जानकारी गराउने हिसाबले अखिल नेपाल किसान महासंघले यसको नेपाली अनुवाद गरेका छ । अब हामी यो क्षेत्रमा क्रियाशील संघ संगठनहरुद्वारा घोषणापत्रको कार्यान्वयनका लागि संयुक्त राष्ट्र संघीय पक्ष राष्ट्रको रुपमा नेपालमा किसान कानुन बनाउन तथा तद्अनुरुपका नीति निर्माणका लागि लाग्नुपर्ने छ ।

राष्ट्रिय कृषक समूह महासंघको आठौं सामाजिक लेखाजोखा

पौष, २०७८
राष्ट्रिय कृषक समूह महासंघ, नेपाल
<u>प्रस्तुतीकरणका विषयहरु :</u>
१. संस्थागत परिचय, संरचना, अवस्था
२. रणनीतिक प्रगति समीक्षा
३. आ.व. ०७७/०७८ को आय व्यय
१. संस्थागत परिचय
-२०६८ भाद्र २३ गते तदर्थ समिति गठन
-सम्बन्धित निकायहरुमा दर्ता भएका कृषक समूह/कृषि
सहकारीहरु
-कृषिसँग सम्बन्धित निकायहरुको समेत सिफारिसमा २०६८ चैत्र

१४ मा जि. प्र .का. काठमाडौंमा दर्ता (देशैभरी कार्यक्षेत्र)
-वास्तविक किसानहरुको गैह्र-राजनीतिक छाता संगठन
संस्थागत संरचना, संघीय महासंघ, प्रदेश महासंघ, जिल्ला महासंघ, गाउँ/नगरपालिका महासंघ
वडा महासंघ
१.कृषक समुह
२.कृषि सहकारी
३.पशुसेवा समुह
२. रणनीतिक उद्देश्य अनुसारका प्रगति समीक्षा
रणनीतिक उद्देश्य १.१ सदस्य समूहको हक अधिकार सुनिश्चतताको लागि ऐन कानून, नीति नियमावली, योजना तथा कार्यक्रमहरु निर्माण, परिमार्जन र प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न तथ्यमा आधारित पैरवी गर्ने ।

नागरिक संस्थाहरूका तर्फबाट राष्ट्रिय कृषक समूह महासंघ नेपाल, फियान नेपाल, गैर-सरकारी संस्था महासंघ नेपाल, किसान महासंघ, मानव अधिकार एलाइन्स, राष्ट्रिय दलित नेटवर्क, राष्ट्रिय भूमि अधिकार मञ्च, सि.एस.आर.सि, जुरी नेपाल, राष्ट्रिय खाद्य अधिकार सञ्जाल, दलित सेवा संघका प्रतिनिधिहरूको संयुक्त टोलीले ३ महले सुझावपत्र नवनियुक्त कृषि मन्त्री घनश्याम भुसालसमक्ष पेश गर्दै ध्यानाकर्षण ।

रासायनिक मल अभावको दिगो समाधानका लागि सम्बन्धित निकायसमक्ष अपिल र ध्यानाकर्षण
राष्ट्रिय कृषक समूह महासंघ नेपाल, अखिल नेपाल किसान महासंघ, फियान नेपाल र खाद्य अधिकारका लागि राष्ट्रिय अभियान लगायतका ४ वटा संस्थाहरूको संयुक्त विज्ञाप्ति जारी ।
कृषि तथा किसान अधिकार अभियानको दशौं वर्षमा सप्ताहव्यापी विभिन्न गतिविधिमा विज्ञ तथा अग्रजहरूबाट प्राप्त सुझाव एवं परिस्थितिको विश्लेषणका आधारमा कार्यान्वयन गर्नुपर्ने पक्षहरू समेटी ११ बुँदे कृषि र किसानको अधिकार सम्बन्धी घोषणा ।
नागरिक संस्थाहरूका तर्फबाट राष्ट्रिय कृषक समूह महासंघ नेपाल, फियान नेपाल, गैर-सरकारी संस्था महासंघ नेपाल, किसान महासंघ, मानव अधिकार एलाइन्स, राष्ट्रिय दलित नेटवर्क, राष्ट्रिय भूमि अधिकार मञ्च, सि.एस.आर.सि, जुरी नेपाल, राष्ट्रिय खाद्य अधिकार सञ्जाल, दलित सेवा संघका प्रतिनिधिहरूको संयुक्त टोलीले ३ महले सुझावपत्र नवनियुक्त कृषि मन्त्री घनश्याम भुसालसमक्ष पेश गर्दै ध्यानाकर्षण ।

धान दिवस, ४० औं खाद्य दिवस, अन्तर्राष्ट्रिय ग्रामीण महिला दिवस, अन्तर्राष्ट्रिय महिला दिवस, कोदो दिवस आदिमार्फत विषयगत सवाल उठान र पैरवी ।
कृषि र किसानका समस्या पहिचान, सवाल निर्माण र अभियानको गतिशीलताका लागि महासंघले तहगत संरचनामा अभियन्ता विकास र क्षमता सुदृढीकरण ।
जग्गा भाडामा लिई गरिने करार खेती कृषि नमुना अभ्यासले मुसहर किसानहरूको जीविकोपार्जनमा सकारात्मक परिवर्तन ।
विश्व मानवको खाद्य सुरक्षामा महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्ने साना, सीमान्त, भूमिहीन गरिब तथा आवाजविहीन भारतीय किसानको आन्दोलनमा ऐक्यवद्धता ।
वर्षौंदेखि भुक्तानी नपाएर पीडामा रहेका उखु किसानको भुक्तानी तत्काल उपलब्ध गराउन सरकार तथा सरोकारवाला निकायसमक्ष पहल तथा पैरवी ।
नवनियुक्त कृषि मन्त्री पद्मा अर्याललाई मन्त्रालयमा नै भेटगरि स्वागत गर्दै महासंघले मागपत्र पेस
विभिन्न सरोकारवाला निकाय तथा पत्रकारसंहितको सहभागीतामा कृषि क्षेत्रमा प्रत्यक्ष वैदेशिक लगानी किन ? विषयक अन्तर्क्रिया ।
महासंघका तहगत संरचनाहरूले सम्बन्धित निकायमा विरोध र ध्यानाकर्षण ।
शान्तिपूर्ण धर्ना कार्यक्रम, विज्ञाप्ती, ध्यानाकर्षण ऐक्यवद्धता ।
किसानद्धारा उत्पादित वस्तुहरु अन्न, फलफूल तथा अन्य नगदेबालीको समेत समर्थन मूल्य तोकिनुपर्ने र तोकिएको मूल्यमा किसानको उत्पादन बिक्रीको वातावरण बनाइनुपर्ने विषयमा देशव्यापी अभियान तथा सरकार, सरोकारवाला समक्ष पहल र पैरवीमा निरन्तरता ।
किसानको सवाल, कृषि ऐन निर्माण र नीति तथा योजनामा सम्वोधन हुनुपर्ने विषयमा

प्रदेश नं. २ स्तरीय अन्तर्क्रिया र मस्यौदा हस्तान्तरण ।

राष्ट्रिय कृषक समूह महासघ नेपालद्धारा सञ्चालित कृषि नमूना विकास अभ्यासहरू करार खेती, पोषण व्यवहार परिवर्तन नमुना, कोभिड प्रतिकार्य कार्यक्रमको प्रभावकारिता, तहगत सरकारसँग महासंघको सहकार्य, नीतिका समावेश र कार्यान्वयन अवस्थाबारे प्रदेश २ भूमि व्यवस्था मन्त्रालयका मन्त्री, सचिव भगवानपुर गाउँपालिका तथा सखुवानन्कारकट्टी गाउँपालिकाका अध्यक्षहरू, र स्रोत साझेदार संस्थाबाट अनुगमन तथा छलफल साथै प्रदेश सरकारले कृषि विकासको सोच र कृषक समूह परिचालन एवं महासंघबीच सहकार्यको सम्भावना, कृषि नमुना विस्तार एवं नीतिगत सम्वोधन लगायतका विषयमा छलफल ।

दूध बेचेरै गुजारा चलाएका किसानलाई महिनौं महिनासम्म पनि सरकारी तथा गैरसरकारी डेरी उद्योगीहरूले वक्यौता रकम भुक्तानी नदिँदा किसान मर्कामा परेका छन् । व्यवसाय सञ्चालन गर्न बैंकबाट लिएको ऋण तिर्न, गाईभैंसीलाई ढुटो, पराल, दाना खरिद गर्न र परिवार चलाउन किसानलाई धौ धौ परिरहेको गुनासा प्राप्त भएका छन् । यसरी समयमा दूधको बक्यौता भुक्तानी नदिएकाले किसान मारमा परेकोप्रति किसान अधिकारका लागि समर्पित रही किसान अधिकारको वकालत गर्ने किसानको संगठन राष्ट्रिय कृषक समूह महासंघ नेपालको गम्भीर ध्यानाकर्षण ।

मण्डनदेउपुर नगरपालिका वार्ड नं. ६, काभ्रेपलाञ्चोक जिल्लाको कालिकास्थानस्थित मिलन महिला कृषक समूह र ईन्द्रावती गाउँपालिका १०, सिन्धुपाल्चोक जिल्लाको बडहरेस्थित सिर्जनशील महिला कृषक समूहमा सञ्चालित कृषि वन सहज कार्यक्रम अन्तर्गतका केही गतिविधि अनुगमन । साथै मण्डन देउपुर नगरपालिकाका प्रमुख टोपबहादुर वाइबाको आतिथ्यतामा पालिकाको सभाहलमा कृषि वन सहज कार्यक्रमको सिकाई आदान-प्रदान ।

कृषि विमा स्थानीयकरण गराउनका लागि विभिन्न स्थानीय तहका प्रतिनिधिहरूसँग समन्वय र छलफल ।

महासंघले कोरोनाको विषम परिस्थितिमा कृषि तथा खाद्य संस्कृति बचाउनका निम्ति नेपाल सरकार, सम्बन्धित सरोकारवाला एवं आमकिसानमा अपिल गरेको छ ।

दूध बेचेरै गुजारा चलाएका किसानलाई महिनौं महिनासम्म पनि सरकारी तथा गैरसरकारी डेरी उद्योगीहरूले वक्यौता रकम भुक्तानी नदिँदा किसान मर्कामा परेका छन् । व्यवसाय सञ्चालन गर्न बैंकबाट लिएको ऋण तिर्न, गाईभैंसीलाई ढुटो, पराल, दाना खरिद गर्न र परिवार चलाउन किसानलाई धौ धौ परिरहेको गुनासा प्राप्त भएका छन् ।

महासंघले विभिन्न बुँदागत विषयमा सरोकारवालाहरूको ध्यानार्कषण गराएको छ । पत्रिकामार्फत कृषिलाई विशेष प्राथमिकता र राहतका लागि अपिल र धारणा व्यक्त ।

कोरोना महामारीले विश्वलाई नै प्रभाव पारेको अवस्थामा नेपालको कृषि तथा खाद्य प्रणालीमा परेको असर न्यूनीकरणका लागि सरकारले थप योजना बनाउन र नेपालको कृषि क्षेत्रमा सुधार ल्याउन विभिन्न ४ नागरिक संघ-संगठनसँग मिली संयुक्त विज्ञाप्ती र सरकार तथा सरोकारवालाको ध्यानाकर्षण ।

संघीय एवं प्रदेश सरकारको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र वजेटमा सुझाव पेस तथा सरकारको २०७८/०७९ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र वजेट विश्लेषणसहित सरकार तथा सरोकारवालाहरूको ध्यानाकर्षण ।

दिगो खाद्य प्रणालीमा उत्पादक समूह एवं साना किसानको योगदान विषयमा नेपालमा कृषि, भूमि, वन, सिँचाईं, खाद्य र कृषि सञ्चारमा कार्यरत नागरिक संघ-संगठनहरुले सीमान्तकृत समुदायको अधिकार दिगो खाद्य प्रणालीको मूल आधार भन्ने नाराका साथ राष्ट्रिय तह र सातवटै प्रदेश तहमा स्वतन्त्र सम्वाद सञ्चालन गरी विषयको स्थानीयकरण गर्दै खाद्य प्रणालीमा योगदान गर्न समुदायको सवाल एवं सुझाव संकलन गरी सरकारसमक्ष पेस गरेको छ ।

संघीय एवं प्रदेश सरकारको वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र वजेटमा सुझाव पेस तथा सरकारको २०७८/०७९ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम र वजेट विश्लेषणसहित सरकार तथा सरोकारवालाहरूको ध्यानाकर्षण ।

दिगो खाद्य प्रणालीमा उत्पादक समूह एवं साना किसानको योगदान विषयमा नेपालमा कृषि, भूमि, वन, सिँचाईं, खाद्य र कृषि सञ्चारमा कार्यरत नागरिक सगठनहरूले सीमान्तकृत समुदायको अधिकार दिगो खाद्य प्रणालीको मूल आधार भन्ने नाराका साथ राष्ट्रिय तह र सातवटै प्रदेश तहमा स्वतन्त्र सम्वाद सञ्चालन गरि विषयको स्थानीयकरण गर्दै खाद्य प्रणालीमा योगदान गर्न समुदायको सवाल एवं सुझाव संकलन गरी सरकारसमक्ष पेस ।

रणनीतिक उद्देश्य १.२

सदस्य समूहको मानवीय, आर्थिक र सामाजिक अवस्थामा सुधार ल्याउनका लागि उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरि व्यवसायिक र वातावरण मैत्री कृषि पद्धति अवलम्वन गर्ने ।

साना, सिमान्त, भूमिहिन, कृषि मजदुर लक्षित कृषि नमूना विकास र विस्तार

जलवायुमैत्री कृषि नमुना ।

किसान पहिचान, वर्गीकरण, परिचयपत्र र त्यसका आधारमा सामाजिक सुरक्षाको सुनिश्चितता

जग्गा भाडामा लिई सञ्चालन गरिने खेती (विभिन्न १९ वटा समुदायमा) मौसमी परामर्श सेवा

कृषि तथा पशुपंक्षी विमाको स्थानीयकरण ।

विकास

बेलका नगरपालिका, उदयपुर

भगवानपुर भगवान्पुर गाउँपालिका सिरहा

सुनकोसी गाउँपालिका ओखलढुंगा

विस्तार :

सखुवानन्कारकट्टी सिरहा, कन्काई झापा, सिद्धिचरण र सुनकोशी ओखलढुंगा, सिरानचोक गोरखा, सन्दकपुर इलाम ।

सखुवानन्कारकट्टी गोलबजार सिरहा

कटारी र बेलका उदयपुर

चिश्खुगढी र सिद्धिचरण ओखलढुंगा

सखुवानन्कारकट्टी

विद्यमान खाद्य अधिकार तथा खाद्य संप्रभुता ऐन २०७५ मा किसान पहिचान, वर्गीकरणसहितको प्रावधानको स्पष्ट व्यवस्था उल्लेख छ । स्थानीय, प्रदेश र संघीय सरकारका नीति तथा कार्यक्रममार्फत यस कार्यको विस्तार भएको छ ।

स्थानीय सरकारसँग साझेदारीमा गरिएको यस अभ्यासबाट सीमान्त समुदायका ९२० मुसहर एवं दलित परिवारका ४५६० जना लाभान्वित भएका छन् । सीमान्त गरिब, भूमिहिन र साना किसानको जीविकोपार्जनको कोशेढुंगाका रुपमा यस अभ्यास स्थापित ।

स्थानीय सरकारको अगुवाईमा विमा कम्पनी र महासंघ समेतको साझेदारीमा गरिएको अभ्यासमा २५०० भन्दा बढी किसान सरिक भएका छन् । किसानले यस प्रक्रियामा सरिक भई यस अवधिमा क्षतिपूर्तिवापत ४६,००,००० रुपैयाँ बराबर भुक्तानी प्राप्त गरेका छन् ।

९० वटा समूहका किसानहरू पोषण बगैंचा र २५ वटा समूहका किसानहरू दिगो कृषिका अभ्यासमा सरिक भएका छन् । ६५० परिवारमा पोषण कार्यक्रममार्फत स्वच्छन्दता एवं

संस्थागत गतिविधि २०७६/७७		
गोलवद्ध किसान सदस्य	**१०५०००**	**११००००**
सदस्य समूहहरु	४२५०	४५००
गाउँ/नगर महासंघ गठन, अधिवेशन	४१५	४२५
जिल्ला महासंघ विस्तार	५९	६३
सामाजिक लेखाजोखा सम्पन्न	सातौं	आठौं

जीविकोपार्जनका गतिविधि सञ्चालन गरिएको छ ।

रुपान्तरण अभ्यास कार्यान्वयन प्रकृया सहजिकरण

वर्गिकरण सहितको किसान परिचयपत्र,
जग्गा भाडामा लिएर गरिने खेती
वाली/पशुपंक्षी विमा स्थानीयकरण
-पर्यावरणमैत्रि अभ्यास
-उर्जामैत्री अभ्यास
-किसान ज्ञान विकास अभ्यास
विविधिकृत पोषण बगैंचा
उत्पादन पहिचान

रणनीतिक उद्देश्य १.३ : छरिएर रहेका भूमिहीन, सिमान्त र साना महिला तथा पुरुष कृषकहरुलाई कृषक समूह, पशु सेवा समूह तथा कृषि सहकारीहरुमा आवद्ध गर्दै संगठित गर्ने ।

गाउँ तथा नगर महासंघ मार्फत लक्षित समुदायमा कृषक समूह गठन, नविकरण, परिचालनमा सहजिकरण, स्रोतको खोजि लगायत किसान अधिकारबारे नियमित सहजिकरण ।

रणनीतिक उद्देश्य २.१: महासंघको दिगो स्रोत र सहयोगको लागि प्रकृति मिल्दो स्रोत साझेदार तथा दातृ निकायहरुसँग सहकार्य अभिवृद्धि गर्ने ।

केएर नेपाल :
महासंघको रणनीतिक उद्देश्य प्राप्तिका लागि साना तथा सीमान्तकृत कृषकहरू विशेषत : महिला किसानको सशक्तीकरण तथा खाद्य अधिकारमा पहुँच अभिवृद्धि गर्ने, जलवायु परिवर्तनबाट सिर्जित समस्याहरूसँग जुध्न समुदायसँग मिलेर अनुकूलनका लागि कृषि नमुना विकास तथा प्रवर्द्धनका प्रयासमा समुदायलाई सहयोग । सिरहाको भगवानपुर गाउँपालिकामा गर्भवती, बालबालिकालाई लक्षित गरि पोषण अभ्यास साथै कोरोना प्रतिकार्य कार्यक्रम, महिला किसानको वित्तमा पहुँच, आर्थिक सशक्तीकरण एवं कृषि उद्यमी विकास ।

एफ ए ओ आईयुसिएन नेपाल : सिमान्त समुदायको जीविकोपार्जन तथा जलवायु उत्थानशिल क्षमता विकासका लागि काभ्रेको देउपुर मण्डन र सिन्धुपाल्चोकको ईन्द्रावती गाउँ पालिका र नवलपुरको कवासोतीमा कार्यक्रम ।

तहगत सरकार : कृषि नमूना विस्तारको लागि तहगत सरकारसँग स्रोत साझेदारी, नीतिगत सहकार्य रहेको छ ।

भिएस ओ नेपाल : खाद्य अधिकार तथा खाद्य संप्रभुता ऐन २०७५ को स्थानीयकरण एवं अन्तर्राष्ट्रिय खाद्य प्रणाली सम्मेलनमा संलग्नता र योगदान ।

रणनीतिक उद्देश्य २.२ महासंघको आन्तरिक स्रोत साधानको वृद्धि, परिचालन र व्यवसस्थापन गर्ने ।

आन्तरिक कोष, आवद्धता शुल्क, नविकरण शुल्क, स्वैच्छिक योगदान ।
-अक्षयकोष संकलन र व्यवस्थापन
-योगदान पेटिका
स्रोत साझेदारहरुसँगको सहकार्य

रणनीतिक उद्देश्य ३.१ :
महासंघको संस्थागत नीति, नियम र निर्देशिकाको कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्ने ।
महासंघको अभियानलाई अनुशासित र मर्यादित बनाउन बनेका विभिन्न १६ नीति कार्यान्वयनमा
नियमित रुपमा राष्ट्रिय सचिवालय, कार्यसमितिको बैठक, समीक्षा, छलफल गरि अभियान
सहभागीतामूलक संस्थागत क्षमता विश्लेषण एवं सुधार योजना निर्माण र कार्यन्वयन (सहभागीतामूलक कार्यक्रम विकास, योजना र यसको कार्यान्वयन, सुशासन र जवाफदेहिता, सहभागीतामूलक अनुगमन तथा मूल्याङ्कन, लैंगिक तथा सामाजिक समावेशीकरण, वित्तीय प्रणाली तथा नीति नियमको पालना, मानवस्रोत र अन्य बन्दोवस्त, पैरवी क्षमता

संस्थागत क्षमता विश्लेषण नतिजा	
वर्ष	**अङ्क (प्रतिशतमा)**
२०१३	४०
२०१४	५३
२०१५	६३
२०१६	७२
२०१७	७७.५९
२०१८	७९.४६
२०१९	८१.६८
२०२०	८२.०१
२०२१	८२.०३

जस्ता क्षेत्र अनुसार निर्धारण भएका विभिन्न १०० सूचकभित्र रही गरी महासंघले आफूलाई स्वमूल्याङ्कन) गरेको छ ।

महासंघको राष्ट्रिय कार्यसमिति बैठकले राज्यको पुनर्संरचनाअनुसार वडा, पालिका, जिल्ला प्रदेश र राष्ट्रिय तहमा महासंघको संरचनाहरू कायम गरि सोही संरचना अनुसारको अभ्यास ।

रणनीतिक उद्देश्य ३.२:
कृषकहरुको गैरराजनीतिक छाता संगठनको रुपमा विभिन्न तहमा प्रतिनिधित्व सुदृढ गरी कृषि क्षेत्रमा कार्यरत विषयगत संघ-संस्थाहरुसँग सहकार्य एवं सञ्जालीकरण गर्ने ।

स्थानीय तहमा प्रतिनिधित्व र सहकार्य
सुनकोशी, बेलका र भगवानपुर गाउँपालिका र मकवानपुर जिल्लाका कृषिसँग सम्बन्धित नीतिगत छलफलमा महासंघको सहभागीतालाई प्राथमिकता ।

कृषि नमुना विकास साथै किसान अधिकार र सेवा, सुविधाका लागि स्थानीय सरकार र महासंघबीच सहकार्यको लागि सम्झौता (सुनकोशी, बेलका र भगवानपुर)
करार खेती, किसान परिचयपत्र, कृषि विमा, आवधिक योजना, कृषि नीति निर्माण कार्यमा स्रोत साझेदारी ।
अन्तर्राष्ट्रिय महिला दिवस, धान दिवस, प्राङ्गारिक कृषि मेला आदिमा सहकार्य ।
उद्देश्य मिल्ने संस्था (जस्तै-प्राकृतिक स्रोतमा काम गर्ने संस्था, किसान अधिकारमा सहयोग र सहकार्य
सरोकारवाला सरकारी निकाय (वडा, गाउँपालिका, नगरपालिकाका आर्थिक समिति साथै कृषिसँग सम्बन्धित समिति)हरु :

राष्ट्रिय तहमा महासंघको प्रतिनिधित्व र सहकार्य
-कृषि मन्त्रालय अन्तर्गतको पारिवारिक खेती दशक

(राष्ट्रिय निर्देशक समिति, राष्ट्रिय कार्यान्वयन समिति) सदस्य

-वन मन्त्रालय अन्तर्गतको कृषि वन सहज कार्यक्रम अन्तर्गतको राष्ट्रिय समितिमा सदस्य

-कृषि विकास मन्त्रालय, कृषि वन कार्यक्रम अन्तर्गत अन्तर मन्त्रालय समन्वय समिति, सदस्य

तहगत अभ्यासहरु :

-समूहको वार्षिक कार्य योजना तर्जुमा (नियमित बैठक र कार्यान्वयन)

-गाउँ, नगर, महासंघ वार्षिक कार्ययोजना तर्जुमा र सामाजिक लेखाजोखा (नियमित बैठक र कार्यान्वयन)

आ.व ०७७/०७८ को आय तथा उपयोग विवरण

विवरण	रकम
शुरु मौज्दात गत आर्थिक वर्ष	४४,६३,१७४।००
केएर नेपाल (सामर्थ्य परियोजना)	१,६६,७९,४९४।००
केएर नेपाल (पुल फण्ड परियोजना)	४२,७०,६५०।००
केएर नेपाल (एक्सेस टु फाइनान्स परियोजना)	२५,३३,०००।००
केएर नेपाल (एल.डि.एस.सी.	
कोभिड १९ आकस्मिक परियोजना	१२,७८,०२८।००
एफ ए ओ (एफ एफ एफ परियोजना)	११,१९,८६२।००
भि. एस. ओ (इन्गेजमेन्ट ईन फुड सेक्युरिटी)	१५,२०,०२९।००
अभियान स्रोत संकलन (संरचना तहबाट ईच्छादान)	
सदस्यता शुल्क	६००।००
सदस्यता नविकरण शुल्क	९,४४०।००
जम्मा	३,२१,२५,७२४।००

-कृषि विकास मन्त्रालय अन्तर्गत खाद्य सुरक्षा समितिको सदस्य

-कृषि, खाद्य सुरक्षा र पोषण क्षेत्र (दिगो विकास मञ्च) संयोजक

-सञ्चालक समिति (एशिया प्रशान्त क्षेत्रिय किसान कार्यक्रम) सदस्य

-राष्ट्रिय जैविक समिति, सदस्य (स्थानीय ज्ञान प्रवर्द्धन कार्यक्रम, विश्व सञ्जाल सदस्य)

-राष्ट्रिय किसान सञ्जाल, सञ्चालक समिति सदस्य

-राष्ट्रिय खाद्य अधिकार सञ्जाल

-राष्ट्रिय किसान आयोग

महासंघको कार्यक्रम सञ्चालन पद्धति

-सहभागीतामूलक योजना तर्जुमा

-संस्थागत मूल्य मान्यतामा आधारित कार्य

-अधिकारको विकेन्द्रिकरण

-संरचनागत र पदिय जवाफदेहिता

-जिल्ला महासंघ वार्षिक कार्ययोजना तर्जुमा र सामाजिक लेखाजोखा (नियमित बैठक र कार्यान्वयन)

-राष्ट्रिय महासंघ वार्षिक कार्यायोजना तर्जुमा र सामाजिक लेखाजोखा (नियमित बैठक र कार्यान्वयन)

रणनीतिक उद्देश्य १.१

सदस्य समूहको हक अधिकार सुनिश्चततताको लागि ऐन कानून, नीति नियमावली, योजना तथा कार्यक्रमहरु निर्माण, परिमार्जन र प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न तथ्यमा आधारित पैरवी गर्ने ।

रणनीतिक उद्देश्य १.२

सदस्य समूहको मानवीय, आर्थिक र सामाजिक अवस्थामा सुधार

सहकार्य एवं सञ्जालीकरण गर्ने ।

४२,२०,१२८।० जम्मा १९,३२,७३१।००

आ.व ०७७/०७८ को आय तथा उपयोग विवरण

उपयोग प्रतिशत

क्र.सं. विवरण	रकम	प्रतिशत
१. कार्यक्रम तर्फ	२,४५,१७,९९७।००	८५%
२. प्रशासनिक तर्फ	४२,२२,१७८।००	१५%
जम्मा	२,८७,४०,१७५।००	१००%

ल्याउनका लागि उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धि गरी व्यवसायिक र वातावरण मैत्री कृषि पद्धति अवलम्वन गर्ने

रणनीतिक उद्देश्य १.३

छरिएर रहेका भूमिहीन, सिमान्त र साना महिला तथा पुरुष कृषकहरुलाई कृषक समूह, पशु सेवा समूह तथा कृषि सहकारीहरुमा आवद्ध गर्दै संगठित गर्ने ।

रणनीतिक उद्देश्य २.१ : महासंघको दिगो स्रोत र सहयोगको लागि प्रकृति मिल्दो स्रोत साझेदार तथा दातृ निकायहरुसँग सहकार्य अभिवृद्धि गर्ने ।

उपयोग शिर्षकहरु विवरण रकम

१४,२१,१००।०० ३५,४०,५५३।००

१,१२,७७,४५०।०० ६०,२१,८६८।००

उपयोग शिर्षकहरु विवरण रकम

रणनीतिक उद्देश्य २.२:

महासंघको आन्तरिक स्रोत साधनको वृद्धि, परिचालन र व्यवस्थापन गर्ने

रणनीतिक उद्देश्य ३.१:

हासंघको संस्थागत नीति, नियम र निर्देशिकाको कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्ने ।

३,६०,३४५।००

रणनीतिक उद्देश्य ३.२ :

कृषकहरुको गैर-राजनीतिक छाता संगठनको रुपमा विभिन्न तहमा प्रतिनिधित्व सुदृढ गरी कृषि क्षेत्रमा कार्यरत विषयगत संघ-संस्थाहरुसँग सहकार्य एवं सञ्जालीकरण गर्न भनि वजेट छुट्याईकोमा शतप्रतिशत नै वजेटको सदुपयोग भएको छ ।

जनहितको लागि समर्पित सूचना

मिर्गौला जस्ता प्राणघातक रोगबाट बच्ननिम्न कुराहरूको पालना गरौं । अरुलाई बचाऔं, आफू पनि बाचौं ।

१. धुम्रपान, मध्यपान नगरौं ।
२. फ्रिजमा राखिएको, साँधिएको खानेकुराहरू नखाऔं ।
३. शुद्ध, ताजा खानपिनमा ध्यान दिऔं
४. समयमा सुतौं, अनिदो नबसौं ।

कृषि जर्नल मासिक

विवरण यसै पृष्ठको (चार्ट-१ र २ मा हेर्न सकिन्छ ।

पिकानट (चुच्चे ओखर) खेती प्रविधि

वासुदेव कर्माचार्य :

नेपालमा फलफूल खेति र कलमी गर्ने पविधि

परिचय :

यो पिकानट बिरुवाको वानस्पतिक नाम क्यारी इल्लिनोसन्सिस (Cary Illiinoensis) भनिन्छ भने यो जुग्लाडेसी (Juglandaceae) परिवारमा पर्छ । (अङ्ग्रेजी)मा भनिन्छ नेपालमा पिकानट बारे त्यतिको प्रचार प्रसार भएको जस्तो लाग्दैन हुनत यो ओखरको परिवारमा गनिन्छ । सम्बन्धित निकायबाट प्रचारको कमी भएबाट पनि यसको खेती नगण्या रुपमा भैराखेको छ । दाँते ओखर भन्दा चुच्चे ओखर धेरै नै राम्रो फलको यसमा ओखर जस्तो ४-५ वटा खाएपछि तितोपना हुँदैन । भित्र पुरै गुदी हुने र बाहिरको बोक्रा निकै पातलो भै हातले फुटाउन सकिने, ५-६ वटा खाएपछि तितोपना हुँदैन, ५-६ महिना पछि ढुवानी गर्न सकिने र पछि गएर बोटबाट दलान काठका लागि साह्रै नै उपयुक्त भएको छ । पहिरो जाने स्थानमा यो बिरुवा रोपेको जति बिरुवाको उचाई माथि आउँछ । त्यतिनै जरा तलतल सम्म जाने भएबाट पहिरो रोक्न मद्दत गर्छ । चुच्चे ओखरमा ७१ प्रतिशत चिल्लो पदार्थ, १५ प्रतिशत कार्वोहाइड्रेट ९ ५ प्रोटिन, पर्याप्त मात्रामा खानिज पदार्थ पाइन्छ ।

हावापानी :

यसको खेति समुद्री सतहबाट १२०० -२००० मिटरको उचाईसम्म गर्न सकिन्छ । काठमाडौं उपत्यकाभित्र यसको खेती राम्रो भएको पाइएको छ ।

माटो चुच्चे ओखरका लागि पिएच ५-६ देखि ६.५ भएमा राम्रो हुन्छ भने तापक्रम २४-२० डिग्री सेल्सियस कम चिसो (तुषारो) सहन नसक्ने तथा सुख्खा पनि सहन नसक्ने भएबाट मालिलोपना भएको माटो अति उत्तम हुन्छ । बगैंचा लगाउनु भन्दा पहिले निकासको प्रबन्ध चारैतिर बनाउनु अति आवश्यक हुन्छ । पानीको निकास नभएमा पानी जमेर जरा कुहिएर बिरुवा सुक्ने धेरै सम्भावना देखिन्छ ।

फिकानटका जात र फूल फुल्ने समय :

पिकानटमा सबभन्दा राम्रो जात महान हो । यसको आकार लाम्चिलो, गोलाकार हुन्छ भने अर्को स्टुवार्ट गोलाकार हुन्छ । यी जात धेरै राम्रो हुन् । सानो मझौला खालको जात रुटस्टक उत्पादन गर्न धेरै नै उपयुक्त छ । त्यस बिरुवामा कलमी गरी चुच्चे ओखरको कलमी बिरुवा तयार गरिन्छ । पिकानट बिरुवामा पहिले भाले फूल चैतको दोस्रो हप्ता देखि लाम्चिलो झुसिल्करा जस्तो फूल आउँछ भने पोथी फूल बैशाखको पहिलो हप्तादेखि कोपिला आउँछ । पिकानटको आँख्ला बायाँबाट एउटा भाले फुलमा ३ वटाका दरले ९ वटा स्टामेन हुन्छन् भने कुनैमा दुईवटा ६ वटा सटामेना हुन्छ । भाले फूलमा पराण आउने र माथिको हाँगाको टुप्पा १५-१८ दिन पछि पोथी फूल फलिसके पछि पराककणबाट परागसेचनको काम गर्न शुरु हुन्छ । भाले फुलको लम्वाई ६-१३ सेमी हुन्छ भने एउटा हाँगामा ३-४ वटा फूल लाग्छ । फल दिने पोथी फूल २-३ वटा लाग्छ भने भाले फूल १ वर्षे पूरानो हाँगामा लाग्छ । सोही हाँगाको टुप्पातर्फको नयाँ हाँगामा पोथी फूल लाग्छ । र उक्त नयाँ हाँगाको लम्वाई १०-८ सेमीको हुन्छ । पिकानट एकै चोटी नपाक्ने भएकोले भदौको दोस्रो हप्तादेखि असोजको तेस्रो हप्तासम्म टिपी सक्नु पर्छ । फल पाकेपछि बोक्रा आफै फुटी फल झर्न शुरु गर्छ । त्यस कारण प्रत्येक दिन बोटको फेदमा फल झरेको संकलन गर्न जानु आवश्यक हुन्छ । ओखरभन्दा धेरै स्वादिलो भएकाले जसको पनि मन त्यस फलमा जाने भएकाले फल संकलन गर्न चनाखो हुनु जरुरी छ ।

कलमी गर्ने तरिका :

ओखर र पिकानट बिरुवामा चैत्रको पहिलो हप्ता कलमी गरेमात्र सफल हुने भएकाले ओखर कलमी गरेको चित्र अनुसार गर्नु पर्छ । (पाना नं. २३ मा हेर्नुहोला)

बिरुवा रोप्नु भन्दा पहिले रेखाङ्कन गर्न आवश्यक छ ।

बिरुवा रोप्नु भन्दा पहिले २ महिना अगाडि रेखाङ्कन गरि चिनो लगाउनु पर्छ त्यसपछि खाडल खन्नु पर्छ । खाडल तयार भएपछि त्यस खाडलमा सुकेको वनमारा अन्य घाँसपात राखी खाल्डोमा बालिदिँदा त्यस खाडलमा भएको कीरा रोगका कीटाणु नष्ट भई बिरुवा मर्नबाट बचाउन मद्दत पुग्छ । त्यसपछि पोकेको गोबर मल प्रत्येक खाडलमा १ डोकाका दरले राखी मल र माटो मिलाई खाल्डोमा राख्ने त्यसपछि माघमा प्लान्टिङ्ग बोर्डको सहयताले बिरुवा रोपेमा बोट सेन्टरमा पर्ने र सोझो देखिन्छ ।

हुनत बिरुवा विभिन्न तरिकाबाट रोप्ने गरिन्छ । नेपालमा भने धेरे जसो पहाड भएका गह्रा, कान्ला भएकाले कन्टुर (Contor System) तरिकाबाट रोपेमा एक तर्फबाट सोझो र उपयुक्त देखिन्छ । त्यस्तो जग्गामा माथिल्लो भाग र तल फेदसम्म डोरी या फित्ताको सहायताले रेखाहरु बन्छ । बिरुवालाई आवश्यकता अनुसार दुरी कम गरी कीला गाडी चिनो लगाउनु पर्छ । यसरी रेखाङ्कन गरेको दूरी दोस्रो, तेस्रो गरि सबै स्थानमा कीला गाडी दिनुपर्छ । यसरी गरेको रेखाङ्कनमा प्रत्येक बोटको दूरी एकैनाशको हुँदैन र एक बोटबाट अर्को गरि फरक पर्न

सक्छ । समथर जग्गा वर्गाकार तरिकाबाट बिरुवाबाट ६’ फरकमा गाडी बिरुवा लाठीमा अङ्ग्रेजीको एट (8) आकारमा बाँध्नु पर्छ र पानी दिँदा खाल्डो पर्ने भएबाट बचाउनका लागि सानो ढुंगा या रुखको पात राखी भ्कारीले पानी दिनु पर्छ बिरुवा सारेको हप्ता दिनसम्म प्रत्येक दिन पानी दिने, त्यसपछि हप्ताको ४ पटक, त्यसपछि हप्ताको २ पटक पानी दिन भुल्नु हुँदैन र बिरुवा सारेपछि टुप्पो, ६’ काट्नु भुल्नु हुँदैन । यसो गर्दा बोट साभ्को हुन पाउँदैन । त्यसै साल आएको हाँगाहरुमध्येबाट चारवटा मात्र राखी अन्य हाँगाहरु भ्किकीदिनाले बोटको आकार कचौराजस्तो हुन्छ । त्यस्तो बिरुवामा हावा, घाम सबै हाँगाहरुमा पर्न जान्छ । बिरुवा स्वास्थ हुने र आकार पनि राम्रो हुन्छ ।

माथि उल्लेख गरे अनुसार बिरुवाहरु विभिन्न तरिकाबाट रोप्ने हुन्छ ।

रोग र कीरा :

१. पिकानटमा एन्थ्रानोज रोग फल (दाना)मा लाग्छ । यो रोग लागेमा पहिला सानो कालो थोप्लो देखिन्छ । पछि भित्र गुदी लाग्ने समयमा भ्करेर धेरै नोक्सानी गर्छ यो रोग नलागोस् भन्नाको लागि माघ र बैशाखमा बोर्डोक्स मिश्रण ५.५.१०० का दरले मिलाई सबै हाँगाहरुमा पर्ने गरि फ्रुट स्पेयरले छर्ने । इण्डोफिल २-३ ग्राम या पोलिराम ४ ग्राम १ लिटर पानी राखी छर्ने । यो तरिकाबाट वर्षको २-३ पटक विषादी छरेमा रोग नियन्त्रण हुन्छ ।

२. पिकानट बिरुवाको बोक्रामा लाग्ने कालो टाउको गवारोले आक्रमण गरि बोक्रा भित्रबाट पूरै बोक्रा खाई बोटलाई नोक्सानी पार्ने भएकोले समयमै यसलाई तारले घोची मार्ने या मट्टितेलमा कपास डुबाई कपास प्वालमा कोचिदिनाले नियन्त्रण हुन्छ ।

३. काठलाई प्वाल पारी भित्र भित्रै काठ नै खाएर नोक्सान गर्ने सेतो गवारोलाई पनि माथि उल्लेख गरे अनुसारकै तारमा, कपास र मट्टितेल प्रयोग गरि नियन्त्रण गर्न सकिन्छ ।

४. कलिलो मुना र पातमा कीराले केही नोक्सानी गर्ने भएकाले समयमै डोम, ब्लुम, धनवान यी मध्ये एक विषादी १ लिटर पानीमा २ मिलीले राखी छर्नाले सबै थरिको कीरा नियन्त्रण हुन्छ । पिकानट समयमै डोम व्लम, सबै थरिका किरा नियन्त्रण हुन्छ । पिकानट बिरुवा ठूलो हुने भएकाले फ्रुट स्प्रेयर प्रयोग गर्न अति नै जरुरी हुन्छ ।

गेहेन्द्रको कृषिमा लोभलाग्दो लगाव

बाँकेमा गेहेन्द्र धिताल कुनै नयाँ नाम होइन । व्यवसायिक किसान देखि राजनैतिक क्षेत्रमा उनले आफ्नो पहिचान बनाइसकेका छन । खजुरा गाउँपालिका वडा नम्बर २ के गाउँ निवासी गेहेन्द्रको मुख्य पेसा भनेको कृषि नै हो । कृषिमै उनको लगाव लोभलाग्दो छ ।

व्यवसायिक किसानहरुका पनि अगुवाका रुपमा चिनिदै आएका गेहेन्द्रले बनाएको पहिचान छोटो समयमै बनेको भने होइन ।

लामो समय देखि व्यवसायिक कृषिमा लागेका उनले धेरै नयाँ किसान पनि जन्माएका छन । गेहेन्द्रको घरमा जानेहरु उनको प्रशंसा नगरि फर्कदैनन् । साथैमा केही न केही तरकारी पनि लिएरै फर्कन्छन । वर्षभरी नै केही न केही तरकारी उनको बारीमा फलेको देख्न सकिन्छ । गेहेन्द्र धिताल व्यवसायिक किसान सँगै नेकपा एमाले खजुराका अध्यक्ष पनि हुन । खेतमा तरकारी र बाहिर राजनैतिक गतिविधि यि सबै कामले गर्दा उनलाई छिनभर फुर्सद मिल्दैन । गेहेन्द्र राजनैतिक गर्नु भन्दा पहिले व्यवसायिक किसान नै हुन ।

२०५७ साल देखि व्यवसायिक कृषिमा लागेका उनले १३ वर्षसम्म खजुरामै रहेको कपास विकास समितिमा जागिरे थिए । जागिरमा समय दिदाँ कृषि कर्म तिर ध्यान दिन नसकिएको भनेर उनले छँदाखाँदाको जागिर छाडे अनि होमिए कृषिमा । गेहेन्द्रले विशेषगरि टमाटर खेती गर्ने गरेका छन । टमाटर सँगै अन्य तरकारी पनि लगाउँछन् । गेहेन्द्र भन्छन्, ‘यो वर्ष मौसम राम्रो भएरपनि टमाटर खेती फस्टाएको छ । शुरुवातमा लगाउन पानीका कारण केही समस्या भएपनि विस्तारै टमाटरका लागि अनुकुल मौसम भैदिँदा किसानलाई फाइदै पुगेको छ ।

गेहेन्द्रले यो पटक पनि एक बिगाह क्षेत्रफलमा टमाटर लगाएका छन् । गत वर्षपनि एक बिगाह क्षेत्रफलमा लगाएका उनले २७५ क्विन्टल बिक्री गरेको सम्भ्कदै यस वर्ष पनि टमाटरको उत्पादन राम्रो देखिएकाले बिक्री पनि सोही अनुरुप गरिने बताउँछन । टमाटरमा मल्चिङ प्रविधि अपनाएका उनले हाल १/२ दिनको फरकमा ३/४ क्विन्टल बिक्री गर्दै आएका छन । अहिले टमाटरले मूल्य पनि राम्रो पाएकाले आम्दानी पनि सन्तोषजनक हुनेमा विस्वास्त छन् । गेहेन्द्रले टमाटरमा मल्चिङ प्रविधि अपनाउन लागेको तिन वर्ष मात्र भयो ।

यसअघि उनले मल्चिङ प्रविधि अपनाउने गरेका थिएनन् । मल्चिङ प्रविधि अपनाउँदा भने कृषक गेहेन्द्रलाई फाइदै भएको छ । मल्चिङले गर्दा टमाटरमा रोग कम लाग्ने, भ्कार नआउने, मेहेनत कम गरेपनि हुने र यसबाट हुने उत्पादनको गुणस्तर समेत राम्रो हुने भएकाले यो प्रविधि मन परेको उनले बताए । सिधै जमीनमा टमाटर फलाउनुभन्दा मल्चिङ प्रविधि मार्फत फलाउँदा उत्पादन दोव्बर हुने गरेको अनुभव गेहेन्द्रले लिईसकेका छन । बाँकेको हकमा अभिलास जातको टमाटर उपयुक्त देखिएकाले अधिकांश किसानले पनि यही जातको लगाउने गरेको बताउँदै गेहेन्द्रले यसको फल ५० ग्राम देखि १०० ग्रामसम्मको हुने उल्लेख गरे । उनले टमाटर बिक्री गर्न लागेको १२/१५ दिन भयो । ३० क्विन्टल बढि टमाटर उनले बिक्री गरिसकेका छन ।

अन्नबाली भन्दा तरकारी खेती गर्दा यसको उत्पादन र बजारले गर्दा अन्नबालीले १० वर्ष सम्म दिने आम्दानी भन्दा तरकारी खेतीबाट १ वर्षमै लिन सकिने उनले बताए । ‘मैले दिनहुँ समय मिलाएर काम गर्ने गरेको छु, राजनीति गर्ने मान्छेले त भ्कनै व्यवसाय गर्न जरुरी रहेकाले मैले रोजेको कृषि कर्मलाई अघि बढाउँदै लैजाने छु’ उनले भने । मैले राजनैतिक कुनै बेला छाड्ला तर कृषिको कामलाई भने सँधै निरन्तरता दिनेछु यो मेरो प्रतिवद्धता नै भयो ।

मौरी गोलामा हुल निर्यास

परिचय :

हुल निर्यास मौरीको वंशवद्धि हुने प्राकृतिक प्रक्रिया हो । घारबाट रानु र हजारौं संङ्ख्यामा कर्मी मौरीहरुका हुल छुटेर जाँदा एक निर्यास मौरी गोला बन्दछ । जसलाई हुल निर्यास भनिन्छ । पहिलो हुल निर्यासमा पुरानो रानु र ५०-६० प्रतिशत कर्मी मौरीहरु पुरानो घारबाट निस्कन्छन्, दोस्रो, तस्रो चौथौं, हुल निर्यासमा निस्कने नयाँ रानु र कर्मी मौरीका संख्यालाई क्रमश घट्दै जान्छन् ।

मौरी गोला निरीक्षण

हुल निर्यास लक्षणहरु :

-भाले कोषहरुको निर्माण र भाले मौरीको संख्यामा वृद्धि हुनु ।

-चाकाको पिँधमा रानु कोषहरु देख्नु ।

-घारको प्रवेशद्धारमा मौरीहरु गाँड लगाएर बस्नु ।

-घारबाहिर मौरीहरु निस्किएर ठूलो आवाजमा भुनभुनाई उड्नु ।

-साविकको मौरीघारबाट मौरीहरु निस्किएपछि धेरै माथि नउडी घारको नजिकै कुनै रुखको हाँगा वा अन्य कुनै ठाउँमा पोको परेर बस्नु ।

हुल निर्यास कारण :

-मौरीको वंशाणुगत गुण ।

-रानुलाई फूल पार्ने स्थानको अभाव ।

-खाना भण्डारण गर्ने स्थानको अभाव ।

-तपक्रममा वृद्धि हुँदै जानु ।

-रानु समयमा नै नफेर्नु ।

हुल निर्यासको लागि उपयुक्त मौसम र समयः मौरीको लागि उपयुक्त मौसममा जब प्रशस्त मात्रामा पुष्परस र कुटको प्रवाह हुन्छ । उक्त समयमा हुल निर्यास गर्दछ । खासगरि वसन्त ऋतु र शरद् ऋतु हुल निर्यासको लागि उपयुक्त समय हो । तर उच्च पहाडी जिल्लाहरुमा जेठ, असार, श्रावण महिना मौरीको लागि उपयुक्त प्रवाहको मौसम भएकाले हुल निर्यास पनि सोही समयमा गर्दछन् ।

हुल निर्यास खासगरि बिहान ९-१० बजेदेखि दिउँसो करिव ३ बजेसम्म घमाइलो समयमा हुन्छ भने गर्मी स्थानमा बिहान ७-८ बजेदेखि नै हुल निर्यास गर्न सक्दछन् । पानी परेको र हुरी बतास आएको बेलामा हुल निर्यास गर्दैनन् ।

हुल निर्यासको नियन्त्रण र व्यवस्थापन :

हुल निर्यास भएमा एक स्वास्थ गोला पनि कमजोर भई मह उत्पादनमा कमी आउन सक्छ । अत : हुल निर्यास कार्य रोक्न व्यवस्थापनलाई प्राथमिकता दिनु पर्ने हुन्छ । यसका लागि निम्न उपायहरु अपनाउनु पर्दछ ।

-नियमित गोला निरीक्षण गर्ने ।

-छाउराकक्ष र महकक्षमा स्थान अभाव हुन नदिने ।

-चौकोसको पूरा आकार आधारचाका जडान गरि राखिदिने ।

-अनावश्यक रानु कोषहरु हटाईदिने ।

-घारमा अनाश्वयक भाले कोष भएको चाका हटाउने ।

-घारभित्र हावा राम्रोसँग आवतजावत हुन भेन्टिलेसनको व्यवस्था गरिदिने ।

-प्रत्येक वर्ष गुणस्तरीय रानु बदल्ने ।

-हुल निर्यास हुने लागेको संकेत मिलेमा रानु ढोका प्रयोग गरि माथि उल्लेख गरे अनुसार आवश्यक प्रबन्ध मिलाउने ।

-गोला विभाजन गर्ने ।

हुल समात्ने तरिका (व्यवहारिक अभ्यासको लागि)

-हुले निर्यास भई उडेका मौरीहरु माथि पानी वा धुलो छर्केर नजिकै बसाउने प्रयास गर्ने ।

-हुल निर्यास भएका मौरीहरुलाई कुनै ठाउँमा केही समय पोको पारेर बस्न दिने ।

-मौरी शान्त भई गाँड लागिसकेपछि हुल समात्ने झोला वा आधुनिक घार वा डालोको प्रयोग गरि हुल समात्ने । तत्पश्चात समातेर ल्याएको मौरी सहित भएको झोला वा डालोलाई आफैलाई चाहेको ठाउँमा लगि झुण्ड्याएर राख्ने ।

-नयाँ घारमा हुल निर्यास भएको घारबाट पुष्परस कुट, छाउरा भएको चाकाहरु थपिदिने खानाको अभाव भएमा कृत्रिम खाना दिने ।

-तीन दिनसम्म रानु ढोका लगाउने ।

माडीका सबै भूमिहीनलाई निस्सा दिने

काठमाडौं पुस १२ राष्ट्रिय भुमि आयोगका उपाध्यक्ष नहेन्द्र खड्काले गठबन्धन सरकारले भुमि आयोग मार्फत ३५ दिन भित्र लालपुर्जा दिने ठोकुवा गरेको बताउनु भयो ।

ती समस्याहरुको समस्या समाधान गर्न विगतमा २१ वटा आयोग बनि सकेको र अहिले बनेको आयोग २२ औं आयोग भएको बताएका छन् । आज माडी नगरपालिकामा लालपूर्जा वितरणको लागि निस्सा वितरण प्रक्रिया अगाडि आयोजित बैठकलाई सम्वोधन गर्दै उपाध्यक्ष खड्काले विगतको आयोगले निवेदन लिने मात्र काम गरेको भन्दै, अब विगतका झन्झटहरुलाई पन्छाउँदै ३५ दिन भित्रमा सहज रुपमा जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा वितरण गरिने दावी गर्नुभयो ।

सोही अवसरमा बोल्दै राष्ट्रिय भुमि आयोग चितवनका अध्यक्ष बद्रि तिमिल्सिनाले बोलेर मात्र नभई चितवनभरका सुकुम्वासीहरुलाई लालपुर्जा वितरण गरेर देखाउने बताउनु भयो ।

माडी नगरपालिका वडा नम्बर ९ र ५ बाट निवेदन दिएर ठाउँको ठाउँ नै निस्सा दिने र यो काम द्रुत गतिमा अगाडि बढाउने उपाध्यक्ष खड्काले बताउनु भयो ।

निस्सा वितरण पछि फिल्ड प्राविधिकसहित स्थानीय निकाय र सरोकारवालाको उपस्थितिमा पूर्जा वितरणको लागि नाप गरि निस्सा दिईने राष्ट्रिय भूमि आयोग चितवनका अध्यक्ष बद्री तिमिल्सिनाले जानकारी दिनुभयो ।

आयोगले पहिलो चरणका लागि माडीको वडा नम्बर ९ बाँदरझुलामा ४ जना आयोगका अमिन र वडा नम्बर ५ मा २ जना अमिन समेत खटाएको छ ।

यसअघि यहि माघ १८ गते भरतपुर महानगरपालिकाको वडा नम्बर १४ शिवनगरबाट पहिलो चरणको काम शुरु भएको थियो ।

चितवनको माडी नगरमा ५ हजार ४ सय ५६ जना, भरतपुर महानगरपालिकामा मात्र १० हजार २९ जना र कालिका नगरमा ५ हजार ५ सय ५९ जना र दलित भूमिहीन, सुकुम्वासी र अव्यवस्थित बसोबास गर्नेले लालपूर्जाको माग गर्दै निवेदन दिएका छन् ।

महासंघले गर्‍यो किसान परिचालन समिति गठन

नेपालको संविधानमा व्यवस्था भएबमोजिम नेपालका श्रमजीवी किसानहरूको भूमिमाथिको स्वामित्व स्थापित गर्न र आवास विहीनहरूका लागि आवासको हक स्थापित गर्ने उद्देश्यका साथ भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीहरूलाई जग्गा उपलब्ध गराउने एवम् अव्यवस्थित बसोबासीहरूको व्यवस्थापन गर्न वर्तमान गठबन्धन सरकारबाट गठित राष्ट्रिय भूमि आयोगले आफ्नो काम तीव्रतापूर्वक अगाडि बढाएको छ ।

धनबहादुर मगर

काठमाडौं माघ २३ अखिल नेपाल किसान महासंघ क्रान्तिकारी केन्द्रका अध्यक्ष चित्रबहादुर श्रेष्ठले एक विज्ञाप्ति प्रकाशित गरेको छ । विज्ञाप्तिमा भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीहरू लगायतका समस्याको समाधान गर्न पहल गर्ने बैठकले निर्णय गरेको छ ।

नेपाली जनताको महान त्याग, तपस्या र बलिदान, दश वर्षे महान जनयुद्ध र ऐतिहासिक १९ दिने संयुक्त जनआन्दोलनको प्रतिफलस्वरूप स्थापित संविधान सभाद्वारा जारी गरिएको नेपालको संविधानमा व्यवस्था भएबमोजिम नेपालका श्रमजीवी किसानहरूको भूमिमाथिको स्वामित्व स्थापित गर्न र आवास विहीनहरूका लागि आवासको हक स्थापित गर्ने उद्देश्यका साथ भूमिहीन दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीहरूलाई जग्गा उपलब्ध गराउने एवम् अव्यवस्थित बसोबासीहरूको व्यवस्थापन गर्न वर्तमान गठबन्धन सरकारबाट गठित राष्ट्रिय भूमि आयोगले आफ्नो काम तीव्रतापूर्वक अगाडि बढाएको छ । यसै सर्न्दभमा राष्ट्रिय भूमि आयोगले देशव्यापी रूपमा स्थानीय तहहरूसँग सम्झौता गर्ने र लगतको कम्प्युटर प्रविष्टि गर्ने काम अगाडि बढाएको छ भने मिति २०७८ माघ १८ गतेबाट पहिलो चरण अन्तर्गत देशका ६८ वटा स्थानीय तहहरूमा भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीहरूको नयाँ तथा छुट लगत संकलन गर्ने, लगत प्रविष्टि गर्ने, निवेदनको निस्सा दिने, जग्गा नापजाँच गराउने र जग्गा नापजाँच भइसकेकाहरूको चेकजाँच गरी लालपूर्जा वितरणको प्रक्रिया अगाडि बढाउने गरी कार्यक्षेत्र लगत संकलक तथा नापी प्राविधिकहरु खटाइसकेको छ । यो प्रक्रियामा सहभागी भई संविधान प्रदत्त अधिकार सुनिश्चित गर्न र नेपालबाट भूमिहीनताको अन्त्य गर्ने राष्ट्रिय अभियानमा सहभागी हुन देशभरका आम भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्बासी तथा अवयवस्थित बसोबासीहरुलाई हाम्रो संगठन अखिल नेपाल किसान महासंघ (क्रान्तिकारी केन्द्र) हार्दिक आह्वान गर्दछ । देशका तीन वटै तहका सरकारहरूको सक्रिय सहभागीतामा वास्तविक भूमिहीन दलित, भूमिहीन सुकुम्वासी र अव्यवस्थित बसोबासीहरु नछुट्ने, कसैले गलत विवरण पेश गरि अनुचित लाभ नलिने तथा फेरि अर्को आयोग गठन गर्न नपर्ने गरी भूमिको न्यायोचित वितरणको काम तदारूकताका साथ सम्पन्न गर्न हामी तीन वटै तहका सरकारहरू, राष्ट्रिय भूमि आयोग, सम्पूर्ण सरोकारवाला निकायहरू र आम जनसमुदायमा हार्दिक अपिल गर्दछौं भनिएको छ ।

विज्ञाप्तिमा भूमि प्राप्तिको यो राष्ट्रिय अभियानमा देशव्यापी रूपमा प्रत्येक वडा तथा स्थानीय तहहरूमा सक्रियतापूर्वक लागेर वास्तविक सुकुम्बासी, अव्यवस्थित बसोबासीहरु तथा किसानहरूलाई भूमि प्राप्त गर्ने अवसर प्रदान गराउन सहयोग, समन्वय तथा सहजीकरण गर्नका लागि हाम्रो महान तथा गौरवशाली संगठन अखिल नेपाल किसान महासंघ (क्रान्तिकारी केन्द्र) को तर्फबाट सक्दो योगदान गर्ने प्रतिवद्धता जाहेर गर्दै समग्र संगठन पंक्तिलाई विशेष अपिल गर्दछौं । साथै, यो कार्यलाई केन्द्रीयस्तरबाट सहयोग, समन्वय र सहजीकरण गर्न/गराउनका लागि मिति २०७८ असोज १६ र १७ गते बसेको महासंघको केन्द्रीय समितिको बैठकले गरेको निर्णयबमोजिम मिति २०७८ माघ १५ गते बसेको केन्द्रीय समितिको भर्चुअल बैठकले महासंघका अध्यक्ष चित्रबहादुर श्रेष्ठको संयोजकत्वमा निम्न कमरेडहरू सदस्य रहने तथा बाँकी सदस्यहरू पछि पूर्ति गर्ने गरी केन्द्रीयस्तरमा १००१ सदस्यीय 'सुकुम्बासी समस्या समाधानका लागि किसान परिचालन समिति' गठन गरेको जानकारी गराउँदछौं ।

संयोजक चित्रबहादुर श्रेष्ठ (चितवन) तथा सदस्यहरू सेसुराम भण्डारी (दाङ), नहेन्द्र खड्का (वागलुङ), केपी बराल (उदयपुर), अगस्त अधिकारी (कैलाली), श्रीगोविन्द मर्हजन (ललितपुर), नयाँराम थापा (दैलेख), रामबहादुर ढकाल (गोरखा), लेखराज रेग्मी (दाङ), हरिनारायण महतो (सप्तरी), टोपबहादुर खड्का (बझाङ), बुद्धबहादुर बस्नेत (प्यूठान), रेशम जिसी (सुर्खेत), रिखिराम भुसाल ऋषि (पर्वत), मेखबहादुर भण्डारी (लमजुङ), प्रेम वराल (वारा), सीमा रिजाल (काठमाडौँ), निर्दोष तिमल्सिना (सिन्धुपाल्चोक), गणेश कुँवर (काठमाडौं), टीका बास्तोला 'रेखा' (ललितपुर), अप्सरा न्यौपाने (जुम्ला), घनश्याम थापा (इलाम), ईश्वरी पाण्डे (चितवन), मीना तामाङ (काभ्रे), नरेन्द्र खतिवडा (ओखलढुंगा), कृष्णबहादुर कार्की (दोलखा), रामहरि सुवेदी (मकवानपुर), देवीचन्द्र बुढा दीपक (बाजुरा), अमर बोहोरा (डडेल्धुरा), धनबहादुर श्रेष्ठ (पर्सा), छविलाल चौधरी (वारा), रामचन्द्र महतो (सिराहा), विश्वराज थारु (बर्दिया), टेकबहादुर गिरी (रुकुम पश्चिम), वीरबहादुर बस्नेत (जाजरकोट), केदार पुडासैनी (नुवाकोट), बाबुराम अधिकारी (नुवाकोट), वासुदेव शर्मा उपाध्याय (काभ्रे), हरिप्रसाद भट्टराई (स्याङ्जा), मानबहादुर पौडेल (पर्वत), रामकिसन केवट 'रामु सहनी' (रुपन्देही), बिर्खबहादुर शाही (हुम्ला), चन्द्रबहादुर न्यौपाने (संखुवासभा), चुडामणि वराल (तेह्रथुम), रुद्र अधिकारी (उदयपुर), रामचन्द्रसिंह कुशहवा (महोत्तरी), कलीराम वली 'अब्दुल' (सल्यान), घनश्याम न्यौपाने (नुवाकोट), रामकुमारी महतो (धनुषा), बोधबहादुर चौलागाइँ 'विनोद' (रामेछाप), ताराप्रसाद सुवेदी उपाध्याय (झापा),

शोभाप्रसाद शर्मा (वागलुङ), एकादत्त वस्ती (नवलपुर), चन्द्रकान्त ढकाल (नवलपरासी पश्चिम), देवीबहादुर रायमाझी (अर्घाखाँची), वीरबहादुर बुढा (सुर्खेत), झलक लामिछाने (काभ्रे), ऋषिराम रोका (रोल्पा), धनीमान बुढा (रुकुम पूर्व), सानुबाबु थापा (ललितपुर), मंगला रिजाल तिमिल्सिना (काठमाडौँ), पार्वती चापागाईं (काठमाडौँ), जानुका क्षेत्री (बाँके), ताराकिशोर धमला (सुर्खेत), अञ्जु श्रेष्ठ (काठमाडौँ), उचितलाल चौधरी (सप्तरी), उज्ज्वल थापा (मुगु), ऋषिराम रोका (रोल्पा), कलिराम वली (सल्यान), करनचान्दे गुरुङ (मुस्ताङ), कर्णबहादुर कार्की 'राजन' (सिन्धुली), कुलप्रसाद देवकोटा (चितवन), केहेरसिं चेम्जोङ (पाँचथर), कृष्णबहादुर कार्की (दोलखा), खेम भट्ट (चितवन), गोविन्द पौडेल (रसुवा), राजकुमार सुनार (गोरखा), राजीवहरि दाहाल (मोरङ), राजु मर्हजन (ललितपुर), रामचन्द्र नेपाल (मकवानपुर), रामबहादुर बुढा (डोल्पा), रामविनय यादव (रौतहट), रीता रिमाल (दोलखा), रेखादेवी महतो (महोत्तरी), लक्ष्मी महतो (पु.) (सर्लाही), विजय भ्लोन (मकवानपुर), सनिश लगेजु (भक्तपुर), सन्तोष रेग्मी (म्याग्दी), सानुबाबु थापा (ललितपुर), हर्क चौधरी 'दीप' (दाङ), चन्द्रकान्त ढकाल (नवलपरासी पश्चिम), छविलाल थापा (तनहुँ), जागेश्वर यादव (सर्लाही), जीवन राई संगीन (खोटाङ), झमक पराजुली 'राजन' (सुनसरी), ढुण्डीराज थापा (धनकुटा), तारा खत्री प्रमेश (बाँके), थम्मन खड्का (प्यूठान), दिनेशराज थापा (सर्लाही), नवराज लुइँटेल (धादिङ), नारायण कुँवर (चितवन), नारायण भुसाल (कपिलवस्तु), निशान किराँती (सोलुखुम्बु), खडकसिंह धामी (डोटी), पैले दमाई (अछाम), पुष्प बस्नेत (उदयपुर), भक्त राना (कञ्चनपुर), बिक फडेरा (हुम्ला), बोधबहादुर चौलागाईं 'विनोद' (रामेछाप), बुद्ध काङवाङ (ताप्लेजुङ), बिना पन्त (रुपन्देही), बोधराज जैसी 'कृष्ण भण्डारी' (पाल्पा), मयुरकृष्ण श्रेष्ठ (ललितपुर), मानबहादुर पौडेल (पर्वत), मिनराशी गुरुङ (मनाङ), मुनबहादुर थापा (कालीकोट), यमबहादुर खपाङ्गी (सप्तरी), योगेश पोखरेल (गुल्मी), रमेशप्रसाद जोशी (दार्चुला), रत्नलाल श्रेष्ठ (काठमाडौँ), रविन्द्र अधिकारी (लमजुङ), नारायणदेव श्रेष्ठ (सिन्धुली), रामहरि नेपाल (झापा), राधा आचार्य (इलाम), जयबहादुर बोहरा (बझाङ), भक्तबहादुर बस्नेत (धादिङ), हरिशरण बरुवाल (काठमाडौँ), ओम आचार्य (कैलाली), भीमबहादुर ओली 'महेश' (दाङ),

(भक्तपुर), रामलाल न्हेमाफुँकी (भक्तपुर), जगनिधि चौलागाईं (काभ्रे), टीकाप्रसाद शर्मा (सिन्धुपाल्चोक), धना अधिकारी (काठमाडौँ), पूर्णकला लामिछाने (काठमाडौँ), एकराज डल्लाकोटी (चितवन), शालिकराम पौडेल (चितवन), हरिप्रसाद बजगाईं (नुवाकोट), वामदेव सापकोटा (चितवन), शिवप्रसाद ढकाल (काभ्रे), शिशिर श्रेष्ठ (काठमाडौँ), प्रेमप्रसाद बिमली (काठमाडौँ),

रुपा श्रेष्ठ (ललितपुर), भगीरथ तिमिल्सिना (चितवन), यज्ञ तिमिल्सिना (मकवानपुर), देवीबहादुर थापा 'उज्ज्वल' (भक्तपुर), चित्रा सुवेदी भट्टराई (कास्की), विष्णुबहादुर केसी (कास्की), अर्जुनकुमार पन्थी (प्यूठान), योगप्रसाद दाहाल (सर्लाही), सुरेश कापर (धनुषा), धर्मसिंह ऐर 'कपील' (बैतडी), धनबहादुर मगर (काठमाडौँ), नमनारायण घिमिरे (रुपन्देही), गोम्बु शेर्पा (सोलुखुम्बु), रेवतीप्रसाद अगस्ती (रसुवा), हरि तिमिल्सिना (काभ्रे), मोहन दाहाल (काठमाडौँ), बिना गिरी (काठमाडौँ), धनबहादुर विश्वकर्मा (भक्तपुर), ऋद्धिनारायण श्रेष्ठ (रामेछाप), सञ्जय श्रेष्ठ (काभ्रे), रामकुमार ढुंगाना 'आरके' (नुवाकोट), ओम लामिछाने (सुर्खेत), सुशीला शर्मा (दाङ), विन्द्रमान राई (भोजपुर), उद्धव न्यौपाने 'भीषण' (सिन्धुपाल्चोक), रामकुमार पौडेल (सिन्धुली), केशव बराल (महोत्तरी) चन्द्रेश्वर यादव (महोत्तरी), रामधनी केवट (नवलपरासी), दुर्गाबहादुर राउत 'उज्ज्वल' (कालीकोट), युवराज भण्डारी (गुल्मी), बुद्धिप्रसाद शर्मा (रुकुम पश्चिम), कृष्ण थ्यौराली (गोरखा), लक्षन यादव (सप्तरी), लोकेन्द्र राना (बैतडी), आरके ठाकुर (बाँके), रक्षाराम बर्मा कुर्मी (बाँके), विमला विश्वकर्मा (सिन्धुपाल्चोक), शान्ता न्यौपाने (चितवन), भुवन फुँयाल (सिन्धुली), विष्णुमाया नेपाल (मकवानपुर), बालकृष्ण पौडेल (चितवन), लावण्य पन्त (चितवन), कृष्णलाल गोजा (भक्तपुर), ध्रुव सुवेदी (धादिङ), गीतामणि पाण्डे (काठमाडौँ), भरत कोइराला (धादिङ), धनबल्लभ अधिकारी (चितवन), गंगा श्रेष्ठ (भक्तपुर), शारदा पौडेल (चितवन), दिनानाथ भट्टराई (मोरङ), रमा भट्टराई (झापा), जीवन सापकोटा (झापा), दिनेश फुँयाल (मोरङ), पदमबहादुर न्यौपाने (उदयपुर), कृष्णराम मगराती (धनकुटा), भोगेन्द्र डाँगी (सुनसरी), रामकृष्ण धामी (उदयपुर), दिपक आलेमगर (ओखलढुङ्गा), डम्मरकुमारी घिमिरे (सोलुखुम्बु), भोजबहादुर क्षेत्री (इलाम), हरिशचन्द्र गिरी (खोटाङ), दलबहादुर चौहान (इलाम), तुरन्तनारायण राय यादव (रौतहट), गगनदेव यादव (रौतहट), श्यामकुमारी लामा (सिराहा), उमेशकुमार सिंह (सिराहा), बोधनाथ देवकोटा (रौतहट), पारो चौधरी (रौतहट), सुमित्रा श्रेष्ठ (सर्लाही), जंगबहादुर साह (बारा), आत्माराम थापा (ललितपुर), हेमप्रसाद अमगाईं (चितवन), भगवती अधिकारी (धादिङ), तुलसीभक्त सुवाल (भक्तपुर), रामलाल न्हेमाफुँकी (भक्तपुर), जगनिधि चौलागाईं (काभ्रे), टीकाप्रसाद शर्मा (सिन्धुपाल्चोक), धना अधिकारी (काठमाडौँ), पूर्णकला लामिछाने (काठमाडौँ), एकराज डल्लाकोटी (चितवन), शालिकराम पौडेल (चितवन), हरिप्रसाद बजगाईं (नुवाकोट), वामदेव सापकोटा (चितवन), शिवप्रसाद ढकाल (काभ्रे), शिशिर श्रेष्ठ (काठमाडौँ), प्रेमप्रसाद बिमली (काठमाडौँ), नीलकण्ठ काफ्ले (चितवन), डिल्लीबहादुर बस्नेत (रामेछाप), नारायणविक्रम कार्की (दोलखा), मेघबहादुर ढकाल 'प्रकाश' (रसुवा), पूर्णकली विश्वकर्मा (वागलुङ), टोपबहादुर खड्का (वागलुङ), रामबहादुर केसी (वागलुङ), रामनारायण भुसाल (नवलपुर), गोविन्द्र बराकोटी (गोरखा), खोमबहादुर थापा (म्याग्दी), नन्दलाल लामिछाने (लमजुङ), झिल्लुराम सुवेदी (नवलपुर), रामबहादुर सापकोटा (काठमाडौँ, प्यूठान), प्रेमलाल सापकोटा (बाँके), कृष्ण गिरी (प्यूठान), ब्रह्मानन्द गौड (नवलपरासी), खिलाराज खाती (पाल्पा), ओमप्रसाद पौडेल (तनहुँ), चन्द्रप्रसाद (सीपी) शर्मा (दाङ), धनमानसिंह हमाल 'टञ्जन' (जुम्ला), रामबहादुर चपाईं (सुर्खेत), विष्णु शाही (दैलेख), हिमालय भण्डारी (हुम्ला), विष्णु आचार्य (जाजरकोट), मीनबहादुर शाही (जुम्ला), दिपक खड्का (बझाङ), भरतलाल थारु (कैलाली), ओमप्रकाश शर्मा (कैलाली), रामबहादुर देवकर (कञ्चनपुर), जयबहादुर मल्ल (बझाङ), देवराज भट्ट (डडेल्धुरा), शंकरमान बोहोरा (अछाम), डण्डीप्रसाद संज्याल (अछाम), गौरीशंकर गौड (बारा), माधव गौतम (रौतटह), चन्द्रेश्वर चौधरी (महोत्तरी), सुरेन्द्रप्रताप सिंह (सर्लाही), चन्द्रप्रकाश घिमिरे 'सिपी' (मकवानपुर), गोविन्द सदा (धनुषा), सुरेश महतो (धनुषा), वाशु चौधरी (बारा), माया विष्ट (कैलाली), अष्टमान महर्जन (ललितपुर), क. रामकृष्ण महर्जन (ललितपुर),

पल्लवराज अवस्थी (डडेल्धुरा), भवानीप्रसाद अधिकारी 'अनिल' (जुम्ला), पदम गिरी (कैलाली), महेन्द्र पौडेल (झापा), पुष्प दाहाल (गोरखा), लोकबहादुर खड्का (खोटाङ), मीना कोइराला (उदयपुर), उत्तरकुमार राई (खोटाङ), नरबहादुर कार्की (उदयपुर), पूर्ण नेपाली (मोरङ), महेन्द्र कार्की (सुनसरी),. रामविश्वास ठाकुर (रौतहट), सरोज यादव (सिराहा), सूर्यदेव यादव (धनुषा), दिपेन्द्र राउत कुर्मी (रौतहट), गोपाल सापकोटा (बारा), सन्दीप चौधरी (पर्सा), मञ्जु कार्की (सर्लाही), कमल राउत (सिन्धुली), राजन बरुवाल (काठमाडौँ), शिवबहादुर कार्की (दोलखा), दिलबहादुर अधिकारी (मकवानपुर), जगत तामाङ 'नीमा' (सिन्धुपाल्चोक), कुलबहादुर न्हेम्हाफुकी (भक्तपुर), बलराम घोरासैनी (काठमाडौँ), ठाकुर घिमिरे (ललितपुर), ज्ञानेन्द्र देवकोटा (काभ्रेपलाञ्चोक), रामप्रसाद भट्ट (नुवाकोट), शेरबहादुर बस्नेत (नवलपुर), तुलसी पराजुली (नवलपुर), दिवाकर पौडेल (स्याङ्जा), शम्भु ढकाल (गोरखा), नरेन्द्र पोखरेल (स्याङ्जा), ऋषि सुवेदी (कास्की), धनीराम जैसी (बाँके), बाबुराम बोहोरा (गुल्मी), शिव खरेल (पाल्पा), जीतबहादुर थारु (बाँके), जयराम थारु (बर्दिया), रामप्रसाद खत्री (पाल्पा), केशर केसी (रुकुम पश्चिम), टिकाराम भण्डारी (सुर्खेत), मालबहादुर वली (जाजरकोट), भद्रबहादुर बटाला (जाजरकोट), ओमप्रकाश शर्मा (कैलाली), बहादुर बोहोरा (बैतडी), हरि विश्वकर्मा (कञ्चनपुर), दानबहादुर चन्द (डडेल्धुरा), चन्द्रबहादुर कटुवाल (कैलाली), दिपक आले (ओखलढुंगा), हरिलाल मेहता (सुनसरी), ध्रुव राना (उदयपुर), लक्ष्मण कार्की (धनकुटा), झलक ढुंगाना (मोरङ), दोर्ची शेर्पा (संखुवासभा), लोकनाथ धमला (ओखलढुंगा), उपेन्द्र महतो (धनुषा), संजय सिंह (सप्तरी), रामसिंह यादव (रौतहट), रामेश्वर कुशहवा (बारा), सरोज साह (बारा), बाबुराम मण्डल (पर्सा), रामप्रसाद महतो (सर्लाही), लक्ष्मीकुमारी तामाङ बराइली (सर्लाही), हेमराज भुजेल (धादिङ), सरला कँडेल (नुवाकोट), तेजमान श्रेष्ठ (काठमाडौँ), वाइबी धमला (चितवन), गोविन्द अर्याल (धादिङ), रामकृष्ण खत्री (दोलखा), राजन खड्का (दोलखा), रामप्रसाद तिमिल्सिना (मकवानपुर), केशव ढकाल (मकवानपुर), प्रेम तामाङ (काभ्रेपलाञ्चोक), हरिकृष्ण घिमिरे (रसुवा), शिवप्रसाद नेपाल (सिन्धुपाल्चोक), हरिबहादुर केसी (भक्तपुर), दयाराम मचामासी (भक्तपुर), जगतबहादुर खयरगोली (भक्तपुर), मीनबहादुर घिमिरे (काठमाडौँ), अर्जुन खड्का (ललितपुर), सुन्दर खड्का (ललितपुर), बीरबहादुर बोहोरा (लमजुङ), गोविन्द पौडेल (पर्वत), शर्मिला चापागाईं (तनहुँ), माधव खनाल (गोरखा), टेकनाथ सिग्देल (नवलपुर), बाबुराम थापा (वागलुङ), प्रकाश देवकोटा (कास्की), मोहन रेग्मी (स्याङ्जा), छन्दबहादुर क्षेत्री (अर्घाखाँची), यमकुमार नेपाली (गुल्मी). ऋषिराम अर्याल (पाल्पा), अर्जुन केसी (बाँके), हिमाल थापा (प्यूठान), नेत्र खनाल (प्यूठान), भेषबहादुर खड्का (अर्घाखाँची), चेतबहादुर खड्का (अर्घाखाँची), राजेन्द्र जिसी (अर्घाखाँची), कमल काफ्ले (रुपन्देही), शुभा चौधरी (बर्दिया), विष्णुप्रसाद अधिकारी (प्यूठान), नारायण पुन (पूर्वी रुकुम), तेजबहादुर बटाला (रुकुम पश्चिम), जनक चन्द (रुकुम पश्चिम), दलबहादुर वली (सल्यान), डम्मरकुमारी शाही (दैलेख), महेश चलाउने (जाजरकोट), शेरबहादुर विष्ट (कालीकोट), लालचन्द्र डाँगी (डोल्पा), मानबहादुर घर्ती (सुर्खेत), कालीबहादुर शाही (कर्णाली), लोकेन्द्र राना (बैतडी), मदन भट्ट (बैतडी), रामबहादुर विश्वकर्मा (कैलाली), रमा चौधरी (कञ्चनपुर), मानसिंह कामी (अछाम), दशरथ भण्डारी (कञ्चनपुर), कृष्णगोपाल चौधरी (कैलाली), रुद्र सापकोटा (मोरङ), दुर्गा दाहाल (सुनसरी), वाईआर पोखरेल (उदयपुर), गणेश घिमिरे (इलाम), नेत्र थापा (उदयपुर), सिकेन्द्र महतो (धनुषा), विद्यानन्द यादव (रौतहट), हेमकर्ण शिवाकोटी (बारा), दुर्गा खतिवडा (सर्लाही), एकराज डल्लाकोटी (चितवन), साधुराम दाहाल (काभ्रेपलाञ्चोक), शिवप्रसाद पौडेल (नुवाकोट), हरेराम बुढाथोकी (काठमाडौँ), खगराज पाठक (चितवन), नवराज भ्लोन (मकवानपुर), देवबहादुर विश्वकर्मा (रसुवा), शिव नेपाल 'रामचन्द्र' (सिन्धुपाल्चोक), रामलाल न्हेम्हाफुकी (भक्तपुर), खेम न्यौपाने (काठमाडौँ), तुलसीराम डाँगी (काठमाडौँ), नवीन गिरी (कास्की), जीवन भुर्तेल (पर्वत), सन्तोषी गौली (लमजुङ), कृष्ण पंगेनी (स्याङ्जा), प्रकाश रखाल (वागलुङ), ईमकुमार गुरुङ (तनहुँ), विष्णु भुवाजी (पर्वत), मानबहादुर केसी (प्यूठान), लालुबहादुर थापा (गुल्मी), ज्ञानेश्वर भट्टराई (रुपन्देही), कुलबहादुर पुन (बाँके), माधव आचार्य (कपिलवस्तु), झकबहादुर जिसी (प्यूठान), भीमप्रसाद अधिकारी (दैलेख), मीना शाही (रुकुम पश्चिम), प्युपर खत्री (सल्यान), भीमसिंह थापा (जाजरकोट), विवेक वली (सुर्खेत), ऋषि आचार्य (कालीकोट), रमा थापा (कैलाली), अक्कल कुँवर (बैतडी), लालबहादुर विश्वकर्मा (बाजुरा), कमलबहादुर शाही (अछाम), लोकेश महरा (डडेल्धुरा), राम सञ्जेल (इलाम), शिवप्रसाद बास्तोला (उदयपुर), शंकर सेढाईं (झापा), भोला पोखरेल (इलाम), लीला खुलाल (तेह्रथुम), दिलबहादुर कार्की (मोरङ), चुडामणि सिग्देल (सुनसरी), गणेश महतो (महोत्तरी), तेजनारायण यादव (सप्तरी), विद्यानन्द यादव (रौतहट), लक्ष्मण आचार्य (पर्सा), मदनबहादुर क्षेत्री (बारा), रामबाबु यादव (धनुषा), विजय यादव (सिराहा), धर्म चौलागाईं (सिन्धुली), हरिबहादुर बस्नेत (नुवाकोट), नवराज गौतम (काठमाडौँ), परशुराम पोखरेल (धादिङ), ध्रुवप्रसाद घिमिरे (ललितपुर), विष्णुहरि सुवेदी (मकवानपुर), अनिल अधिकारी (रामेछाप), शिव ढकाल (काभ्रेपलाञ्चोक), रेवती पौडेल (रसुवा), भोला आचार्य (सिन्धुपाल्चोक), रुद्रप्रसाद चौलागाईं (ललितपुर), उत्तम कार्की (काठमाडौँ), रामेश्वर पोखरेल (चितवन), रञ्जना पौडेल (काठमाडौं), कमल नेपाल (काभ्रे), आनन्द न्युरे (चितवन), ज्योति सुवेदी (मकवानपुर), माधव पुडासैनी (नुवाकोट), शोभा क्षेत्री (पर्वत), छविलाल घिमिरे (तनहुँ), पदम भुसाल (नवलपुर), सुरेश ढुंगाना (म्याग्दी), नन्दलाल लामिछाने (लमजुङ), हरिबहादुर राना (वागलुङ), भीमसेन बस्नेत (गोरखा), वृन्दा ढकाल सुनार (गोरखा), कपील रेग्मी (गोरखा), नवराज बराल (कास्की), विष्णु जिसी (पर्वत), गिरीबहादुर नेपाल (स्याङ्जा), प्रजापति सापकोटा (नवलपुर), टानप्रसाद पाण्डे (रुपन्देही), दामोदर पन्थी (गुल्मी), नुमबहादुर केसी (दाङ), शंकर भण्डारी (पाल्पा), सन्जु थापा (रुपन्देही), त्रिपन्नी बैजाली मगर (रोल्पा), चन्द्रबहादुर जिसी (बाँके), जनक बटाला (रुकुम पश्चिम), मनकोइला धिताल (जुम्ला), माधव पोखरेल (सुर्खेत), छवि बुढाथोकी (सल्यान), तुलाबहादुर थापा (जाजरकोट), खेमबहादुर जैसी (जाजरकोट), यमलाल घिमिरे (सुर्खेत), खेमबहादुर साउद (कैलाली), ईश्वर खड्का (बझाङ), परु धामी (अछाम), संघर्ष जोशी (बझाङ), लोकेन्द्र जैसी (बाजुरा), राम नाथ (बैतडी), विष्णुकुमार लिम्बु (ताप्लेजुङ), विनोद यादव (मोरङ), कुलबहादुर तामाङ (उदयपुर), नरेश पठित (मोरङ), थुत्वप दोर्जी शेर्पा (सोलुखुम्बु), भीम केसी (ओखलढुंगा), रामआशिष यादव (सिराहा), राजकुमार दास (धनुषा), लालप्रसाद घिमिरे (बारा), हरेन्द्र राय यादव (रौतहट), सुन्दर सुनार (बारा), सुगन्धी पासवान (बारा), सोम लामा (पर्सा), भरत

बस्नेत (सर्लाही), शंकर राय (सर्लाही), मीना विश्वकर्मा (सर्लाही), सूर्य ढकाल (काठमाडौँ), यमप्रसाद कौशाला (धादिङ), नीरबहादुर कार्की (दोलखा), देवहरि पराजुली (काभ्रेपलाञ्चोक), महेश्वर लामिछाने (रसुवा), लालसिंह तामाङ (भक्तपुर), पृथ्वीनारायण श्रेष्ठ (रामेछाप), रामकुमार श्रेष्ठ (धादिङ), रामशरण रिमाल (नुवाकोट), पुष्प गौतम (मकवनापुर), निलकण्ठ काफ्ले (चितवन), सुनिल पाखिन (मकवानपुर), माधव पुडासैनी (मकवानपुर), हरिबहादुर बस्नेत (नुवाकोट), रामजी दाहाल (ललितपुर), रामभक्त घिमिरे (ललितपुर), खिला शर्मा घिमिरे (लमजुङ), भरत थापा (तनहुँ), भूमिलाल लामिछाने (नवलपुर), राजन काप्री पनेरु (गोरखा), दुर्गा पौडेल (म्याग्दी), राजु शर्मा पनेरु (स्याङजा), विष्णु थापा (वागलुङ), गोपाल पोखरेल (कास्की), भोला विश्वकर्मा (तनहुँ), युवराज अर्याल (नवलपरासी), दरोगाप्रसाद चौधरी कुर्मी (कपिलवस्तु), फर्सुराम पौडेल (गुल्मी), उर्मिला वली (दाङ), खिम रुचाल (पाल्पा), नरबहादुर पुन (बाँके), विष्णुबहादुर रावत (प्यूठान), ओमप्रसाद पासी (कपिलवस्तु), ज्ञानु लामिछाने (कपिलवस्तु), श्यामसुन्दर पुन (प्यूठान), इमानसिंह पुन (प्यूठान), गंगा पुन (पूर्वी रुकुम), प्रताप नकाल (रुकुम पश्चिम), नन्दमाया खत्री (जुम्ला), विरजीत शाही (जुम्ला), कृष्णराज हमाल (सुर्खेत), बुद्ध थापा (सल्यान), जयबहादुर सिंह (दैलेख), भद्रबहादुर बटाला (जाजरकोट), भीम बराला (कालीकोट), चन्द्रबहादुर बुढा (डोल्पा), पेमा छिरिङ शेर्पा (डोल्पा), विरेन्द्र राज सुनार (जाजरकोट), धर्मशीला बस्नेत (जाजरकोट), भरत विष्ट (कैलाली), पुश्कल विष्ट (बैतडी), वीरबहादुर बुढा (कञ्चनपुर), सरु धामी (अछाम), संघर्ष जोशी (बझाङ), कृष्णबहादुर सिंह 'अस्मित' (बझाङ), सुप्रिम राई (खोटाङ), माधव तामाङ (संखुवासभा), प्रेमबहादुर कार्की 'समर्पण' (उदयपुर), दलप्रसाद चेम्जोङ 'राजेश' (पाँचथर), ईश्वर पोखरेल (उदयपुर), दीपक माझी (मोरङ), सरोज ठाकुर (बारा), रामकुमार यादव (सप्तरी), तुरन्तनारायण राय यादव (रौतहट), सिकेन्द्र चौधरी (बारा), बृज महतो (पर्सा), माधव घिमिरे (सिन्धुली), होमनाथ ढकाल (नुवाकोट), नवराज मगराती (काठमाडौँ), किशोर बगाले (चितवन), खोमप्रसाद दाहाल (ललितपुर), झलक भुजेल (मकवानपुर), तेजमान श्रेष्ठ (रामेछाप), ठाकुर पौडेल (रसुवा), दिलीप घोरासैनी (सिन्धुपाल्चोक), सुवास गोसाईं (भक्तपुर), सविन तिमिल्सिना (ललितपुर), राजकुमार वाइबा (काभ्रे), विष्णु खत्री (तनहुँ), गोमा घिमिरे (नवलपुर), भीमबहादुर भुजेल (लमजुङ), मञ्जु दुवाडी (गोरखा), कृष्ण आचार्य (म्याग्दी), मित्रलाल गौतम (वागलुङ), गोकुल लम्साल (पर्वत/काठमाडौँ), रेखा पन्त पौडेल (पर्वत), कमल न्यौपाने (स्याङ्जा), जनक नेपाली (गुल्मी), प्रेम अधिकारी (नवलपरासी), दीपक पाण्डे (पाल्पा), हरिप्रसाद भुर्तेल (नवलपरासी), पतिराम थारु (बर्दिया), विक्रम सुनार (प्यूठान), अर्जुन कार्की (बाँके), देवीराम कुसारी (रुकुम पश्चिम), मिमबहादुर बुढा 'भविष्य' (जुम्ला), रामकृष्ण कठायत (दैलेख), मदन आचार्य (सुर्खेत), नवीन जैसी (कैलाली), विनोद चन्द (बैतडी), लालबहादुर चौधरी (कञ्चनपुर), नमराज नाथ (डडेल्धुरा), क. गगन बोहरा (बझाङ), दिलकुमारी मगर अधिकारी 'चेतना' (उदयपुर), राधा चौधरी (सुनसरी), इन्दिरा कार्की 'आयुषा' (झापा), विमला खत्री (उदयपुर), मनिषा राई 'प्रशंसा' (इलाम), कल्पना घिमिरे (मोरङ), प्रमिला सिंह (सिराहा), पारो चौधरी (सप्तरी), देवकला देवी महतो (धनुषा), सञ्जुदेवी ठाकुर (रौतहट), शिहन्त्री देवी चौधरी (बारा), सावित्री श्रेष्ठ (पर्सा), किरण सदा (धनुषा), केदारकुमारी कार्की (सिन्धुली), पार्वती पण्डित (नुवाकोट), बालकुमारी वाग्ले (काठमाडौँ), बिमला बस्नेत (चितवन), चेलीमाया तामाङ (धादिङ), सीता तिमिल्सिना (ललितपुर), सीता चौलागाईं (रामेछाप), फुलमाया तामाङ (काभ्रेपलाञ्चोक), सरस्वती पौडेल (रसुवा), पातली थामी (सिन्धुपाल्चोक), नीरा नेपाल (भक्तपुर), चम्पा कार्की (ललितपुर), मुना न्यौपाने (काठमाडौँ), बिमला मानन्धर (काठमाडौँ), शारदा घिमिरे (गोरखा), कतारा पराजुली (पर्वत), धनमाया सारु (नवलपुर), राममाया थापा भट्टराई (तनहुँ), नानीमैयाँ बरुवाल (म्याग्दी), शोभा घिमिरे (लमजुङ), लालकुमारी पुन (वागलुङ), रेखा बस्याल (स्याङ्जा), सुमित्रा खरेल (गुल्मी), एलिसा पौडेल (रुपन्देही), भगवती पंगेनी (नवलवरासी, प्रदेश पंगेनी), राधा आचार्य (बर्दिया), तीर्था पुन (पूर्वी रुकुम), विन्दा खरेल पाण्डे (बाँके), कल्पना केसी (पाल्पा), अमृता पुन मगर (रुकुम पश्चिम), चन्द्रावती उपाध्याय (जुम्ला), दुर्गा बिसी (सुर्खेत), मानकुमारी चन्द (दैलेख), मैनी पुन (जाजरकोट), तारा बराल (कैलाली), जानकी बोहरा (बैतडी), देवकीदेवी अवस्थी (कञ्चनपुर), भावना धामी (अछाम), अनिता दर्जी (बझाङ), अनिता विश्वकर्मा (खोटाङ), सागर विश्वकर्मा (उदयपुर), टेकबहादुर सुन्दास (उदयपुर), हर्क सुनाम (संखुवासभा), मनबहादुर खाती (इलाम), वसन्त सेन्चुरी (मोरङ), विष्णु हिमाङ (भोजपुर), सुन्दर सुनार (बारा), सुरेश महरा (धनुषा), रामसेवक राम (सर्लाही), काजी पासवान (रौतहट), श्रीकिसन माझी (बारा), जोखन राम (पर्सा), कर्णबहादुर बराइली (काठमाडौँ), श्याम नेपाली (ललितपुर), सूर्यबहादुर सापकोटा (मकवानपुर), शिव परियार (काभ्रेपलाञ्चोक), श्याम मिजार (सिन्धुपाल्चोक), राधिका मिजार (भक्तपुर), रामलाल विश्वकर्मा 'प्रविन' (मकवानपुर), शंकर नेपाली (नुवाकोट), मिलन मगराती (गोरखा), मनमाया विश्वकर्मा (नवलपुर), श्याम विश्वकर्मा (वागलुङ), राजकुमारी परियार (म्याग्दी), सूर्यबहादुर विश्वकर्मा 'सज्जन' (वागलुङ), ललित नेपाली (पर्वत), तुलाराम दर्जी (पर्वत), पुजा रोका (गोरखा), देवबहादुर विश्वकर्मा (स्याङ्जा), हरिप्रसाद कक्रेल 'परिवर्तन' (दाङ), सीमा चौधरी (बाँके), मानबहादुर बादी (रुकुम पश्चिम), हर्सिङ नेपाली (जुम्ला), मोतीराम विश्वकर्मा (सल्यान), भीमबहादुर सार्की (सुर्खेत), रमेश सुनार (सुर्खेत), सुरेश परियार (कैलाली), भरत सार्की (डडेल्धुरा), झपट विश्वकर्मा (कैलाली), किरण मगर 'प्रखर' (भोजपुर), हरि आले (उदयपुर), शेरबहादुर खड्का (संखुवासभा), रामप्रसाद बराल (उदयपुर), बलेन्द्रकुमार राई (पाँचथर), योगेन्द्र डाँगी (मोरङ), शम्भु चौलागाईं (बारा), विशु दर्लामी मगर (बारा), महेन्द्र पटेल (पर्सा), जितेन्द्रकुमार महतो (सर्लाही), रामशरण खुलाल (काभ्रेपलाञ्चोक), गोविन्द ढुंगाना (धादिङ), सन्देश कार्की (दोलखा), खड्गबहादुर भ्लोन (मकवानपुर), गणेश ढकाल (सिन्धुपाल्चोक), धर्मराज थिङ (भक्तपुर), महानन्द सापकोटा (मकवानपुर), पदम तामाङ (धादिङ), जीतबहादुर किङरिङ मगर (सिन्धुली), शम्भु पनेरु (नुवाकोट), छेसाङ लामा (नुवाकोट), भेषनाथ गौतम (म्याग्दी), नवीन गुरुङ (तनहुँ), चन्द्रकान्त न्यौपाने (स्याङ्जा), रामबहादुर खड्का (वागलुङ), नरु पाइजा (पर्वत), कृष्णकुमार श्रेष्ठ (गोरखा), प्रकाश खनाल (नवलपुर), अमर कँवर 'नवीन' (दाङ), लक्ष्मण सापकोटा (गुल्मी), गीताराम विश्वकर्मा (पूर्वी रुकुम), प्रसिन्दा मियाँ (नवलपरासी), चन्द्रप्रकाश शर्मा 'सिपी' (दाङ), मुक्ति न्यौपाने (रुपन्देही), गोपाल पुन (पूर्वी रुकुम), दलबहादुर खड्का (बाँके), भक्तबहादुर रावल (जुम्ला), हिमबहादुर पुन मगर (रुकुम पश्चिम), डिलबहादुर बोहोरा (सल्यान), तेजबहादुर थापा (दैलेख), कौशीबहादुर विष्ट (जाजरकोट), वीरबहादुर

थापा (कालीकोट), नरबहादुर डाँगी (डोल्पा), लक्ष्मीचन्द्र कार्की (डोल्पा), विरेन्द्रराज सुनार (जाजरकोट), धिरेन्द्रबहादुर शाह (जाजरकोट), कर्ण जैसी (कैलाली), नरेन्द्रबहादुर चन्द (बैतडी), शहवीर विश्वकर्मा (बाजुरा), दीपक रोक्कामगर (अछाम), पुजा पनेरु (डडेल्धुरा), यम्मरबहादुर कटुवाल 'वासु' (उदयपुर), तिलचन्द्र सुवेदी (संखुवासभा), यम बराई (सोलुखुम्बु), लिलेन्द्र राई 'दिपेन' (उदयपुर), देवेन्द्र खत्री (पाँचथर), भगतलाल राजवंशी (मोरङ), चेतन यादव (रौतहट), किसुन विश्वकर्मा (महोत्तरी), कृष्णबहादुर गौतम (सर्लाही), हसिना खातुन (रौतहट), ललितबहादुर लामा (सिराहा), रीता कुँवर (सर्लाही), शिवराम खड्का (पर्सा), विष्णु सापकोटा (चितवन), तुला गुरुङ (सिन्धुली), अर्जुन तिमिल्सिना (मकवानपुर), शशी श्रेष्ठ (सिन्धुपाल्चोक), भक्तबहादुर खत्री (मकवानपुर), मानबहादुर राना (नुवाकोट), नरबहादुर गुरुङ (गोरखा), गोविन्द भुसाल (नवलपुर), सावित्रा थापा (गोरखा), मनबहादुर थापा (स्याङ्जा), राज थापा (बागलुङ), हेमबहादुर कँडेल (लमजुङ), मीनप्रसाद आत्रेय (गुल्मी), लालकुमार श्रेष्ठ (पाल्पा), कमल परियार (नवलपरासी), सावित्रा पुन (बाँके), नीमकुमारी सिंह (रोल्पा), सरस्वती शर्मा (प्यूठान), सुमित्रा आचार्य (रुपन्देही), गणेशमान रोका (पूर्वी रुकुम), टंक खड्का (रुकुम पश्चिम), गोकर्ण चौलागाईं (जुम्ला), रिक्जी लामा (हुम्ला), गोविन्द बुढा (रुकुम पश्चिम), गोविन्द लामा (हुम्ला), टीकाराम शर्मा (सुर्खेत), मानबहादुर कठायत (कालीकोट), नरेन्द्र रोकाया (कालीकोट), जगतबहादुर विष्ट (अछाम), खडक रावल (बझाङ), शेरबहादुर रोकाया (कैलाली), टेकबहादुर थापा (कैलाली), मानकाजी कोइराला (संखुवासभा), गणेशबहादुर कटुवाल 'पाण्डु' (उदयपुर), रणबहादुर लिम्बु (ताप्लेजुङ), दिपेन्द्र राई (खोटाङ), दुर्गाबहादुर बुढाथोकी (उदयपुर), राजु दाहाल (झापा), ईश्वरी पौडेल (सप्तरी), बुद्धिबहादुर सुनुवार (सर्लाही), राजेन्द्र चौधरी (बारा), मुकेश साह (पर्सा), ऋषिराम बर्तौला (सिन्धुली), सानुकाजी श्रेष्ठ (काठमाडौँ), धिरज तामाङ (धादिङ), नवराज बस्नेत (दोलखा), बुद्ध नेगी (ललितपुर), श्यामबहादुर जिम्बा (मकवानपुर), देवबहादुर घिसिङ (रामेछाप), लोकनाथ सापकोटा (काभ्रेपलाञ्चोक), दावाछेदेन तामाङ 'काइँलादाइ' (रसुवा), फुर्वा शेर्पा (सिन्धुपाल्चोक), हरि बराली (चितवन), लालकान्छा तामाङ (सिन्धुपाल्चोक), सुनिल तामाङ (नुवाकोट), प्रेम हमाल (स्याङ्जा), झकबहादुर छन्त्याल (म्याग्दी), होमराज तामाङ (लमजुङ), पुण्य पौडेल (स्याङ्जा), अर्जुन चोखाल (वागलुङ), कुमार गुरुङ (गोरखा), चुडामणि नेपाली 'जीवन' (दाङ), दानबहादुर नेपाल (गुल्मी), गोवर्द्धन थापा (प्यूठान), लोकबहादुर खत्री (बाँके), भीमबहादुर बुढाथोकी (रुकुम पश्चिम), सूर्यबहादुर बस्नेत (जुम्ला), रतिमान सिंह (सुर्खेत), वीरबहादुर केसी (दैलेख), नयनसिंह धामी (जाजरकोट), भैरवबहादुर थापा (कालीकोट), बिशाखर जैसी (कालीकोट), लालबहादुर पुन (जाजरकोट), मानबहादुर रोकाया (अछाम), ववितादेवी चन्द (कञ्चनपुर), घन्टरे धामी (बझाङ), फिलिप लिम्बु (ताप्लेजुङ), इन्द्रबहादुर मगर (उदयपुर), छत्रबहादुर कटुवाल (संखुवासभा), खुरहरि खत्री (ओखढुंगा), उत्तम दाहाल (काडमाडौँ), ङनेन्द्र थापा (चितवन), कृष्ण चेपाङ (धादिङ), विमल कार्की (दोलखा), गुणबहादुर घलान (मकवानपुर), अर्जुन लोप्चन (सिन्धुपाल्चोक), ध्रुव दाहाल (सिन्धुली), विजय लामा (नुवाकोट), वसन्त तिमिल्सिना (पर्वत), हरि पोखरेल (गोरखा), बोधराज थापामगर (लमजुङ), मित्र खरेल (वागलुङ), सत्यराज सुवेदी (कास्की), हिमलाल पौडेल (पर्वत), मोहनलाल जिसी (स्याङ्जा), यामलाल भण्डारी (दाङ), शम्भुनाथ योगी (बाँके), ठाकुरध्वज कार्की (पाल्पा), तुलबहादुर सिँजाली (प्यूठान), कमल घर्ती (पूर्वी रुकुम), लालबहादुर ओली (रुकुम पश्चिम), टंक थापा (जुम्ला), शक्ति थापा (सुर्खेत), हर्क ऐडी (कालीकोट), नन्दराम न्यौपाने (कालीकोट), धनबहादुर राना (जाजरकोट), लीलाधर न्युरे (कैलाली), मानसिंह बोहोरा (बैतडी), नन्दराम रोकाया (बाजुरा), लीला न्युरे (कैलाली), चन्द्रशेखर भट्टराई (तेह्रथुम), पदमबहादुर तामाङ (ताप्लेजुङ), गोविन्द खतिवडा (इलाम), दानबहादुर बस्नेत (संखुवासभा), पूर्णसिंह तामाङ (उदयपुर), गौरवसिंह राई (उदयपुर), अम्मरबहादुर तामाङ (दोलखा), शान्ति तामाङ (रामेछाप), जयमान तामाङ (सिन्धुपाल्चोक), निरज लामा (नुवाकोट), अजय तामाङ (लमजुङ), आशिष तामाङ (लमजुङ), गंगाबाहादुर बानियाँ (म्याग्दी), खड्कबहादुर भण्डारी 'जीवन' (वागलुङ), मनखना पुन (रोल्पा), नवराज पुन (पूर्वी रुकुम), डिलबहादुर पुन मगर (रुकुम पश्चिम), सेमन्त खनाल (सुनसरी), ध्रुव राउत (उदयपुर), असरमान राई (सोलुखुम्बु), डम्बर पौडेल (मोरङ), गोपाल खवास (इलाम), शंकर चौधरी (सप्तरी), पञ्चमी माया विश्वकर्मा (धनुषा), कृष्णप्रसाद घिमिरे (ललितपुर), गणेश कार्की (सिन्धुली), प्रतिमान तामाङ (नुवाकोट), बलराम श्रेष्ठ (काठमाडौँ), हिमाल ढकाल (मकवानपुर), खिमबहादुर मोक्तान (रामेछाप), निशान मोक्तान (काभ्रेपलाञ्चोक), पोस्टबहादुर खड्का (सिन्धुपाल्चोक), कृष्णभक्त डाखुसी (भक्तपुर), देवकी पौडेल 'सलिना' (काठमाडौँ), मचाभाइ महर्जन (काठमाडौँ), तुलसी श्रेष्ठ (धादिङ), दयाराम मचामसी (भक्तपुर), जयराम भण्डारी (धादिङ), तेजिन्ङ लाक्पा नगरकोटी (रसुवा), विदुर रानामगर (काभ्रेपलाञ्चोक), पूर्ण दर्जी (पर्वत), निर्मला अधिकारी (लमजुङ), लक्ष्मण पंगेनी (स्याङ्जा), बिमला आचार्य (बाँके), कृष्णप्रसाद कँडेल (गुल्मी), नैना क्षेत्री (पाल्पा), जमुना घर्तीमगर (पाल्पा), पवित्रा पुन गिरी (रुकुम पश्चिम), उदय रेग्मी (दैलेख), सुष्मा ओझा जैसी (कैलाली), गणेश रोक्का मगर (डोटी), खडक भट्ट (कैलाली), गन्जु प्रधान (इलाम), ढुंगराज विश्वकर्मा (उदयपुर), लोकमान बोगटी (संखुवासभा), भीष्म प्रधान (झापा), ऋषिराम सापकोटा (सिन्धुपाल्चोक), शुकदेव ढुंगाना (नुवाकोट), यौवन तामाङ (धादिङ), भरत ढुंगेल (दोलखा), तेजबहादुर तामाङ (रामेछाप), मानबहादुर दोर्लाङे मगर (काभ्रेपलाञ्चोक), रामशरण घिमिरे (ललितपुर), रुपेश नेगी (ललितपुर), राजेन्द्र स्याङतान (ललितपुर), टिमकुमारी कुमाल (स्याङजा), अनिल दवाडी (लमजुङ), सूर्यप्रसाद पोखरेल (गोरखा), गुनबहादुर लम्तरी (पाल्पा), शंकर ज्ञवाली (गुल्मी), शिवहरि पौडेल (गुल्मी), राजेन्द्र निरौला (धनकुटा), रत्न न्यौपाने (उदयपुर), केशव खनाल (उदयपुर), ओम ओझा (संखुवासभा), रमानन्द यादव (रौतहट), सुरेन्द्र महतो (सिराहा), फरहाद अन्सारी (पर्सा), राधेश्याम महर्जन (काडमाडौँ), हेमबहादुर सुनुवार (ललितपुर), मेगबहादुर मोक्तान (काभ्रेपलाञ्चोक), नीमा पाखिन (सिन्धुपाल्चोक), अर्जुनप्रताप राणा (गोरखा), देवीलाल लामिछाने (कास्की), अशोक श्रेष्ठ (गुल्मी), राज रोका (रोल्पा), मनवीर थापा (बाँके), राधा अधिकारी (प्यूठान), लछी भण्डारी (जुम्ला), नरेन्द्र भण्डारी (रुकुम पश्चिम), पुष्प भट्ट (डडेल्धुरा), सीताराम चौधरी (कैलाली), मुक्तिप्रसाद उपाध्याय (कैलाली), डम्मर अधिकारी (संखुवासभा), भुवन दाहाल (उदयपुर), जयराम भट्टराई (तेह्रथुम), प्रदीप बस्नेत (सुनसरी), नागेन्द्र राय यादव (रौतहट), किसुनदेव महतो (धनुषा), महन्त साहगुँण (पर्सा), नन्दलाल ढकाल (चितवन), प्रेमबहादुर राई (मकवानपुर), गुनबहादुर श्रेष्ठ (रामेछाप),

भोजराज पन्त (काभ्रेपलाञ्चोक), विनोद दुलाल (सिन्धुपाल्चोक), सुरेश बज्राचार्य (ललितपुर), अर्जुन लामिछाने (नुवाकोट), ओमप्रकाश भट्टराई (नवलपुर), हरि चिलुवाल (लमजुङ), नइन्द्रबहादुर खाँड (स्याङ्जा), रामप्रवेश कोहार (नवलपरासी), रामबहादुर थापा (नवलपरासी), विनोद बानियाँ (नवलपरासी), केशव रेग्मी (रुकुम पश्चिम), आत्माराम केसी (सल्यान), गंगा महतारा (कालीकोट), शेरबहादुर थापा (अछाम), ईश्वरकुमार जेठारा (बझाङ), नैनसिंह विष्ट (कैलाली), बलराम दास (मोरङ), यामबहादुर नेपाली (संखुवासभा), बच्चाबाबु बैठा (सर्लाही), राजनारायण यादव (रौतहट), हिराबहादुर काफ्ले 'चिरन' (बारा), मो. अयुब अजमेरी राइन (धनुषा), गजेन्द्रप्रसाद पटेल (पर्सा), सरस्वती बस्नेत (नवलपुर), पूर्णचन्द्र भण्डारी (स्याङ्जा), यमामुदिन मोमिन (नवलपरासी), दुर्गा पन्थी (गुल्मी), रामफ्रेन भुजुवा (बाँके), भरत चौधरी (कञ्चनपुर), हिलेन्द्र राना (कञ्चनपुर), भागीराम चौधरी (कैलाली), पवनुरी शेर्पा (उदयपुर), गणेश जिमी (संखुवासभा), चुडामणि पौडेल (सुनसरी), उमेशकुमार सिंह (सिराहा), जंगबहादुर साह (बारा), नरेश महतो (सर्लाही), ज्ञानेन्द्र चौधरी (बारा), सत्यनारायण कापर (धनुषा), विरेन्द्र राय यादव (रौतहट), श्यामदेव मुखिया (धनुषा), इसु लेखी (सप्तरी), खजाञ्ची महतो (रौतहट), सुरज दहित (पर्सा), इन्दल सहनी (सर्लाही), नेत्र आले (चितवन), महेन्द्र घोरासैनी (काठमाडौं/सिन्धुपाल्चोक), धनबहादुर तामाङ (नुवाकोट), खेमबहादुर गुरुङ (मकवानपुर), धनबहादुर श्रेष्ठ (रामेछाप), दीपक लामिछाने (सिन्धुपाल्चोक), मनोज कुमार कार्की (सिन्धुली), सुरज केसी (काभ्रे), रमेश अधिकारी (रसुवा), श्रीधर लामिछाने (चितवन), रामेश्वर रुपाखेती (धादिङ), इन्द्रमणि भुसाल (नवलपुर), खगराज नखोला (लमजुङ), राजन भट्टराई (तनहुँ), बमबहादुर गुरुङ (वागलुङ), शिवराज कँडेल (कास्की), कृष्णप्रसाद ज्ञवाली (गुल्मी), शरद गौतम (दाङ), तेजप्रसाद दाहाल (पाल्पा), गोपाल थारु (कपिलवस्तु), नुरे धुनियाँ (कपिलवस्तु), ऋषिराम यादव (कपिलवस्तु), भूकम्प चौधरी (बर्दिया), बालकृष्ण अधिकारी (बाँके), कृष्णबहादुर वली (रुकुम पश्चिम), मुनबहादुर कार्की (सुर्खेत), प्रेम चौधरी (सुर्खेत), हर्क ऐडी (कालीकोट), तर्कबहादुर शाह (सल्यान), विनोद चौधरी (कैलाली), भोजराज अवस्थी (बैतडी), फिरु चौधरी (कैलाली), खगेन्द्र खधिकारी (संखुवासभा), ध्रुव कार्की (उदयपुर), शुद्धबहादुर राई (उदयपुर), चन्द्र कुलुङ (सुनसरी), विरेन्द्र महतो (धनुषा), सुरेन्द्र महतो (धनुषा), अमिन्द्र यादव (रौतहट), ढालबहादुर खड्का (दोलखा), हरिप्रसाद अधिकारी (चितवन), नानीबाबु तिवारी (धादिङ), अर्जुन तामाङ (मकवानपुर), नारायण पौडेल (काभ्रेपलाञ्चोक), माधव दाहाल (सिन्धुपाल्चोक), भरतदेव पंगेनी (स्याङ्जा), रुक्माङ्गत न्यौपाने (पर्वत), दलबहादुर पुन (पर्वत), शेरबहादुर पुन (पूर्वी रुकुम), पलबहादुर खड्का (रुकुम पश्चिम), शेरबहादुर खड्का (रुकुम पश्चिम), डम्मर राना (सुर्खेत), डेलबहादुर घर्ती (सल्यान), गणेशबहादुर बोहोरा (दैलेख), करसिंह महतारा (जाजरकोट), ओमप्रकाश विश्वकर्मा (बाजुरा), वीरबहादुर शाही (कैलाली), खड्कबहादुर रोकाया (कैलाली), शान्ता अधिकारी (झापा), दुर्गाकुमारी कार्की (उदयपुर), मदन मगर (ओखलढुंगा), काजीलाल कुँवर दनुवार (उदयपुर), गौरी लम्साल (मोरङ), वीरबहादुर गोले (महोत्तरी), बद्रि सदा (सप्तरी), किशोरी हजारा (रौतहट), तुलसी माझी (बारा), बलराम महर्जन (ललितपुर), धनबहादुर रेग्मी (मकवानपुर), ऋाहुर तामाङ (रसुवा), रत्न चौलागाईं (सिन्धुपाल्चोक), ऋषि ढुंगाना (नुवाकोट), कृष्णप्रसाद गौतम (काभ्रे), सुनिता बसेल क्षेत्री (नवलपुर), प्रकाश राना (वागलुङ), ओमप्रकाश चौधरी (नवलपरासी), बालु गिरी (गुल्मी), रेवन्त श्रीस (पाल्पा), किर्ति पुन ((बाँके), दुर्गाबहादुर बाठा मगर (रुकुम पश्चिम), जंगबहादुर राना (सल्यान), भीमबहादुर केसी (कैलाली), रतन परियार (अछाम), सिद्धु चौधरी (कैलाली), यानु न्यौपाने (झापा), महेन्द्र पौडेल (झापा), चुडामणि दाहाल (उदयपुर), चन्द्र राई (झापा), शान्तिराम चिमोरिया (झापा), चिरञ्जीवी भट्टराई (झापा), अमर केसी (झापा), लक्ष्मी खतिवडा (मोरङ), रमण भट्टराई (उदयपुर), केशव अधिकारी (उदयपुर), दियामाया अधिकारी (झापा), हेम कठेत (इलाम), दीपेन्द्र दास राई (इलाम), शुभमाया राई (इलाम), दिवमाया सापकोटा (झापा), केशव भट्टराई 'मामा' (झापा), गंगा बस्नेत (उदयपुर), पदम पोखरेल (इलाम), शुकलाल राजवंशी (झापा), ज्ञानबहादुर थापा (उदयपुर), देउकुमारी राई (इलाम), पदम तामाङ (इलाम), टेकबहादुर मगर (तेह्रथुम), दीपक वान्तवा राई (भोजपुर), गोपाल बस्नेत (उदयपुर), राधेश्याम आचार्य (इलाम), विष्णुमाया मगर (इलाम), प्रल्हाद दाहाल (ललितपुर), कृष्णबहादुर लामा (नुवाकोट), सूर्य श्रेष्ठ (सिन्धुपाल्चोक), मनबहादुर कार्की (वागलुङ), क्षेत्रबहादुर क्षेत्री (पर्वत) र हरिबहादुर जिसी (प्यूठान) लगायत १००१ जना बनाएको विज्ञाप्तिमा उल्लेख छ ।

पशुसेवा विभाग
राष्ट्रिय पशुपन्छी स्रोत
व्यवस्थापन तथा प्रवर्द्धन कार्यालय
हरिहरभवन, ललितपुरको अनुरोध

-पशु नश्ल सुधारका माध्यमबाट पशुजन्य पदार्थको उत्पादन एवं उत्पादकत्व बढाई खाद्य तथा पोषण सुरक्षाको सुनिश्तिचता गरौं ।
-घाँसमा आधारित पशुपालन गरी उत्पादन लागत घटाई खुद नाफा बढाऔं ।
-स्वास्थ तथा स्वच्छ पशुजन्य पदार्थ उत्पादनका लागि आफ्ना फर्ममा असल पशुपालन अभ्यास (Good Husbandary Practices) र असल उत्पादन अभ्यास (Good Manufacuturing Practices) को अवलम्वन गरौं ।
-रैथाने तथा लोपोन्मुख पशुपन्छीहरुको संरक्षण, सम्वर्द्धन र सुदपयोग गरौं ।
-अनुत्पादक पशु वस्तुहरुलाई सडक तथा सार्वजनिक स्थानहरुमा छाडा नछाडौं ।
-आफ्ना पशुपन्छीहरुलाई नियमित रुपमा परजीवि नियन्त्रण गरौं तथा विभिन्न संक्रामक रोग विरुद्ध खोप लगाऔं ।

विस्तृत जानकारीको लागि
सम्पर्क फोन : ०१५५२२०३१
इमेल :
info@nlrmpo.gov.np

किसानहरुको माग पूरा गर्न किसान महासंघको आग्रह

काठमाडौं माघ १५ अखिल नेपाल किसान महासंघका अध्यक्ष प्रेम दंगालले एक प्रेस विज्ञाप्ति प्रकाशित गरि किसानहरुका मागहरु पूरा गराउन आग्रह गरिएको छ ।

विज्ञाप्तिमा भनिएको छ ।

कार्तिकको पहिलोसाता आएको अविरल वर्षा, बाढी र डुवानका कारण किसानको उत्पादन, उत्पादन फार्महरु र हजारौ हेक्टर खेतियोग्य जमीन र वाली नष्ट भयो । धानवालीसमेत अन्य वाली तथा पशुवस्तुमा भएको क्षतिका सम्वन्धमा नेपाल सरकारले ०७८/७/११ को निर्णय अनुसार साना किसान (१० कट्ठा)का लागि उत्पादन लागतको ६५ प्रतिशत, मझौला किसान (११ कट्ठादेखि ४० कट्ठासम्म) का लागि ३० प्रतिशत र ठुला किसान (४१ कट्ठामाथि)का लागि २० प्रतिशत र आंशिक क्षति भएका सबै वर्गका किसानलाई पनि उत्पादन लागतको २० प्रतिशत राहतको घोषणा गरेको थियो ।

तर अझसम्म पनि धानवालीमा भएको क्षतिको एकीन तथ्याङ्क संकलन गर्ने कार्य समेत नभएको अवस्था छ । यससम्बन्धमा सरकारले कार्यविधि निर्माणमा ढिलाई गर्‍यो भने राहत वितरणको कार्य पनि गृह मन्त्रालय अन्तर्गत रहेको विपद व्यवस्थापनमार्फत गर्न निर्णय गरेपनि कृषि तथा पशुपन्क्षी विकास मन्त्रालय र गृह मन्त्रालयबीचमै आवश्यक समन्वय हुन सकेको देखिंदैन । परिणामस्वरुप किसानले साढे तीन महिनासम्म पनि राहत पाउन सकेका छैनन् ।

तसर्थ वर्षाप्रभावित किसानका नष्ट भएको धान, अन्य कृषिवाली तथा पशुपन्क्षीमा भएको क्षतिको आधारमा उपयुक्त र न्यायोचित क्षतिपूर्तिको व्यवस्था गरि किसानहरुको वर्गिकरण गरी साना, सिमान्त, अधिया तथा बटैया गर्ने किसानहरुलाई पहिलो प्राथमिकता राखि भएको क्षतिमा लागतमूल्यको शतप्रतिशत, निम्न मध्यम र मध्यम किसानको भएको क्षतिको ८० प्रतिशत तथा धनि किसानको भएको क्षतिको लागतमूल्यमा ५० प्रतिशत राहत उपलब्ध गराउन जोडदार माग गर्दछ ।

वर्षा बाढी र डुवानबाट प्रभावित कृषकलाई राहत स्वरुप उनीहरुले बैंकबाट लिएको ऋणमा साना किसानको सम्पूर्ण कर्जा मिनाह, बाढी र डुवानबाट प्रभावित कृषकलाई सहुलियत दरको कृषि कर्जा उपलब्ध गराउन, मल र बिउ निशुल्क उपलब्ध गराउन, सम्पूर्ण कृषिवालीहरुको विमाको व्यवस्था अनिवार्य रुपले गर्न, उत्पादनमा आधारित अनुदान प्रणालीलाई कार्यान्वयन गर्ने गराउने व्यवस्था मिलाउन किसान महासंघ माग गर्दछ ।

काठमाडौ उपत्यका र वरपरका क्षेत्रहरुमा डिवाई २९ धान नपसाएको वा पसाएर पनि दाना नलागेपछि उक्त विषयलाई अगाडि सारि पीडित किसानलाई क्षतिपूर्ति दिलाउन महासंघले किसान परिचालन गरेपछि किसानले राहत दिने घोषणा गरेपनि त्यो पर्याप्त नभएकोले क्षतिको शतप्रतिशत् राहत दिन माग गर्दछ ।

अनुवंश परिवर्तित (जिएमओ) जेनेटिकल्ली मोडिफाईड अर्गानिज्म) प्रशोधन पश्चात मानवीय उपभोगका लागि प्रयोग हुने तथा उप उत्पादनलाई पशु आहारा उत्पादनको लागि मात्र उपयोग हुने शर्तमा क्यानोला तथा भट्टमास र पशु आहारा बनाउने प्रयोजनका लागि मात्र प्रयोग हुने शर्तमा मकै पैठारीका लागि प्रतिवद्धता पत्र सहित प्रवेश अनुमति पत्र माग भएको भनि नेपाल सरकारले पैठारीकर्तालाई प्रवेश अनुमति पत्र प्रदान गर्ने निर्णय दिएकोमा अनुवंश परिवर्तित (जिएमओ (जेनेटिकल्ली मोडिफाईड अर्गानिज्म) बिऊविजन, कृषिजन्य वस्तु, उत्पादन तथा जीव आयात तथा प्रयोगले स्वच्छ पर्यावरण, मानवस्वास्थ्य, पशुपन्क्षी एवं समग्र वातावरणलाई नकारात्मक प्रभाव पार्ने भएकोले त्यस्ता उत्पादन तथा वस्तुहरुको आयात र प्रयोगमा पूर्णरुपमा प्रतिवन्ध लगाउन माग गर्दछ ।

धानको रोपाईको समयमैमात्र हैन हिउदे बालीमासमेत रासायनिक मल चरम अभाव रह्यो । त्यसैले मलको सहज आपूर्ति अभिलम्व व्यवस्था गर्न माग गर्दछ ।

वर्तमान सरकारले भूमी समस्या समाधान आयोग खारेज गरि केपी ओली नेतृत्वको सरकारले भूमिहीन किसानलाई जग्गाधनी प्रमाणपूर्जा वितरण गर्न तयार पारेको कामलाई वेवारिसे बनाएको छ । त्यसैले उक्त आयोग पुनर्स्थापना गरी भूमिहीनलाई जमीन उपलब्ध गराउन माग गर्दछ ।

अखिल नेपाल किसान महासंघले आमकिसानको हकहित र अधिकार, कृषि विकास र खाद्य सम्प्रभुता लगायतसँग सम्बन्धित अगाडि सारेका ११९ सुत्रिय मागहरु अभिलम्व पूरा गर्न जोडदार माग गर्दछ ।

र्षा, बाढी र डुवान पीडित किसानलाई राहत, क्षतिपूर्ति अभिलम्व वितरण गरि महासंघले अगाडि सारेका अन्य मागहरुसमेत पूरा गर्न नेपाल सरकारसमक्ष जोडदार माग गर्दछ । अन्यथा आम किसानलाई लोकतन्त्र बचाउने लडाई र किसान हकहित र अधिकारका विषयमा पुन एकपटक सडकमा उतार्न अखिल नेपाल किसान महासंघ वाध्य हुने र त्यसबाट उत्पन्न हुने परिस्थितिको जिम्मेवार स्यंम परमादेशबाट बनेको वर्तमान सत्ता गठबन्धन हुने चेतावनी दिन चाहन्छ विज्ञाप्तिमा भनिएको छ ।

माघ १८ गते समुदायको अधिकार कटौती गर्नेगरी वन ऐन २०७६ को भावना विपरित तयार गरिएको वन नियमावली २०७८ को मस्यौदा, प्रदेश वन ऐन र संरक्षित वन ऐन विस्तार, तेहेरो कर र वन पैदावार सदुपयोगमा लगाईएको प्रतिवन्धका विरुद्धमा सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघले केही समयदेखि शान्तिपूर्ण आन्दोलन गर्दै आईरहेको छ । यस आन्दोलनप्रति अखिल नेपाल किसान महासंघको ऐक्यवद्धता रहेको छ ।

विज्ञाप्तिमा सामुदायिक वन उपभोक्ता महासंघले गर्दै आएको शान्तिपूर्ण आन्दोलनमा सरकारद्धारा धरपकड गरि वन अधिकारको क्षेत्रमा क्रियाशिल अभियन्ताहरुलाई गरेको गिरफ्तारीप्रति अखिल नेपाल किसान महासंघको गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको छ । वन अधिकारकर्मीको आन्दोलनमाथि गरिएको हस्तक्षेप र गिरफ्तारीको किसान महासंघ घोर भर्त्सना गर्दछ । लोकतान्त्रिक गणतन्त्र शासन व्यवस्था भएको देशमा आफ्ना अधिकारका माग राख्दै शान्तिपूर्ण आन्दोलन गर्न पाउनु सचेत नेपाली नागरिकको अधिकार र कर्तव्य पनि हो भन्ने कुरामा सरकारलाई हेक्का नहुनु आफैमा लज्जाजनक विषय भएको विज्ञाप्तिमा जनाएको छ ।

दूधको मुल्य समायोजन गर्न दूध विकास बोर्डको पहल

२०७८ माघ १३, बिहीवार

काठमाडौं : नेपाल सरकारले दूधको मुल्य समायोजन गर्ने कार्यको तयारी गरेको छ। किसानले उत्पादन गर्ने दूधको लागत मूल्य बढ्दै गएको र विगत २ वर्षभन्दा लामो समयदेखि दूधको मूल्य नबढेकाले दूधको मूल्य समायोजन गर्ने गरि प्रारम्भिक छलफल भएको हो ।

राष्ट्रिय दुग्ध विकास नीति २०७८ मा भएको व्यवस्था अनुसार किसान तथा उद्योगीहरुको मागलाई ध्यानमा राख्दै मूल्य समायोजन गर्न राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्डले मिति २०७८/८/१५ गते एक समिति गठन गरी १ महिनाको अवधिमा विभिन्न जिल्लाहरूमा पुगी सरोकारबालाहरूसँग छलफल गरेर तयार गरेको प्रतिवेदन सिफारिस सहित मिति २०७८/१/२६ गते मन्त्रालयमा पेश गरेको कुरा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयका सह-सचिव डा.लोकनाथ पौडेलले जानकारी दिनुभयो । दाना, चोकर, डिजेल, ज्यामी ज्याला आदिको मूल्य बढेकाले दूधको मूल्य बढाउन किसान र उद्योगीहरूबाट प्रस्ताव आएको बोर्डको भनाई छ। सरोकारवाला पक्षको प्रस्तावमा बोर्डले प्रशोधित, ३% चिल्लो पदार्थ र ८% चिल्लो पदार्थ रहितको ठोस पदार्थमा आधारित दूधको प्रतिलिटरमा दश रुपैयाँसम्म वृद्धि गर्ने सिफारिस गरिएको छ। बोर्डले दूधको लागत मूल्य कति बढेको छ भनेर अध्ययन समेत गरि प्रतिवेदनमा समावेश गरेको छ ।

राष्ट्रिय दग्ध विकास बोडले पेश गरेको प्रतिवेदनमा गहन तथा जिवन्त छलफल गर्नका लागि खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभागले सभाहलमा मिति २०७८/१०/३ गते कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री महिन्द्रा राय यादवको प्रमुख अतिथ्यतामा पशुपंक्षी तर्फका सचिव निरू दाहाल पाण्डे समेतको उपस्थितिमा भएको छलफल कार्यक्रममा दुग्ध क्षेत्र संलग्न कृषकहरू तरकारी प्रशोधनकर्ता, उपभोक्ता मन्त्रालय तथा पशु सेवा विभागका उच्च पदस्थ अधिकारीहरू मिडियाकर्मी लगायत विभिन्न सरोकारवालाहरूको सहभागीता रहेको थियो। छलफल कार्यक्रममा माननीय मन्त्री ज्यूले नेपाल सरकारले दूधको मूल्य समायोजन गर्दा सबैको हित हुनेगरि केहीदिन भित्रमै निर्णय गर्ने कुरामा जोड दिनु भयो ।

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयका सचिव निरू दाहाल पाण्डेले राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्डले मूल्य समायोजनका बारेमा प्रतिवेदन सहित सिफारिस गरिसकेकाले यो विषयमा सबैको सुझाव लिएर अब केही दिनभित्रमै मन्त्रालयबाट छलफल गरी यथोचित निर्णय गरिने कुरा बताउनु भएको थियो। मन्त्रालयका सह-सचिव तथा पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास महाशाखाका प्रमुख डा.लोकनाथ पौडेलले दुधको उत्पादन तथा बजारीकरण सम्बन्धमा हालको अवस्था तथा अबका दिनमा गर्नुपर्ने कार्यका बारे सबैलाई अवगत गराउनु भएको थियो। यसरी मिति २०७८ / १० / ०३ गते विहान ११ बजेदेखि अपरान्ह २ बजेसम्म खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभाग ववरमहल काठमाडौंमा र सोही दिन अपरान्ह ३ बजे देखि ५ बजेसम्म पशु सेवा विभाग हरिहर भवन ललितपुरमा भएको उक्त छलफल कार्यक्रममा उपस्थित सबै सरोकारवालाहरुले दूधको मूल्य समायोजन गर्नुपर्ने बारेमा एकमत जाहेर गरेतापनि के कति वृद्धि गर्ने भन्ने बारेमा केहीदिन भित्रमा नै मन्त्रालयमा अझै गहन तथा यथार्थपरक विश्लेषण गरी सकभर छिट्टै निर्णयमा पुग्नु पर्ने निष्कर्ष निकालेका थिए। उल्लेखित ३ वटै कार्यक्रमहरुको सञ्चालन मन्त्रालयका वरिष्ठ पशु विकास अधिकृत डा. नविन घिमिरेले गर्नु भएको थियो।

माघ महिनामा गरिने कृषि कर्महरू

खेतीपाती

-गहुँ बालीमा सिँचाई गर्ने र दोस्रो टप ड्रेस गर्ने ।

-फलफूलमा काँटछाँट गर्ने मलखाद दिने, सिँचाई गर्ने र फेदमा छापो राख्ने ।

-हिउँदे मकै गोडमेल गरी युरियाले टप ड्रेसिङ्ग गर्ने ।

-आलु र ताजा तरकारीको बजार व्यवस्थापन ध्यान दिने ।

-वसन्ते मकै लगाउन जग्गाको तयारी गर्ने, तराई र भित्री मधेशमा लगाइएको आलु भित्र्याउने ।

-माघको दोस्रो हप्तादेखि उखु रोप्न शुरु गर्ने ।

-तोरीको कोसाहरु केही सुक्न र पहेलिन थालेपछि काट्ने ।

-तराईमा रामतोरीया, घिरौंला, बेसी खोचमा सिमी, बोडी गोलभेडा, खुर्सानी र मध्य पहाडमा ब्रोकाउली, बन्दा, पालुङ्गो, सिमी, बोडी, खुर्सानी लगाउने ।

पशुपालन

-दुधालु पशुलाई जै, वर्सिम आदि हरियो घाँस नल वा परालसँग मिसाएर खुवाउने ।

-पशुवस्तुलाई चिसोबाट जोगाउन गोठलाई न्यानो पार्ने ।

-डाले घाँस नर्सरी राख्ने ।

-गाई, भैंसीलाई मिनरल व्लक चटाउँने ।

सरकारद्धारा दूधको मूल्यमा समायोजन, दूग्ध विकास संस्थानको दूधको मूल्य प्रतिलिटर ९ बढ्यो

सरस्वती मानन्धर

काठमाडौं माघ २७ नेपाल सरकारको स्वमित्वमा रहेको दुध विकास संस्थानले दूधको मूल्य प्रतिलिटर ९ रुपैयाँ बढाएको छ। उक्त कुरा बालाजु औद्योगिक क्षेत्रस्थित काठमाडौं

दूध वितरण आयोजनाको सभाहलमा पत्रकार सम्मेलन गरि सार्वजनिक गरिएको हो ।

दूध विकास संस्थानका निमित्त उप-महानिर्देशक तथा प्रवक्ता राजेन्द्रप्रसाद अधिकारीले विज्ञाप्ति मार्फत उक्त कुरा सार्वजनिक गरिएको हो। अधिकारीले यही माघ २८ गतेदेखि लागु हुने गरि उपभोक्ता मूल्य १००० एम एल प्याकेटको मूल्य ८५ रुपैयाँ निर्धारण गरिएको बताएको हो ।

स्टेण्डर्ड दूध निलो प्याकेट ३ प्रतिशत, फूल क्रिम हरियो प्याकेट ५ प्रतिशत, गाईको दूध पहेँलो प्याकेट ३.५ प्रतिशत, टि मिल्क १.५ प्रतिशत फ्याटको छुट्टा छुट्टै मूल्य निर्धारण गरेको छ। जसमा दूध वितरण आयोजना विराटनगर, हेटौडा, बुटवल, नेपालगंज, धनगढीको पनि रु. ८५ बाट नबढ्ने गरि मूल्य निर्धारण गरिएको छ ।

पत्रकार सम्मेलनमा कृषकहरुको दूध उत्पादन लागतमा भएको वृद्धि, दुग्ध उद्योगको ढुवानी, प्रशोधन खर्चमा भएको वृद्धि, समयम समयमा कच्चा दूधको खरिद मूल्य र बिक्री मूल्यमा वृद्धि आदिलाई आधार मानेर गरेको जनाएको छ ।

विज्ञाप्तिमा २०७८ माघ १७ गते सोमबार बसेको मन्त्रिपरिषदको बैठकको निर्णयको आधारमा कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयको २०७८ माघ २४ गतेको निर्देशनबाट किसानले उत्पादन गरेको कच्चा दूधको प्रति इकाई फ्याट रु.६.८१ र प्रति इकाई एस एन एफ रु ३.६० गरि ४ इकाई फ्याट तथा ८ इकाई एस एन एफ दूधको प्रति लिटर किसानले पाउने न्यूनतम् मूल्य ५६ रुपैयाँ ४० पैसा कायम गर्ने निर्णयबाट संस्थानले सोही गुणस्तरको कच्चा दूधको खरिद मूल्य २०७८ माघ २८ गतेबाट किसानहरुलाई भुक्तानी दिने निर्णय गरेको हो ।

संस्थानबाट उत्पादित दूध ३ इकाई फ्याट तथा ८ इकाई एस एन एफ भएको प्रशोधित स्टेण्डर्ड दूधलाई इण्डेक्स उत्पादनको आधारमा संस्थानको सञ्चालक समितिको २०७८ माघ २६ गते गरेको निर्णयबाट २०७८ माघ २८ गते देखि लागु हुनेगरि उपभोक्तालाई बिक्री निर्णय भएको हो ।

विज्ञाप्तिमा पेट्रोलियम पदार्थको मूल्य वृद्धि, मुद्रास्फिती, प्रशासनिक व्ययभारमा वृद्धिले प्रशोधित दूधको बिक्री मूल्यमा समयानुकुल समायोजना गर्नेपर्ने वाध्यता भएको जनाएको छ । नेपाल सरकारबाट देशैभरि न्यूनतम् कच्चा दूधको मूल्य कायम भएबाट संस्थानले दूधमा न्यूनतम् ६ रुपैयाँ ५२ पैसा देखि ८ रुपैयाँ ५६ पैसासम्म वृद्धि भएकोले स्टेण्डर्ड दूधको उपभोक्ता मूल्यमा ९ रुपैयाँ प्रति लिटर वृद्धि भई ८५ रुपैयाँ कायम गरिएको जनाएको छ । मौज्जाद दूधको १० रुपैयाँ भारमध्ये लागत खर्च बाहेक किसानलाई ७ र प्रशोधन खर्चको लागि ३ रुपैयाँ छुट्याएको पनि जनाएको छ । ५०० मिलि दूधको मूल्य ४८ रुपैयाँ भएपनि खुद्रा पैसा नभएको भनि ५० रुपैयाँ नै लिने गरेको प्रति अधिकारीले फ्रीज चार्ज, लिएको भए त्यसो नगर्न भनेको बताए ।

मूल्य वृद्धिको आधारहरु के के हुन भन्ने प्रश्नमा दुध व्यवसायीहरुबाट लागत मूल्य नपाईरहेकोले नेपाल सरकारले मूल्य समायोजना गरेको हो । डडेल्धुरा, पाँचथरबाट ल्याउने भएकाले संकलनको लागत, बजारको लागत समेत समावेश गरि किसानको व्यवसायिक उत्पादनलाई ध्यान दिएको हो ।

दूध खाद्य ऐन, नियमावाली पालना गरि गाईभैंसीको दूध प्रशोधन गरि कृषकहरु सबैलाई हुनेगरि दूधको मूल्य निर्धारण गरिएको बताए ।

नेपाल डेरी एसोसिएसनको सुदुर पश्चिममा नयाँ नेतृत्व

काठमाडौं माघ २३ गते नेपाल डेरी एसोसिएसन सुदुरपश्चिम प्रदेश (प्रदेश नं ७) को तेस्रो बार्षिक साधाणसभा तथा दोस्रो अधिवेशन नेपाल डेरी एसोसिएसन सुदुरपश्चिम प्रदेश (प्रदेश नं ७)का अध्यक्ष भुपेन्द्र थापाको सभापतित्व एवं नेपाल डेरी एसोसिएसनका केन्द्रिय उपाध्यक्ष कर्ण बहादुर हमालको प्रमुख अतिथ्यतामा सम्पन्न भएको छ ।

कार्यक्रममा प्रमुख अतिथि हमालले पानसमा दिप प्रज्वलन गरि कार्यक्रमको उद्घाटन गर्नु भयो भने सभापति एवं प्रदेश अध्यक्ष थापाले सभामा एसोसिएसनको वार्षिक प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्नु भएको थियो । कार्यक्रममा नवनिर्वाचित पदाधिकारी एवं सदस्यहरुलाई प्रमुख अतिथि हमाल र सभापति थापाले माला, टिका र प्रमाणपत्र वितरण गरि सफथ ग्रहण गराउनु भएको थियो ।

उक्त कार्यक्रममा शुभकामना सहित आफ्नो मन्तव्य व्यक्त गर्ने क्रममा एसोसिएसनका केन्द्रिय उपाध्यक्ष एवं प्रमुख अतिथि हमालले हामी सबै मिली अगाडि बढ्दा मात्र संगठन बलियो बनाउन सकिनेछ र त्यसका लागि प्रदेश समितिले आफ्नो जिम्मेवारी सफलतापुर्वक निभाउनु पर्ने बताए । हमालले आफ्नो पेशाको हकहितका लागि एसोसिएसनको महत्व रहेको बताउँदै जस्तोसुकै अवस्थामा पनि आफूले पाएको जिम्मेवारी इमान्दारीका साथ निभाउन सबै नवनिर्वाचित पदाधिकारी एवं सदस्यहरुलाई आग्रह गर्नु भएको थियो ।

निजी डेरी उद्योग संघहरुबाट फागुन १ गतेदेखि दूधको मूल्य प्रतिलिटर १० रुपैयाँ बढायो

धनबहादुर मगर

काठमाडौं माघ २८ डेरी उद्योग संघका अध्यक्ष राजकुमार दाहाल, नेपाल डेरी एशोशिएसनका अध्यक्ष राधाकृष्ण सापकोटाले राजधानीको ईन्द्रणी बकिटमा संयुक्त पत्रकार सम्मेलन गरिएको छ। पत्रकार सम्मेलनमा सरकारको स्वमित्वमा रहेको दूध विकास संस्थानले साझा समझदारी लट्याएको भनेर चिन्ता व्यक्त गरेका छन्।

उक्त पत्रकार सम्मेलनमा डेरि उद्योग संघका अध्यक्ष राजकुमार दाहालले कृषि मन्त्रालयको प्रतिनिधी निजी क्षेत्रको डेरि व्यवसायीहरुको सहभागीतामा भएको सहमती लट्याएको भनि चिन्दा व्यक्त गरिएको हो।

नेपाल डेरि एशोसिएशनका अध्यक्ष राधाकृष्ण सापकोटाले आत्मनिर्भर भइसकेको व्यवसायलाई फेरि पछि धकेल्न लागेको बताउँदै बताए। साथै सापकोटाले आफूहरुले पनि कृषि क्षेत्रमा योगदान दिँदै आएको र सरकारले सौतेनी व्यवहार गरेको बताउनु भयो।

दुग्ध ७० क्षेत्रमा प्रतिशत निजी क्षेत्रका व्यवसायीले आफ्नो घरबारी जोखिममा राखेर गरिएको व्यवसायले योगदान र बाँकी ३० प्रतिशत सरकारको स्वमित्वमा रहेको दूध विकास संस्थानको योगदान रहेकोमा कोभिडको विषम परिस्थितिमा पनि सरकारले निजी क्षेत्रलाई कुनै सहयोग नगरेको बताउनु भयो।

विज्ञाप्तिमा भनिएको छ पछिल्लो पटक मिति २०७६ भाद्र २१ गते दूधको मूल्य परिमार्जन पश्चात समग्र मुल्य श्रृंखलाका विभिन्न तहहरु जस्तै दुग्ध उत्पादन, संकलन, ढुवानी, प्रशोधन र बजारीकरणमा पशु आहार, इन्धन, विद्युत, ज्याला, ढुवानी खर्च आदिको पटक पटक मुल्य वृद्धि हुन गई कृषक तथा उद्यमीहरु मारमा पर्न कारण दर्शाइ नेपाल सरकारका विभिन्न निकायमा किसान लगायत उद्यमीहरुले समय सापेक्ष रुपमा दूधको खरिद तथा बिक्री मूल्य परिमार्जन गर्न अनुरोध गरिएको थियो।

लागत अनुसार वैज्ञानिक ढंगले दूधको मुल्य निर्धारण गर्न सबै सरोकारवालाहरुको सहभागीतामा राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्डको संयोजकत्वमा गठित मूल्य निर्धारण समितिले लागतको आधारमा प्रशोधित दूधको बिक्री मूल्य प्रति लि. रु. १०। वृद्धि गर्न सिफारिश गर्नुको साथै सो अनुसार बिक्री मूल्य कायम गर्न कृषि तथा पशुपंक्षी विकास मन्त्रालयले डिडिसीलाई निर्देशन दिएको बताइएको थियो।

नेपाल सरकार मन्त्री परिषद्को निर्णय अनुसार कच्चा दूधको मूल्य प्रति लिटर ६ रुपैयाँ ५२ वृद्धि गरि कच्चा दूधको न्युनतम् मुल्य ५६ रुपैयाँ ०४ (४% फ्याट, ८% प्रतिशत एस. एन. एफ) निर्धारण भई दुग्ध विकास संस्थानबाट मूल्य निर्धारण समिति र मन्त्रालयको निर्देशनको अवज्ञा गरी निजी क्षेत्रका डेरी उद्योगहरु धरासायी बनाउने मनसायले प्रति लि. ९ रुपैयाँ वृद्धि गरी आज देखि लागू हुने प्रशोधित दूध प्रति प्याकेको ४२ रुपैयाँ ५० कायम गरिएको प्रति हामी सम्पूर्ण निजी क्षेत्रको असहमति प्रकट गर्दछौं।

यसरी निजी क्षेत्रबाट किसानबाट दूध खरिद गर्दा दुग्ध विकास संस्थान भन्दा बढि नै रहेको र यहि २०७८ फाल्गुण १ गते देखि लागू हुने गरी किसानहरुबाट खरिद गरिने कच्चा दूधको न्यनतम् मूल्य सहकारी संस्थाहरु समेतको गरि (४% फ्याट, ८% प्रतिशत एस. एन. एफ को ५३ रुपैयाँ ४५ बाट वृद्धि गरि ६२ रुपैयाँ चितवन जिल्लाको हकमा कायम गरिएको छ हालै वृद्धि गरिएको मुल्य ६२ रुपैयाँमा यो मुल्य समायोजन गरिने छ। त्यसैगरि दुरीको आधारमा अन्य क्षेत्र वा जिल्लाको मूल्य निर्धारण गरिने छ। (३% फ्याट, ८% प्रतिशत एस. एन. एफ) वृद्धि पश्चात उपभोक्ता बिक्री मूल्य ८६ रुपैयाँ प्रति लिटर कायम गरिएको छ र खरिद तथा बिक्री मूल्य फाल्गुन १ गतेदेखि लागु बताईको छ। यस मुल्य वृद्धिबाट आम उपभोक्ता वर्गमा पर्न गएको असर प्रति क्षमा प्रकट गर्दै नेपालको दुग्ध उत्पादन, संकलन प्रशोधन व्यवसाय एक विशुद्ध व्यवसाय भएको र यसमा कुनै पनि प्रकारको विचौलिया नभएको र हालको मूल्य वृद्धिको रकम ७०% प्रतिशत भन्दा बढि किसानको हातमा पुग्ने विश्वास लिएको बताइएको छ।

एसोसिएसन भनेको सबैको साझा घर हो। त्यसैले सबै मिलि एसोसिएसनलाई साथ दिउँ र एसोसिएसन अगाडि बढेपछि समग्र दुग्ध क्षेत्रको हित हुने कुरामा दुईमत नरहेको कुरा बताउँदै सबैलाई एसोसिएसनमा आवद्ध हुन हमालले आग्रह गर्नु भयो। यस अगाडिको प्रदेश समितिले उल्लेख्य रुपमा काम गरि अगाडि बढेको र अब नयाँ निर्वाचित कार्यसमितिले अझ राम्रो काम गरि अघि बढ्ने कुरामा आफूले विश्वास लिएको बताउनु भयो। हामीलाई एसोसिएसनले के दियो भन्दा पनि एसोसिएसनलाई हामीले के दियौं भनेर सोच्नु पर्छ। डेरी व्यवसायीले अग्रपंक्तिमा बसेर काम गर्नु पर्ने भएकोले कोरोनाको खोप उपलब्ध गराउन सरोकार निकायसँग माग गरिने कुरा गरेको बताउँदै अतिथि हमालले प्रदेश समितिले गरेका हरेक पाइलामा साथ दिने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्दै नव निर्वाचित समितिलाई बधाई तथा सुभकामना ब्यक्त गर्नु भयो। अन्त्यमा निवर्तमान अध्यक्ष थापाले आफ्नो पद हस्तान्तरण गर्नु भयो भने नवनिर्वाचित अध्यक्ष रबिन कान्त पन्तले आफ्नो प्रतिवद्धता मन्तव्य राख्दै आफू सदा डेरी व्यवसायीको हितमा लाग्ने र एसोसिएसनको निति नियममा रहेर संगठनको गतिविधि अगाडी बढाउने कुरा बताउनु भयो।

नव निर्वाचित सुदुरपश्चिम प्रदेश समितिमा अध्यक्ष रबिन कान्त पन्त, सचीव डम्मरा दियाकोटी, सदस्यहरु राम कुँवर डम्बर चन्द, अनिता के.सी, भागीरथी कार्की, प्रताप सिंह बिक, भरत शाह, ललित हमाल, धनजित घुरधामी रहेका छन्। कार्यक्रमको सञ्चालन प्रदेश कमिटीकी सचिव डम्मरा कुमारी दियाकोटीले गर्नु भएको थियो।

केन्द्रीय दुग्ध सहकारी संस्थाबाट दूधको मूल्य बढाउन आग्रह

प्रेस विज्ञाप्ति

काठमाडौं माघ १४ गते । केन्द्रीय दूध सहकारी संघका महासचिव रामप्रसाद आचार्यले विज्ञाप्ति जारी गर्दै अधिराज्यभर रहेका १८७२ दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्थामा आवद्ध ५ लाख कृषक परिवारले उत्पादन गरेको दुग्ध संकलन औपचारिक रुपमा दैनिक करिव ९ लाख लिटर दूध बजारमा उपलब्ध गराउँदै आएको जनाएको छ । जसबाट दैनिक ५ करोडको हाराहारीमा शहरको पूँजी गाउँ पुऱ्याउँदै आएको दुग्ध उत्पादक सहकारी संस्थाले गरिव विपन्न किसानहरुको आय आर्जनमा टेवा पुऱ्याउँदै आएको जानकारी गराउन चाहन्छौं ।

वैदेशिक रोजगारबाट फर्केका युवा पंक्ति हाल दुग्ध उत्पादन पेशामा लागि परेको अवस्था छ । युवाहरुको आकर्षण रहेको दुग्ध उत्पादन पेशालाई संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्दै देशलाई दुग्धजन्य उत्पादनमा आत्मनिर्भर बनाउनु आजको आवश्यकता देखिन्छ । विदेशमा समेत निर्यात गर्न सक्ने अवस्था समेत रहेको छ । र हाल दूधबाट उत्पादित छुर्पी लगायत अन्य उत्पादन वाह्य मुलुकमा समेत निर्यात भइरहेको छ । जसबाट विदेशी मुद्रा समेत आर्जन भएको छ । विज्ञाप्तिमा भनिएको छ करिव ३ वर्षदेखि कच्चा दुधको मूल्य वृद्धि नहुनु पशुहरुको खुवाउने पराल, दाना, चोकर, ओषधी, लगायतको मूल्य अत्याधिक वृद्धि हुनु जर्जर अवस्था पुग्नु पशुवस्तु अनुत्पादक रहनु, मिल्क होलिडे हुनु, कृषकहरुले उद्योगबाट समयमा भुक्तानी नपाउनु जस्तो कारणहरुले हाल प्लस सिजनमा पनि पर्याप्त मात्रामा दुध उत्पादन नहुँदा बजारमा दुध लगायत दुग्धजन्य उत्पादन बाह्य मुलुकबाट आयत गर्नु पर्ने अवस्था सिर्जना भएको छ । मुख्य कारण भनेको दुधको मूल्य वृद्धि नहुनु नै हो । त्यस संघको मिति २०७८ असोज १४ गते बसेको बैठकले २०७८ कार्तिक १ गतेदेखि दूधको मूल्य वृद्धि गराई कृषकहरुलाई यो पेशामा टिकाउनको लागि सम्माननीय प्रधानमन्त्रीज्यूमा अनुरोध भए पश्चात सम्मानीय प्रधानमन्त्रीज्यूबाट कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयमा दूधको मूल्य वृद्धिबारे यथाशिघ्र कार्य अगाडि बढाउन निर्देशन भएको र कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले पनि राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्ड मार्फत कृषकहरको लागत मूल्य अध्ययन गरि प्रतिवेदन पेश गर्न आव्हान भए पश्चात सरोकारवाला, केन्द्रीय दूध सहकारी संघ,

प्राइभेट डेरी उद्योग, दूध विकास संस्थान समेतले संयुक्त रुपमा रु.१०/- प्रतिलिटर मूल्य वृद्धि गर्न सिफारिस गरेकोमा हालसम्म पनि दूधको मूल्य वृद्धि नभएको अवस्था जगजाहेर नै छ । सो कारणबाट अब पनि कृषकहरुले उत्पादन गरेको दूधको मूल्य वृद्धि नहुने हो भने दूधमा आत्मनिर्भर हुने अवस्थाबाट विमुख भई विदेशबाट आयत गर्नु पर्ने र यो पेशानै धराशायी हुने अवस्था देखिन्छ । कृषकहरु पुन आन्दोलित हुनुपर्ने अवस्थालाई मध्यनजर गर्दै मूल्य वृद्धि गराउनको लागि सबै जिल्ला दूध सहकारी संस्थाहरुबाट सरकारलाई कृषकहरुले उत्पादन गरेको दुधको मूल्य वृद्धि गराउन दवाब स्वरुप पत्रकार सम्मेलन गरिएको जानकारी दिइएको छ ।

रामप्रसाद आचार्य
महासचिव

नेपाल सरकार शिक्षा विज्ञान तथा प्रविधि मन्त्रालय
शिक्षाको लागि खाद्य कार्यक्रम परियोजना
सानोठिमी, भक्तपुर

कार्यक्रम सञ्चालित जिल्लाहरु : जाजरकोट, डोटी, दार्चुला, अछाम, बझाङ र बाजुरा

मुख्य उद्देश्य : खाद्यान्न अभाव र शिक्षाको पहुँचमा अति न्यून् देखिएका जिल्लाहरुका सामुदायिक विद्यालयका बालबालिकाहरुलाई आधारभूत शिक्षा पहुँचमा अभिवृद्धि गर्न तथा विद्यार्थीको पोषण र स्वास्थ्य स्थिति सुधार ल्याउने कार्यक्रम सञ्चालित जिल्लाहरुमा सामूदायिक विद्यालयहरुमा कक्षा १ देखि कक्षा ५ सम्म सम्पूर्ण विद्याथीहरुलाई प्रति दिन प्रति विद्यार्थी (चामल ८० ग्राम, दाल २० ग्राम, तेल १० ग्राम र नुन २ ग्राम) गरी जम्मा ११२ ग्राम खाद्यान्नबाट विद्यालयमा नै खाजा पकाई खुवाउने कार्यक्रम रहेको छ ।

नेपाल सरकार
खाद्य कार्यक्रम परियोजना

दुधको मुल्य समायोजन गर्न सिफारिस

काठमाडौ माघ ३ नेपाल सरकारले दुधको मुल्य समायोजन गर्ने कार्यको तयारि गरेको छ। किसानले उत्पादन गर्ने दूधको लागत मूल्य बढ्दै गएको र विगत २ वर्षभन्दा लामो समयदेखि दूधको मूल्य नबढेकाले दूधको मूल्य समायोजन गर्ने गरी प्रारम्भिक छलफल भएको जनाएको छ।

राष्ट्रिय दुग्ध विकास नीति २०७८ मा भएको व्यवस्था अनुसार किसान तथा उद्योगीहरुको मागलाई ध्यानमा राख्दै मूल्य समायोजन गर्न राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्डले मिति २०७८ मंसीर १५ गते एक समिति गठन गरी १ महिनाको अवधिमा विभिन्न जिल्लाहरूमा पुगी सरोकारवालाहरू सँग छलफल गरेर तयार गरेको प्रतिवेदन सिफारिस सहित मिति २०७८ बैशाख २६ गते मन्त्रालयमा पेश गरेको कुरा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयका सह-सचिब डा.लोकनाथ पौडेलले जानकारी दिनु भयो। दाना, चोकर, डिजेल, ज्यामी ज्याला आदिको मूल्य बढेकाले दूधको मूल्य बढाउन किसान र उद्योगीहरूबाट प्रस्ताव आएको बोर्डको भनाई छ। सरोकारवाला पक्षको प्रस्तावमा बोर्डले प्रशोधित, ३% चिल्लो पदार्थ र ८% चिल्लो पदार्थ रहितको ठोस पदार्थमा आधारित दूधको प्रतिलिटरमा दस रुपैयाँ सम्म वृद्धि गर्ने सिफारिस गरेको छ। बोर्डले दूधको लागत मूल्य कति बढेको छ भनेर अध्ययन समेत गरि प्रतिवेदनमा समावेश गरेको छ।

राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्डले पेश गरेको प्रतिवेदनमा गहन तथा जिवन्त छलफल गर्नका लागि खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण विभागको सभाहलमा मिति २०७८/१०/३ गते कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्री महिन्द्रा राय यादवको प्रमुख अतिथ्यतामा पसुपंक्षी तर्फका सचिव निरू दाहाल पाण्डे समेतको उपस्थितिमा भएको छलफल कार्यक्रममा दुग्ध क्षेत्र संलग्न कृषकहरू तरकारी प्रशोधनकर्ता, उपभोक्ता मन्त्रालय तथा पशुसेवा विभागका उच्च पदस्थ अधिकारीहरू मिडियाकर्मी लगायत विभिन्न सरोकारवालाहरूको सहभागीता रहेको थियो।

छलफल कार्यक्रममा माननीय मन्त्री ज्यूले नेपाल सरकारले दूधको मूल्य समायोजन गर्दा सबैको हित हुनेगरी केहिदिन भित्रमै निर्णय गर्ने कुरामा जोड दिइएको छ।

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयका सचिव निरू दाहाल पाण्डेले राष्ट्रिय दुग्ध विकास बोर्डले मूल्य समायोजनका बारेमा प्रतिवेदन सहित सिफारिस गरिसकेकाले यो विषयमा सबैको सुझाव लिएर अब केही दिनभित्रमै मन्त्रालयबाट छलफल गरी यथोचित निर्णय गरिने कुरा बताउनु भएको थियो। मन्त्रालयका सह-सचिव तथा पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास महाशाखा प्रमुख डा.लोकनाथ पौडेलले दूधको उत्पादन तथा बजारीकरण सम्बन्धमा हालको अवस्था तथा अबका दिनमा गर्नुपर्ने कार्यका बारे सबैलाई अवगत गराउनु भएको थियो। मिति २०७८ माघ ३ गते विहान ११ बजेदेखि अपरान्ह २ बजेसम्म खाद्य प्रविधि तथा गुण नियन्त्रण बिभाग बबरमहल काठमाडौंमा र सोही दिन अपरान्ह ३ बजे देखि ५ बजेसम्म पशु सेवा बिभाग हरिहरभवन ललितपुरमा भएको उक्त छलफल कार्यक्रममा उपस्थित सबै सरोकारवालाहरुले दूधको मूल्य समायोजन गर्नुपर्ने बारेमा एकमत जाहेर गरेतापनि के कति वृद्धि गर्ने भन्ने बारेमा केहीदिन भित्रमा नै मन्त्रालयमा अझै गहन तथा यथार्थपरक विश्लेषण गरी सकभर छिट्टै निर्णयमा पुग्नु पर्ने निश्कर्ष निकालेका थिए। उल्लेखित ३ वटै कार्यक्रमहरुको सञ्चालन मन्त्रालयका वरिष्ठ पशु विकास अधिकृत डा. नविन घिमिरेले गर्नु भएको थियो।

प्राङ्गारिक खेती प्रति किसानहरु आकर्षित

काठमाडौं माघ १ पछिल्लो समय अर्गानिक तरकारीबालीले राम्रो बजार पाउन थाले पछि झापामा केही कृषि फार्महरुले ठूलो क्षेत्रमा तरकारी खेतीलाई जोड दिन थालेका छन्। लगातार ३ वर्षदेखि खेती गर्ने किसानलाई विगाह क्षेत्रमा प्राङ्गारिक खेती गर्दै आएको मानसरोवरले यस वर्ष अर्गानिक खेतीको प्रमाण पत्र लिएर बजार समेत छुट्टै सञ्चालन गर्ने तयारी गरेको संस्थाका अध्यक्ष विश्वनाथ वरालले बताउनु भयो। मानव स्वास्थ्य र

यस वर्ष प्रारम्भिक तयारीको लागि तालिम गराउने कार्यक्रम नै तय गरिएको कृषि ज्ञान केन्द्र झापाका प्रमुख निलकमल सिंहले बताउनु भएको छ।

अर्गानिक उन्मूख खेती गर्ने कृषकहरुलाई लक्षित गरी कार्यक्रम सञ्चालनको तयारी गरिएको प्रमुख निलकमल सिंहले बताउनु भएको छ। खेती गर्ने कृषकलाई झापा जिल्लामा सरकारले ठूलो रकम खर्च गरेर प्राङ्गारिक मिसन कार्यक्रम सञ्चालन गरेको ३ वर्ष भएको छ। दमक नगर पालिका वडा नं. ३ मा १७ वातावरणलाई ध्यान दिँदै व्यवसायिक प्राङ्गारिक खेती विस्तार गर्ने किसानको संख्या जिल्लामा बढ्दै जान थालेको छ। रासायनिक विषादीले असर गर्ने भन्दै प्राङ्गारिक खेतीलाई जोड दिन थालेको किसानले बताएका छन्। संघ, प्रदेश र स्थानीय सरकारले मल, बिउ र आर्थिक अनुदान दिन थाले पछि अर्गानिक उन्मूख खेतीमा लाग्न थालेका हुन्। पछिल्लो समय उपभोक्ताले पनि प्राङ्गारिक खेतीबाट उत्पादित तरकारीबाली नै खोज्न थालेकाले यसलाई प्रमाणित गरे बजार मुल्यमा सहजता आउने किसानले बताएका छन्।

कुखुरा पालक व्यवसायीहरुले राखे आफ्नो माग

काठमाडौं पुस १०

नेपालको कृषि क्षेत्रमध्ये एकमात्र आत्मनिर्भर व्यवसायको रुपमा विकास र विस्तार हुँदै आएको कुखुरापालन व्यवसाय, व्यवसायकिकरण र आधुनिकीकरण हुँदै गैरहेको छ। देशको कूल ग्राहस्थ उत्पादनको ४ प्रतिशत हिस्सा कुखुरापालन क्षेत्रले पुऱ्याउँदै आईरहेको छ। कुखुरापालन क्षेत्रको रोजगारीको अवसर सिर्जना गर्दै प्रत्यक्ष अप्रत्यक्ष रुपमा करिव २ लाख ५० हजार व्यक्तिलाई रोजगारी इिएको छ। यातायातको सुविधा पुगेका र मौसम अनुकूल रहेको ६६ जिल्लाहरुमा कुखुरापालन व्यवसाय सञ्चालन र विकास हुँदै आईरहेको छ। हाल नेपालमा प्रतिहप्ता करिव १ लाख २० हजार लेयर्स चल्ला दैनिक ३५ लाख गोटा अण्डा प्रति हप्ता २५ लाख गोटा ब्रोइलर चल्ला दैनिक ३ हजार मेट्रिक टन दाना उत्पादन र करीव ९ लाख केजी भन्दा बढी कुखुराको मासु खपत भईरहेको छ। हाल आएर नेपालमा कुखुरा पालन किसानहरुको संख्या करीव २० हजार जना भएको अनुमान छ। यस पेशाबाट आयत प्रतिस्थापन हुँदै कुखुराको सुलीबाट हाल आएर माटोको उर्वरा शक्तिमा समेत सहयोग पुगेको छ। कुखुरा पालन क्षेत्रमा दिनानुदिन औषधी, चल्ला र दानाको मनपरी रुपमा अत्यधिक रुपमा अत्यधिक मूल्य वृद्धि हुँदै जानका कारणले किसानहरुको लागत मूल्य बढ्दै जानु तर किसानहरुले लागत मूल्य र पारिश्रमिकद्धारा उत्पादन तयार गरेको मूल्य खस्किदै जानु र किसानहरु माथि चौतर्फी सिण्डिकेट थपिनु तथा विचौलियाहरुको चंगुलमा फस्नु जस्तो कारणले किसानहरु सँधै घाटा खाएर जग्गा बेचेर ऋण तिरी सकुम्वासी हुनुपर्ने भएको छ। यति हुँदाहुँदै पनि सरकारी निकाय मौन रहनु किसानको पीरमर्कामा पर्नु सरह नै हो। कुखुरा पालन व्यवसायलाई समयसँगै आधुनिकीकरण गर्दै प्रविधियुक्त बनाउनु आजको आवश्यकता हो। हिजो व्यवसायमा धार्मिक आस्था तथा सामाजिक मान्यताको आधारमा व्यवसायिक बनाउन नसक्दा सस्तो पोषणबाट वहुसंख्याक नेपाली विमुख हुनु परेको यथार्थताबाट आज यस व्यवसायले आम नेपालीलाई सस्तो पोषण उपलब्ध गराइएको स्वीकार गरेको यथार्थता हो। यस्तो यथार्थता बाबुजुद हाम्रो, हामी संसारको अन्य मुलुकको दाँजोमा हाम्रो उत्पादन प्रतिस्पर्धी बनाउन सकिरहेको छैनन।

कुखुरापालन क्षेत्रको समग्र विकासको लागि निम्न अनुसारको व्यवस्था आवश्यक छ।

१. राज्यद्धारा किसानहरुलाई चेतनामूलक कार्यक्रम तालिम, गोष्ठी, सेमिनार, अध्ययन, अवलोकन भ्रमण आदिको व्यवस्था मिलाउनु पर्ने।

२. देशको खुल्ला सीमाका कारण भारतबाट गैरकानूनी रुपमा आयत हुने चल्ला अण्डा र कुखराहरु पूर्ण रुपमा नियन्त्रण हुनुपर्ने। पशु क्वारेन्टाइनको सेवालाई साधन र स्रोत सहित अति आवश्यक सेवा सरह २४ सै घण्टा विस्तार गरि उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाउनु पर्ने।

३. कुखुरापालक किसानहरुले निरन्तर रुपमा आयबाट घाटा बेहोर्नु परेको कारण कैयौं मानिसहरु घरजग्गा बेच्नु पर्ने अवस्थामा पुगेको र पेशाबाट विस्थापित हुँदै गईरहेका छन्। राज्यले देशको लागि आवश्यक पर्ने मासु र अण्डाका एकीन गरी सोही अनुसार उत्पादन योजना अनुमति र अनुगमन व्यवस्थित बनाउनुका साथै उत्पादन लागतका आधारमा मूल्य निर्धारण गर्ने व्यवस्था अनुगमन गरिनु पर्ने।

४. साथै कुखुरा पालन व्यवसाय अन्तर्गत। ब्रोइलर्स लेयर्स कुखुरापालक किसान ह्याचरी उद्योग, दाना उद्योग, वधशालाहरुको प्रयोग गरि आएको विद्युत महशुलमा ७५ प्रतिशत सम्म सहुलियत दिइनु पर्ने।

५. कुखुरापालन सम्बन्धी सम्बन्धित वस्तुहरुको बजार प्रवर्द्धन लागि निरन्तर रुपमा सरकारी सञ्चारमाध्यममा विज्ञापन दिने व्यवस्था मिलाउने।

६. कुखुरा पालन व्यवसाय अत्यन्त संवेदनशील जोखिमपूर्ण व्यवसाय भएको र कुनै देशमा रोग आएको हल्लाबाट समेत प्रभावित हुने प्रकृतिको व्यवसाय भएको हुँदा सरकारले संकटकाल कोषको स्थापना गरि व्यवसायमा संकट परेमा उचित राहत दिने व्यवस्था मिलाइनु पर्ने।

७. अण्डा तथा मासु छिट्टै बिग्रने भएकोले गुणस्तर कायम राख्न चिस्यान भण्डार उत्पादनको उपयुक्त ढुवानी साधन र उत्पादन विविधिकरण गर्न। आवश्यक औजार र मेशिनको आपूर्तिको लागि भन्सार मु.अ.कर लगायतका कर छुटको व्यवस्था गर्नु पर्ने।

८. कुखुरामा लाग्ने विभिन्न रोगबाट हुने क्षतिलाई न्यून् गर्न। कुखुरा पालन व्यवसाय विकास भएको क्षेत्रमा पन्छी रोग निदान प्रयोगशालाहरु स्थापना गरि उद्योग व्यवसाय क्षेत्र र सरकारी प्रतिनिधित्व हुने गरि निजी साझेदारी अवधारणा अनुसार साधन र स्रोतको अभाव नहुने गरि सञ्चालन गर्नु पर्ने।

९. कुखुरापालक उद्योग र व्यवसायका लागि आवश्यक पर्ने उत्पादन कच्चा पदार्थ, औषधी, फिड सप्लिमेन्ट, भ्याक्सिन आदि उत्पादित वस्तु दाना, अण्डा र मासुको गुणस्तर मापदण्ड निर्धारण गरि लागु गर्नु पर्ने। साथै गुणस्तर परिक्षण प्रयोगशालाको व्यवस्था हुनु पर्ने

१०. विद्यामान नियम कानुन सँग मेल नखाने कुखुरा पालन सम्बन्धी कानूनहरु सम्बन्धित निकायबाट तुरुन्त परिमार्जन गर्नु पर्ने। एवं ऐन कानून नभएर निर्माण एवं कार्यन्वयनको निमित्त राज्य र सरकार जवाफ देहि हुनु पर्ने। दाना व्यवसायी र मासु व्यवसायीको सिण्डिकेट तुरुन्त तोड्नु पर्ने।

राज्यले तत्काल सम्वोधन गर्ने विषयहरु :

१. राष्ट्रिय स्तरको मूल्य निर्धारण समिति गठन गरि न्यूनतम समर्थन मूल्य तोकिनु पर्ने।

२. राष्ट्रिय स्तरको अनुगमन समिति गठन गरि अनुगमनलाई तिव्रता दिने।

३. देशभरको किसानहरुको कुखुरा खरिदका लागि अनिवार्य खरिद कोटा हुनु पर्ने।

४. उत्पादित कुखुराको मासु तथा अण्डालाई मूल्य श्रृँखलामा जोड्ने।

५. दाना व्यवसायी र मासु व्यवसायीको अघोषित सिण्डिकेट तुरुन्त हटाउनु पर्ने।

झनक प्रसाद पौडेल : अध्यक्ष नेपाल कुखुरा पालक किसान संघ केन्द्रय कार्य समिति चितवन।

कृषि मन्त्रालय,कृषि सहकारी केन्द्रीय संघबीच सम्झौता

काठमाण्डौ ५ कर्णाली प्रदेशका आठ वटा जिल्ला (सल्यान, जाजरकोट, जुम्ला, दैलेख, कालिकोट, पश्चिम रुकुम, सुर्खेत र मुगु) का १ सय वटा सहकारी संस्थाहरुको क्षमता विकासका लागि सरकार र नेपाल कृषि सहकारी केन्द्रीय संघबीच सझौता भएको छ ।

नेपाल सरकारले सञ्चालन गरेको कृषि क्षेत्र विकास कार्यक्रम मार्फत नेपाल कृषि सहकारी केन्द्रीय संघ लि.ले कर्णाली प्रदेशका १० जिल्लामा सहकारीको क्षमता विकासगरि वित्तिय संस्थागत आवद्ध गराउने विषयमा शुक्रबार सम्झौता भएको छ। ३ वर्षसम्म सञ्चालन हुने यस कार्यक्रम मार्फत नेपाल कृषि सहकारी केन्द्रीय संघ लि.ले कर्णाली प्रदेशका पहाडी तथा उच्च पहाडी क्षेत्रमा बसोवास गरिरहेका गरिव तथा पोषण असुरक्षा न्यूनिकरण गरि नेपालको दिगो विकास लक्ष्य हासिल गर्न सहयोग गर्ने छ ।

यस कार्यक्रम मार्फत नेपाल कृषि सहकारी केन्द्रीय संघ लि.ले संस्थाको संस्थागत क्षमता विकास, सदस्यहरुको सचेतना वृद्धि, वित्तिय साक्षरता लगाएतका क्षेत्रमा सहयोग गरि सक्षम संस्था निर्माण गर्ने छ भने साना किसान विकास लघुवित्त वित्तिय संस्थाले वित्तिय सहायता गर्ने जनाइएको छ ।

संस्था र सदस्यहरु सक्षम बनिसकेपछि व्यवसाय सञ्चालनका लागि आवश्यक पर्ने कर्जा प्रवाहको काम साना किसान लघुवित्त वित्तिय संस्थाले गर्ने छ ।

सम्झौतामा नेपाल कृषि सहकारी केन्द्रीय संघ लि.का महाप्रवन्धक रुद्र भट्टराई र परियोजनाको तर्फबाट भोजराज सापकोटाले हस्ताक्षर गर्नुभएको छ ।

सम्झौता कार्यक्रममा कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयका सचिव डा.गोविन्द प्रसाद शर्मा, सह-सचिवहरु, नेपाल कृषि सहकारी केन्द्रीय संघ लि. एंव साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.का अध्यक्ष खेम बहादुर पाठक, साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.का प्रमुख कार्यकारी अधिकृत डा.शिवराम प्रसाद कोइराला, नेपाल कृषि सहकारी केन्द्रीय संघ लि.का महाप्रवन्धक रुद्र भट्टराई, नायव महाप्रबन्धक मीना पोखेल लगाएतको उपस्थिति रहेको थियो ।

उक्त हस्ताक्षर कार्यक्रममा बोल्नुहुँदै मन्त्रालयका सचिव शर्माले कर्णाली प्रदेशमा वित्तिय पहुँचको सिमितता रहेका कारण सहकारी मार्फत सञ्चालन हुने कार्यक्रमको धेरै प्रभाव रहने बताउनुभयो । उँहाले सहकारी मार्फत सदस्यहरुको आयमूलक गतिविधिमा संलग्नता बढाउँदै त्यस क्षेत्रको आर्थिक, सामाजिक, सचेतनाको स्तर वृद्धिका लागि यस कार्यक्रमले सहयोग पुग्ने विश्वास व्यक्त गर्नुभएको छ । यसैगरी कार्यक्रममा नेपाल कृषि सहकारी केन्द्रीय संघ लि. एंव साना किसान विकास लघुवित्त वित्तीय संस्था लि.का अध्यक्ष खेम बहादुर पाठकले सहकारीले चेतना, सिप, पूँजी र प्रविधि हस्तान्तरणको काममा उल्लेख्य भूमिका खेलेको स्मरण गर्दै यस कार्यक्रमलाई पनि कर्णाली प्रदेशमा सफल बनाउने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्नुभएको छ ।

कार्यक्रमा साना किसान विकास लघु वित्त वित्तीय संस्था लि.का प्रमुख कार्यकारी अधिकृत डा.शिवराम प्रसाद कोईरालाले कर्णाली प्रदेशको गरिवी निवारणमा यस कार्यक्रमले ठूलो सहयोग पुग्ने बताइएको छ। कार्यक्रममा आफुहरु पनि जोडिन पाएकोमा खुसी व्यक्त गर्दै साना किसान र कृषि सहकारीमा संलग्न सदस्यहरुको जीवन रुपान्तरणका लागि सरकारले वजेट परिचालन गर्दा विशेष ध्यान दिनुपर्ने आवश्यकता समेत औंल्याउनुभयो । नेपाल कृषि सहकारी केन्द्रीय संघ लि.का महाप्रबन्धक रुद्र भट्टराईले नेपालको ग्रामीण क्षेत्रका किसानहरुलाई जोड्दै अगाडि बढेको केन्द्रीय संघले सरकारसँग सहकार्य गर्न पाउनु सुखद् पक्ष रहेको बताउनुभयो । उँहाले अहिलेपनि संघले पछाडी परेका दलित, महिला, मुसहर, राउटे, बनकरीया लगायतलाई सहकारीमा संलग्न गराई जीवन रुपान्तरणमा काम गरेको स्मरण गराउँदै कर्णाली प्रदेशमा पनि यस अभियानलाई सफल बनाउने प्रतिवद्धता व्यक्त गर्नुभयो । एएस डि.पि.कार्यक्रम अन्तर्गत कर्णाली प्रदेशका उच्च पहाडी क्षेत्रमा वित्तिय पहुँच, प्रविधि, ज्ञान, सिप र सचेतनाको विकास गरी त्यस क्षेत्रमा उत्पादन हुने कृषि तथा पशुजन्य सामाग्रीको बजारीकरण मार्फत आर्थिक रुपान्तरणका लागि सहयोग गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन हुने जनाएका छन् । कार्यक्रम मार्फत प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष रुपमा ७५ हजार घरधुरी लाभान्वित हुने बताइएको छ ।

कृषि उत्पादनमा वृद्धि र सहजता,
कृषि यान्त्रीकरणको प्रवर्द्धन र उपयोगिता देश आत्मनिर्भरताको मूल आधार, कृषि विकासमा नविनम् सुधार
कृषि पूर्वाधार विकास तथा कृषि यान्त्रीकरण प्रवर्द्धन केन्द्र
(CAIDMP)

अब चितवन भूमिहीन सुकुमबासीका हातमा लालपुर्जा

चतवन २५ माघ के.पी ओलीको सरकारले गठन गरेको भूमिसम्बन्धी समस्या समाधान आयोग वर्तमान शेरबहादुर देउवा नेतृत्वको सरकारले खारेज गरी नयाँ भूमि आयोग गठन गरेपछि सुकुम्बासीलाई लालपुर्जा वितरण गर्ने कार्य पुनः प्रारम्भ भएको छ । चितवनमा तीन स्थानीय तहमा जग्गा नापजाँचको काम शुरू भएको छ । यसै सन्दर्भमा भूमि आयोग चितवनका अध्यक्ष बद्रि तिमिल्सिनासँग **चितवन पोष्ट दैनिक**ले गरेको साक्षात्कार :

भूमि आयोगको चितवन अध्यक्ष नियुक्त भएपछि के-के काम गर्नुभयो ?

म नियुक्त भएपछि भरतपुर महानगरपालिकामा काम शुरू गर्‍यौं । महानगरका छवटा वडाबाट काम प्रारम्भ गर्‍यौं । पहिलो दिन १४ नम्बरमा गर्‍यौं । त्यसपछि २ मा गर्‍यौं । त्यसरी नै छवटा वडामा अमिन पठाएर नापजाँचको प्रक्रिया शुरू गरिसक्यौं । कालिका नगरपालिकाका तीनवटा वडामा हामीले कार्यक्रम शुरू गरेका छौं । शनिबार माडी नगरपालिकामा तीन टोली लिएर गयौं । दुई टोली बाँदरझुलामा पठायौं र एउटा टोली ६ नम्बरमा हालेका पठायौं । त्यहाँ पनि कार्य प्रारम्भ भइसकेको छ ।

निर्वाचनअघि नै सुकुमबासीले लालपुर्जा पाउँछन् त ? निर्वाचन घोषणा भएपनि लालपुर्जा वितरणको काम रोकिँदैन ?

अहिलेसम्म २१/२२ वटा आयोग बने । अहिलेको आयोगको गठन विधि अर्कै छ । त्यसले गर्दा हामीले पहिलाको जस्तो झन्झटिलो प्रक्रिया अवलम्बन गरेका छैनौं । पहिला वडामा सुकुम्बासीको निवेदन दर्ता हुन्छ । उत्तिखेरै हामीले निस्सा दिन्छौं । त्यसपछि प्रक्रिया शुरू हुन्छ । सात दिनको म्याद हुन्छ, कसैको नाम बिग्रिएको छ कि भनेर । त्यसपछि जग्गाको नापजाँच शुरू हुन्छ । त्यसका लागि हामीले अमिन पठाउछौं ।

हामीसँग स्याटेलाइट नक्सा आईसकेको छ । त्यो मार्फत हामीले काम शुरू गर्छौं । त्यसपछि स्थानीय तहजस्तै महानगरपालिकामा त्यो तथ्याङ्क आउँछ । स्थानीय तह हुँदै त्यो आयोगमा आउँछ । आयोगमा आइपुग्न करिब ३५ दिनसम्म लाग्न सक्छ । महानगरमा मेयरबाट तदारूकता देखाउनु भएको छ । म अध्यक्ष नियुक्त भईसकेपछि पूर्वप्रधानमन्त्री तथा क्षेत्र नं ३ का सांसद् पुष्पकमल दाहाल प्रचण्डले

पनि चितवनमा तत्काल सुकुम्बासीको काम शुरू गर्नुहास्, चुनावअघि लालपुर्जा हातमा हाल्नुपर्छ भन्नुभएको छ । त्यसकारण हामी दिनरात खटेका छौं । नापी कार्यालयको हाकिमसाप हाम्रो आयोगको सदस्यसचिव हुनुहुन्छ । हाम्रो टिमका सबै सदस्यको मेहनतबाट लाग्छ, हामीले काम सुरू गरेको ३५ दिनभित्र सुकुमबासीको हातमा लालपुर्जा हाल्न सक्छौं भन्ने विश्वास जागेको छ ।

चितवनका कुन-कुन पालिकामा लालपुर्जा वितरणको काम शुरू भएको छ ?

माननीय मन्त्री शशी श्रेष्ठको रोहवरमा आयोगको उपाध्यक्ष नरेन्द्र खड्कासँग बसेर हामीले केही दिनअघि इच्छाकामनाको सम्झौता गर्‍यौं । भरतपुर, माडी र कालिकापछि रत्ननगरले पनि सम्झौता गर्‍यो । सम्झौता गर्न खैरहनी र राप्ती बाँकी छन् । सम्भवतः यो हप्तामै बाँकी दुई नगरपालिकासँग पनि हामीले सम्झौता गर्छौं । भरतपुर महानगरको २, ६, १४, १६, २१ र २४ नम्बर वडामा तत्कालै काम शुरू हुँदैछ । माडीको ९ र ६ नम्बरमा हुँदैछ । त्यसपछि अन्य वडामा काम थाल्छौं । त्यस्तै, कालिकाको ३, ६, ७ र ८ मा पनि सुकुम्बासीको निवेदन दर्ता, निस्सा वितरण र स्याटेलाइट नक्साबाट जग्गाको नापी गर्ने काम भईरहेको छ । भरतपुर महानगरमा मात्रै १० हजार २९ सुकुम्बासी तथा अव्यवस्थित बसोबासी छन् । माडीमा करिब छ हजार र कालिकामा पाँच हजार बढी छन् । अरु पालिकाको तथ्याङ्क आइपुगेको छैन ।

भरतपुर महानगरको वडा नं-१४ मा काम शुरू भईसकेको छ । एउटा वडामा अमिनसहितको प्राविधिक टिमले छ दिनमा काम सक्छ । त्यसपछि अर्को वडामा जान्छ । एउटा वडामा काम सकिएपछि त्यही टिम अर्को वडामा जान्छ । त्यसरी हामीले काम बाँडेर गर्ने हो । ३५ दिनभित्र चितवन जिल्लाभर जग्गा नापेर सकिन्छ । माडीमा तीनवटा टोली छ । त्यो टोली एउटा वडामा सकेर अर्कोमा जान्छ । त्यहाँ काम सकेपछि माडी नगरपालिकाले हामीलाई विवरण दिन्छ । हामीले डेटा बेसमा उतारेर नक्सा प्रिन्ट गरेर लालपुर्जा तयार गर्छौं । अनि, हामी त्यहीँ गएर एउटा कार्यक्रम गरेर लालपुर्जा बाँड्ने हो ।

सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीले कति-कति जग्गा पाउँछन् ? राजस्व पनि तिर्नुपर्छ ?

दलित र भूमिहीन सुकुम्बासीले एक रूपैयाँ पनि तिर्नुपर्दैन । जिल्लामा एउटा मूल्य निर्धारण समिति छ । समितिले त्यो कस्तो प्रकृतिको जग्गा हो, त्यो मान्छेको हैसियत के हो ? त्यो सबै हेरेर समितिले तोकेअनुसार अव्यवस्थित बसोबासीले राजस्व तिर्नुपर्छ । अर्को छ, सट्टाभर्नाको । सट्टाभर्नामा जग्गा उपभोग गरेकाले पनि एक रूपैयाँ तिर्नुपर्दैन, पहिला तिर्नुपर्ने थियो । सट्टाभर्ना भनेको कुनै एक ठाउँमा वर्षौंदेखि बसोबास गरिरहेका नागरिकलाई राज्यले अन्यत्र सारेर राखेको छ र तिनीहरुको लालपुर्जा छैन भने उनीहरुलाई पनि लालपुर्जा दिने भनिएको हो । एउटा

भूमिहीन सुकुम्बासीले ग्रामीण भेगमा बढीमा छ कट्ठा र सहरी क्षेत्रमा एक कट्ठा पाउँछ। यदि उसको चाहीँ १० कट्ठा जग्गा त्यहाँ छ र अव्यवस्थित बसोबासीमा भरेको छ भने उसले सोहीअनुसार सबै जग्गा पनि पाउँछ।

२०२६/२०५५ सालमा नापी भएका जग्गाको विषयमा चाहीँ के व्यवस्था छ ?

त्यो भनेको अधुरो जग्गा हो, त्यसैले अधुरो कार्य भनेर राखेका छौं। त्यसको फिल्डमा उतार भएर नक्सा बनिसकेको छ, कित्ता नम्बर हालिसकेको छ। त्यस्तो अधुरो कार्यसम्पादनका लागि केन्द्रबाट एउटा चिठी आउँदै छ। त्यो आएपछि अधुरो कार्यसम्पादन चाहीँ हामी तुरून्तै गर्छौं। आयोगमा बैठक बसेपछि एउटा चिठी आउँछ, त्यसपछि हामी शुरू गरिहाल्छौं। चाँडोभन्दा चाँडो निर्णय गरेर पठाउँछौं भन्नुभएको छ। हामी काम थाती राखेर बस्दैनौं।

जग्गाको नापीको लागि कर्मचारी कसरी परिचालन भएका छन् ?

सरकारले नै भूमि आयोग जिल्लाको सदस्यसचिवमा नापी कार्यालयको हाकिमलाई खटाएको हुनाले उहाँले कर्मचारी खटाउने हो। आयोगलाई आवश्यक जनशक्ति सरकारकै कर्मचारीबाट खटाउने हो। बाहिर फिल्डमा खटिने जुन प्राविधिकहरु हुनुहुन्छ त्यसका लागि केन्द्रीय भूमि आयोगले नै अमिन र सुपरिवेक्षक पठाउँछ। हामीले उहाँहरुलाई फिल्डमा खटाउछौं। हाम्रो कार्यालय सञ्चालनका लागिचाहीँ सदस्यसचिवले प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई पत्र पठाउनु हुन्छ। उहाँले यो-यो कार्यालयका कर्मचारी ल्याउने भन्नुहुन्छ, सोहीअनुसार ल्याएर कार्यालय सञ्चालन गर्छौं।

लामो समयसम्मको सुकुम्बासी समस्या समाधान गर्न जिल्लाको नेतृत्व पाउनुभएको छ। कस्तो अनुभूति गर्नुभएको छ ?

म संघ-संस्थामा धेरै ठाउँमा बसेर काम गरें। सरकारले मनोनीत गरेका धेरै ठाउँमा बसेर काम गरें। २०४५ सालमा वन सुदृढीकरण आयोगको सदस्य भएको थिएँ। मलाई पदभन्दा पनि काम गरेर देखाउनुछ। साँच्चै भूमिहीन सुकुम्बासीको मुहारमा खुसी ल्याउन सकियो भने आत्मसन्तुष्टि हुन्छ। म सक्रिय राजनीतिमा लागेको मान्छे, काम गर्न सकें भने आत्मसन्तुष्टि मिल्छ।

स्रोत : चितवन पोष्ट दैनिकबाट साभार

सामान्य मिनरल व्लक बनाउन तरिका

मिनरल व्लक (Mineral Block) : पशुको पोषण तत्वको समिश्रण हो। यसमा विभिन्न यौगिकहरुको समिश्रण गरी ढिका तयार गरिन्छ। यसले शारीरिक सन्तुलन बनाई राख्नुका साथै बाँझोपन, पशुमा उल्टि राख्ने समस्या आदिहरुलाई निको पार्दछ।

बनाउने तरिका :

बनावट :

रातो माटो	एक भाग (१ माना)
आयो नुन	१ भाग
अण्डाको बोक्रा	५ गोटा
मैदा	१/२ पाउ (१०० ग्राम)
पानी	आवश्यकता अनुसार

बुरबुराउँदो रातो माटोलाई चाल्नीले चालेर एक माना लिने। अण्डाको बोक्रालाई हल्का भुटेर पिधिँ धुलो पारेर एक माना आयोडिन नुन र आधीपाउ (एकसय ग्राम) मैदा र थोरै पानी मिसाई आँटा मुछेझैं राम्ररी मुछ्ने। पानी हाल्दा विचार गरेर हाल्नु पर्दछ। नत्र नुनमा पानी मिसाए पछि पग्लिन थाल्दछ। र गिलो हुने सम्भावना हुन सक्दछ। डल्लालाई मोल्डमा राखी माथिबाट थिचेर आवश्वक आकार दिनु पर्दछ। पशुलाई चटाउन व्लकमा डोरी बाँध्न बीचमा बाँसको गोलो टुक्रा राख्नु पर्दछ। तयार भएको डल्लामा आयोडिन उडेर नजान दिन छहारीमा ५-७ दिनसम्म सुकाएर प्लाष्टिकको सिटमा बेरेर भण्डारण गर्नु पर्दछ। अथवा पशुलाई खुवाउनु पर्दछ। वर्षाको बेलामा व्लकको नुन पग्लिने सम्भावना धेरै हुने हुँदा सुख्खा याममा बनाउनु ठीक हुन्छ।

प्रयोग : पशुले चाट्ने गरि झुण्याइएमा शुरुमा धेरै चाट्दछ। शरीरमा मिनरल विस्तारै परिपूर्ति हुँदै जाँदा चाट्ने क्रम घट्न थाल्दछ।

फाइदा : पशुले शारीरिक, मानसिक र आन्तरिक कृयाकलापलाई सन्तुलन राख्न मिनरल व्लक खुवाउने गरिन्छ।

यसबाट निम्न फाइदाहरु हुन्छन्।

क. पशुको बाँझोपन हटाउँदछ।

ख. शरीरमा कमी हुने मिनरलहरुको पूर्ति हुन्छ।

ग. पशुमा उल्टीने समस्या रोकिन्छ।

घ. अण्डाको बोक्रामा हुने क्याल्सियम र फस्फोरसले मिल्क फिभर हुनबाट जोगाउँछ।

ङ. व्लकमा नुन प्रयोगले खानामा अधिक रुची (Palatability) बढाउने मद्दत गर्दछ।

निष्कर्ष :

पशु पोषणको लागि प्रशस्त मात्रामा हरियो पोषिलो घाँसपातहरुको खेती गर्नु आजको अपरिहार्यता हो। हरियो घाँसको उत्पादनमा वृद्धि गरि पशु पोषणमा सुधार ल्याउन फरेज मिसन कार्यक्रम अगाडि बढाइएको छ। तर पनि जग्गाको अभावको कारणले प्रशस्त हरियो पोषिलो घाँस उपलब्ध नभई राखेको अवस्था छ। यसरी वैकल्पिक पशु आहारको रुपमा युरिया मोलासेस व्लक खुवाउन सकिन्छ। यद्यपी युरिया मोलासेस व्लक भन्दा पशुलाई प्राकृतिक रुपमा हरियो पोषिलो घाँस उपलब्धीमूलक तथा फाइदाकारी हुन्छ।

स्रोत : कृषि अनुसन्धान परिषद्
वातावरण मैत्री कृषि प्रविधि संगालो

Afghanistan: FAO welcomes $65 million contribution from Asian Development Bank

"We are grateful to the Asian Development Bank for the generous contribution, which recognizes the urgent need to invest in livelihood assistance in rural areas in Afghanistan, and reflects that investing in agriculture is a core humanitarian response," said FAO Director-General QU Dongyu.

26/01/2022

Rome - The Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO) today welcomed a groundbreaking $65 million contribution from the Asian Development Bank (ADB) to boost food security and support livelihoods of the most vulnerable rural communities in Afghanistan.

The ADB support represents a significant contribution to FAO's $200 million crisis response programme for 2022 – and beyond – to raise local food production, protect livestock, increase rural incomes and improve the food security of poor and vulnerable people across the country as well as increase the resilience of women and help farm households access markets.

The aim is to achieve this through providing critical agricultural inputs and services, including the distribution of wheat cultivation assistance packages and livestock feed, veterinary support and the provision of vegetable cultivation packages and poultry, as well as small farm equipment and technical training.

The project seeks to reach all of Afghanistan's 34 provinces, with special emphasis on the major wheat and livestock producing provinces. The interventions will target rural communities experiencing the highest levels of food insecurity, many of which risk the proliferation of negative coping strategies such as selling off vital productive assets and growing displacement pressures.

"We are grateful to the Asian Development Bank for the generous contribution, which recognizes the urgent need to invest in livelihood assistance in rural areas in Afghanistan, and reflects that investing in agriculture is a core humanitarian response," said FAO Director-General QU Dongyu.

"Providing food insecure communities with seeds, fertilizers and other essential agricultural inputs in time for production will help them produce life-saving food and generate income, and is the most impactful way of reversing acute food insecurity in the country".

Provision of time-critical livelihood support

With the new funding, FAO will provide crop and livestock inputs, including wheat seeds, fertilizers, to help 150 000 smallholder wheat producing families keep themselves fed, and livestock feed and veterinary support to assist 100 000 marginal livestock holding households. All told, these interventions will generate food and income benefits for over 1.5 million highly food insecure Afghans. Farmers and livestock owners will also be assisted with technical training and veterinary services through local private service providers to ensure that the inputs provided lead to the best possible production and livelihood gains.

In addition, 140 000 poor food insecure rural households will receive high-quality seeds for backyard vegetable cultivation, poultry and a mix of small farm equipment, enabling them to produce highly nutritious vegetables and poultry, while reducing gaps in local food supply.

A major food insecurity hotspot

Afghanistan has rapidly become one of the world's largest food security crises. More than half of the population – 22.8 million people – will experience acute food insecurity through March 2022, meaning they face severe challenges in meeting their daily food needs and in keeping their household food security stable and their livelihoods intact. Of this number, 17.8 million people live in rural areas and rely primarily on agriculture for food, income, livelihood and stability. The ongoing drought and economic crisis mean that they lack critical inputs such as seeds to secure their staple food needs for the year, and animal feed to keep livestock alive and supplying milk to their children daily.

One Syrian gives his community a non-traditional helping hand

26/01/2022

"I'm offering the use of my fodder press free of charge to anyone who needs it," states Abdullah Bilal Tobal, a smallholder livestock keeper from Tal Hasel in the Aleppo Governorate of northwestern Syria. "If any of my neighbors wants a machine like this, I'd be happy to make it for them."

Abdullah got an innovative idea after attending one of FAO's Farmer Field Schools (FFS), where he and other livestock keepers learned how to compress dried alfalfa into bales to preserve it so they can feed their cows in the winter.

"We used to feed our animals with green alfalfa in the summer, and we threw away the surplus when summer ended. At the [Farmer Field] school, we learned how to avoid this loss by harvesting alfalfa every 20 to 30 days, drying it and then compressing it into bales using a hand-held box to store the fodder for the winter season."

It was from this experience that Abdullah decided to design a tool for compressing fodder. He built a simple prototype of a manual press as an improvement of the fodder preservation method he learned at the FFS. Abdullah's bale-making technique uses a wooden compressing machine instead of having to press the alfalfa with his own hands and feet, making this process physically easier and less time-consuming.

Abdullah realized that, with less quality fodder available on the market, his press was a chance to improve his livelihood, reduce alfalfa crop loss and maintain his herds' productivity throughout the year.

FAO's Smallholder Support Programme (SSP), uses FFSs to reach smallholders across Al-Hasakeh, Aleppo and Deir-ez-Zor governorates and enhance their skills by giving them access to information, as well as supporting their learning through direct practice (learning by doing). Abdullah's fodder press is just one example of how FFS can open minds to new ways of farming and help improve livelihoods.

Not initially convinced

Despite its early promise, some locals were still not convinced with dried alfalfa. They thought it was too much work and insisted on using the green fodder, but Abdullah demonstrated the results in terms of milk production of the preservation technique he learned at FFS. After he also pointed out the time and cost savings, they changed their minds.

"In the short period of using this press, I preserved enough to save a quarter of the cost I would need to buy fodder, but in the future, I will have time to preserve more and save more," Abdullah elaborates. "Now I have a little over a ton of dried alfalfa stored for the winter. I am using this with a mix of other fodders, which helped me save the cost of buying hay and is nutritionally better for the cows."

Moreover, the success of his machine is encouraging Abdullah to work on improving it for the benefit of his community. "A few people wanted their own press but could not afford the materials to make it, so I let them use mine for free. I used to work with wood in the past which is why I had the idea to make it out of wood, but there is still room for improvement. It could be made stronger and easier to use with a lightweight metal like aluminum, and there is a possibility to make a mechanical version using a motor which would massively improve its productivity," he explains.

In total, Abdullah was approached by more than 15 households from his village and the surrounding area to use this press last season, and he expects more people will be interested in the future.

"Inputs and grants can support crisis-affected farmers in Syria; however, farmers need more if they are to sustain their livelihoods and modernize their agricultural production practices. More than anything, FAO is looking to encourage and develop the attitudes of farming communities to produce competitive products to meet market demands," says Alfredo Impiglia, FAO Chief Technical Advisor of the SSP.

Farmer Field Schools are an effective way to close the skills gap and reach marginalized and disadvantaged populations, such as youth and women, in rural communities. They help rural populations develop their income-generating potential and establish agriculture-related businesses. This supports self-reliance and increases employment.

The Netherlands provides EUR 4.13 million grant

IFAD and Jordan are long-standing partners with more than 30 years' experience in agriculture and rural development in rainfed and semi-arid areas. To date, IFAD has invested in nine projects with a total financing of US$ 253.77 million reaching 90,727 households in Jordan.

10 January 2022
©IFAD/Ivor Prickett/Panos

Amman, 10 January 2022 - The International Fund for Agricultural Development (IFAD), the Ministry of Planning and International Cooperation in Jordan, and the Kingdom of the Netherlands signed a EUR 4.13 million financial agreement this week to strengthen the sustainability and climate resilience of ongoing interventions under the Rural Economic Growth and Employment Programme in Jordan. Dina Saleh, IFAD Regional Director, Near East, North Africa & Europe Division signed the agreement by correspondence with His Excellency Nasser Shraideh, Minister of Planning and International Cooperation, Jordan.

"This additional funding from the Netherlands will focus on activities that aim to increase the rural population's climate resilience. The project is aligned with the Netherlands Multiannual Country Strategy for Jordan to help farmers increase yields and family income while using less water," said Mr. Marc Hasselaar, Deputy Head of Mission of the Embassy of the Kingdom of the Netherlands in Jordan.

Together with a loan of EUR 11.3 million and grant of EUR 0.63 million, which was approved by IFAD in June 2020, the additional funding will be used to build on REGEP's success and extend its completion date until March 2024.

REGEP has proved effective in enhancing the skills and creating employment opportunities for youth and women in horticultural production. The project has also helped improve access to rural credit through the participation of commercial banks in lending to the agriculture sector. Youth participation, as well as engagement

of people living below the poverty line, has been impressive at 30 per cent and 59 per cent respectively.

The Dutch supplementary financing will generate a synergetic effect with the IFAD investment, yielding higher impact and outreach. The extension will allow REGEP activities to be consolidated in the five governorates covered under the original financing (Mafraq, Al Balqa, Jerash, Ajloun, and Madaba) and will replicate and expand coverage to include Irbid, Zarqa, Karak, Tafilah and Maan governorates, with the aim to reach an additional 45,000 rural people.

REGEP invests in water-efficient irrigation systems, promotion of drought resistant varieties, and mainstreaming climate-resilient practices to support adaptation to climate-aggravated water scarcity by reducing water use in agriculture.

"The project aims to provide non-conventional water resources for household use and agricultural activities through water harvesting," said Vrej Jijyan, IFAD Country Director for Jordan. "Investments which aim to support the shift towards better agricultural practices and organic farming through demonstration plots and credit lines will also strengthen efforts," he added.

IFAD and Jordan are long-standing partners with more than 30 years' experience in agriculture and rural development in rainfed and semi-arid areas. To date, IFAD has invested in nine projects with a total financing of US$ 253.77 million reaching 90,727 households in Jordan.

Read more about IFAD work in Jordan.

Press release No.: ***IFAD/01/2022***

IFAD invests in rural people, empowering them to reduce poverty, increase food security, improve nutrition and strengthen resilience. Since 1978, we have provided US$23.2 billion in grants and low-interest loans to projects that have reached an estimated 518 million people. IFAD is an international financial institution and a United Nations specialized agency based in Rome – the United Nations food and agriculture hub.

Advocating for transforming food systems for rural prosperity

17 January 2022
©IFAD/Susan Beccio

Beijing, 17 January 2022 - The International Fund for Agricultural Development (IFAD), together with the China Centre for Agricultural Policy of Peking University, launched IFAD's *Rural Development Report 2021,* in a virtual event today.

The 2021 flagship report focuses on transforming food systems for rural prosperity. It describes the comprehensive issues that affect the sustainability of food systems and provides recommendations on how to make food systems environmentally, socially and economically sustainable.

IFAD's cooperation with China prioritises supporting China's rural revitalization strategy and promoting common prosperity for farmers in rural areas. "This report focuses on how the rural population can benefit from the transformation of the food system and truly address the issue of food security," said Han Bin, Deputy Director General of the Department of International Financial Cooperation of the Ministry of Finance, China. "This is particularly relevant at a time when the global poverty reduction process has been set back by COVID-19 and more than 800 million people are facing hunger," he added.

"The report is an effective response to the UN Food Systems Summit in 2021, making an important contribution to the realization of the 17 Sustainable Development Goals (SDGS) of the United Nations," said Wang Jinxia, Boya Distinguished Professor at the College of Modern Agriculture, Peking University and Director of the China Centre for Agricultural Policy Research.

The occasion was an opportunity to share the report more widely and to discuss report topics from an international and Chinese perspective.

"The report highlights the importance of focusing investments and policy changes on rural food value chains in order to make adequate and nutritious food accessible to all," said Jyotsna Puri, IFAD's Associate Vice President, Strategy and Knowledge Department.

"It also highlights that we need to ensure that food systems do not harm the environment, and that food producers are able to earn a decent income," she added.

In his keynote speech, Huang Jikun, from prominent thinktank China Center for Agricultural Policy Research, Peking University, stressed that "innovative institutions, policies and investments are key driving forces to improve food security and promote greener agriculture. Innovative public investments will drive the development of rapid, inclusive, and greener transformation of food systems".

Jianmin Xie, Counsel from the International Cooperation Department of the Ministry of Agriculture and Rural Affairs emphasised China's strategic priorities in making the food system more environmentally efficient and beneficial to rural people. He stressed the importance of "ensuring food security, promoting agricultural carbon emission reduction and consolidating the successful results of Chinese poverty alleviation through rural revitalization".

During the panel discussion, Shenggen Fan, Chair Professor, College of Economics and Management, China Agricultural University; Xiande Li, Professor at the Institute of Agricultural Economics, Chinese Academy of Agricultural Sciences; Joachim von Braun, Director at the Centre for Development Research at the University of Bonn and Chair of the Scientific Group of UN Food System Summit; and Yan Shi, founder of Shared Harvest Farm and pioneer in China implementing community-supported agriculture.

Panellists contributed to the policy dialogue. They focused on actions that can be taken to transform food systems for rural prosperity and to reach the Sustainable Development Goals. Particular emphasis was placed on the impact of Covid-19 pandemic to rural economies and the importance of strengthening the resilience of food systems in preparation for future challenges.

Matteo Marchisio, IFAD China DPRK and Korea Country Director and IFAD Representative in China, reiterated that; "If you want to fix food systems, listen to all of the people who work within food systems. Only by ensuring that rural people are heard and consulted when seeking solutions can these food systems be made inclusive and sustainable."

Syrian refugees feel the heat of Lebanon's economic woes

19 January 2022

Rokati uses tea to keep hunger pangs at bay. Photo: WFP/Giulio Origlia

It is midday. The neighbourhood stray cats lie stretched out on rooftops enjoying the warmth of the sun, complacent about the sounds of playful children on the streets below. Roukati, a 40-year-old Syrian refugee mother of eleven children, listens to the sounds from her apartment above, busy spreading cooking oil mixed with spices onto Arabic flatbread. She wraps the thin bread into a roll, offering it to her son Ammar as lunch. Roukati does not eat, restricting herself to the tea.

She and her husband skip meals daily.

With the collapse of the local currency, skyrocketing inflation, and the economic and financial recession, about a third of Syrian refugee adults in Lebanon restricted their meals in 2021 to have enough food for their children. As nutritional intake is a major concern, the European Union is funding cash assistance programmes through WFP to help the most vulnerable purchase food and other essential items.

"My 6-year-old, Amin, dreams of scavenging so that he can earn some money and buy chicken to eat," says Roukati. "With a gallon of oil now costing USD 12 (350,000 LBP) we cannot afford chicken, meat, or cheese - only the basics like cooking oil, bread, milk."

Since October 2019, food prices in Lebanon have gone up by 998 per cent.

6-year-old Amin and his sister 5-year-old sister Tasmine play together at home. Photo: WFP/Giulio Origlia

The mother manages the family finances and is a key decision-maker, while also being the primary caregiver. She says their main expenses are the rent and electricity generator costs in a country where power is available only a few hours a day. However, their income is limited.

Roukati's husband is unable to work due to deteriorating health problems as they cannot afford the medication he needs. He struggles to climb the stairs to their fourth-floor apartment. The couple's older sons can no longer support them. Tragically, their eldest son was killed, the other was attacked while working and suffered a permanent brain injury. Their two teenage sons carry and deliver water gallons to residential apartments. Together they make about USD 7 (LBP 200,000) a month – not enough to cover a gallon of oil.

'I want to become an engineer'

A schoolboy in Aleppo grows closer to his dream one snack at a time, with support from the World Food Programme

The family's main income is the WFP e-card funded by the European Union that allows them to withdraw cash every month much like a bank card. Previously this card enabled families to purchase food only in locally contracted shops. Since September 2021, eligible Syrians can now also withdraw a limited amount of cash every month.

The amount is calculated per family member for up to six people per household. A family of this size receives the equivalent of around US$90 a month in local currency (2.6 million LBP). The exact value depends on the exchange rate as the local currency continues to depreciate against the dollar.

With the European Union's support, over 230,000 Syrian refugees and more than 217,000 vulnerable Lebanese nationals are eligible to withdraw cash from ATMs every month – which they use to purchase food and other essential items.

A rolled sandwich with oil and spices for Rokati's son's lunch. Photo: WFP/Giulio Origlia

"It is better to have unrestricted cash than a food card, because now we can compare prices in different shops and find the cheapest items," says Roukati, illustrating the daily price fluctuations and her role in stretching their purchasing power. "This helps us a lot."

However, Roukati's daily concerns for survival are not limited to food; she's constantly worried about the safety of her children.

"I want the Lebanese to get assistance as well, so that we can get along," sighs Roukati. She and her husband nod in agreement. Both highlight the need to support the Lebanese who struggle, hoping that this will also help reduce intercommunal tensions as resources become scarce.

Thanks to the generous funding from the European Union, the most vulnerable Syrian and Lebanese households in Lebanon are being assisted through WFP e-cards providing a fixed amount of cash every month for unrestricted use to strengthen resilience.

I look forward to continuing the excellent collaboration

27/01/2022

Rome - FAO Director-General QU Dongyu today welcomed Ambassador Sébastien Foumane of Cameroon as the new chairperson of the Africa Regional Group in Rome, taking over from Ambassador Jackline Lumumba Yonga of Kenya.

The Director-General commended Ambassador Yonga for "her excellent leadership and for her constructive and active engagement with the FAO leadership and management," before congratulating Ambassador Foumane as incoming Chair.

"I look forward to continuing the excellent collaboration," he said, adding that "together with solidarity we can make 2022 a year of extraordinary achievements!"

Ambassador Yonga took the opportunity to highlight some of the achievements under her leadership despite a challenging year, including the Africa Regional Group's participation in the UN Food Systems Summit and Pre-Summit and the continued strong partnerships and technical sessions with UN Rome-based agencies. She concluded by thanking the group for the enriching opportunity to have served as Chair.

For his part, incoming Chairperson Ambassador Foumane said it was a great honour to serve the Africa Regional Group, and will strive to continue the progress made under Ambassador Yonga's chairpersonship.

During the ceremony, South African Ambassador Nosipho Ngcaba was also endorsed as Vice Chair. The event was also attended by the Deputy Executive Director of the World Food Programme, Amir Mahmoud Abdullah, alongside many of Rome's African Ambassadors. The President of IFAD was represented by Sara Mbago-Bhunu, the Director of IFAD's East and Southern Africa Division.

Africa and FAO

In his speech, the Director-General highlighted the important role of the Africa Regional Group in FAO's work, calling it a "strategic and critical" bridge between FAO Headquarters and the African continent. He underscored FAO's work in Africa to reduce poverty, increase access to healthy and diverse diets, develop new digital-led jobs and build sustainable and resilient livelihoods.

In particular, the Director-General drew attention to flagship initiatives such as the Hand-in-Hand Initiative, the 1000 Digital Villages Initiative, the Green Cities, and One Country One Priority Product, which are obtaining good support in several African countries.

Qu spoke of the impact of the COVID-19 pandemic in Africa, but also noted projects where progress has been made regardless. The Great Green Wall initiative, aimed at reviving Africa's degraded landscapes, and the Africa Open DEAL, have brought new digital geospatial technology to the forefront and are great examples of where African countries can innovate, influence and lead towards positive transformation, he said. Qu also emphasized how important the modernization of agrifood sectors and rural development is for Africa's sustainable development, and for achieving Agenda 2063.

The Africa Regional Group is made up of 37 African countries that have official representatives in Rome and is divided into geographical sub-regions: Central Africa (Burundi, Cameroon, Congo, Congo D.R., Equatorial Guinea, Gabon), Eastern Africa (Eritrea, Ethiopia, Kenya, Madagascar, Somalia, South Sudan, Sudan, Tanzania United Rep., Uganda), Northern Africa (Algeria, Egypt, Libya, Morocco, Tunisia), Southern Africa (Angola, Lesotho, Mozambique, South Africa, Zambia, Zimbabwe) and Western Africa (Burkina Faso, Cabo Verde, Cote d'Ivoire, Ghana, Guinea, Liberia, Mali, Mauritania, Niger, Nigeria, Senegal).

Libya: Vouchers empower displaced people to buy the foods they need

25 January 2022,
Seetashma Thapa

"Conflict compelled us to leave our beloved hometown in Murzuq," says Um AbdulRaheem, one of the 215,000 food-insecure people in Libya supported by the World Food Programme (WFP) last year.

She and her family of seven were among 3,300 Muzruq residents forced to flee their beloved hometown to dodge violence. In 2017, they managed to relocate to Sabratha, 900 km away.

"The whole area was deserted, everyone left for different cities and different places,""After the war ended, I went with my children to see if we could go back home," says Um AbdulRaheem. "Everything was burnt to the ground, and everything we owned is now rubble".

WFP staff ensure that food items tly stocked at the Ennaoura outlet.

She fondly recalls Murzuq as the southern town known for its delicious dates. She now has no means to return as she'd have to rebuild her house from scratch and lacks the resources to do so. She has been the family's sole breadwinner.

"When one is displaced it is a struggle finances are a problem if you're going to pay for rent, clothing, food, you'll find yourself with nothing," says Um AbdulRaheem.

According to the 132,000 displaced Libyans are in need of assistance due to the impacts of ongoing violence and the COVID-19 pandemic. WFP urgently requires US$14.6 million to continue providing lifesaving assistance to around 142,000 food insecure people in Libya.

Each month, Um AbdulRaheem waits in line at the outlet in Azzawiya where she comes to redeem her vouchers through her mobile phone and chooses her preferred food items from more than 30 different products.

In 2021, WFP assisted more than 215,000 people in need in all three regions of Libya through its humanitarian response, school feeding, livelihoods assistance as well as capacity building activities. Through the WFP-managed the UN Hub in Benghazi, WFP serves the humanitarian community in Libya, where it also provides.

In countries where the local economy is hit by multiple crises, WFP also works towards revitalizing local markets. In Libya, WFP sources food for its e-voucher programme from local wholesalers. From January to October 2021, a total transfer value of US$ 3.4 million has been injected into the local market through WFP-contracted wholesalers in the country.

At the outlet, Um AbdulRaheem takes a look at her grocery list, and skims through the racks of eggs, chickpeas, milk, cooking oil, tuna, and other items, choosing what her family would need the most.

Meals from WFP give Um AbdulRaheem's family the right nourishment for a healthy life. They have prevented several families like hers from resorting to negative coping mechanisms such as selling assets or borrowing money, skipping meals, or consuming less nutritious food to deal with food shortage.

Her cart is packed with eggs and other nutritious food items.

"We receive different varieties of food items and groceries, which has helped us save money for other daily requirements," says Um AbdulRaheem.

While some of her children are at school, Um AbdulRaheem arrives home where her eldest patiently waits for her. Together, they look at all the food items that Um AbdulRaheem has brought and decide what they will eat as a family for dinner. Mealtimes are important to the family as it brings them closer together and gives them an opportunity to speak about their lives.

Tonight, the family of seven will relish some pasta with tomato and tuna sauce, eggs, and some curried chickpeas.

"This food means everything to my family, it gives us hope and it has created peace at home, where we sit together and enjoy a meal together," says Um AbdulRaheem.

They have all learned to cope with the traumatic experience of the war buts till dream of going back to their beloved home someday.

Norway commits funds lift aquaculture

20 December 2021
©IFAD/Andrew Esiebo/Panos
Rome, 20 December 2021 – As more people spiral into hunger and poverty due to pandemic restrictions, climate change and conflicts, the Norwegian Agency of Development Cooperation (NORAD) has committed NOK 45 million (US$5 million) to increase the incomes and build the resilience of small aquaculture farmers in Kenya, Mozambique and Tanzania, the International Fund for Agricultural Fund (IFAD) announced today.

"This generous contribution of Norway underscores its credentials as a global leader in sustainable fisheries management and is further proof of the country's relentless determination to free the world from hunger and poverty," said Gilbert F. Houngbo, President of IFAD. "The sustainable development of the aquaculture sector holds significant potential to address malnutrition and poverty worldwide. Norway's support will help thousands of small aquaculture farmers build better lives for their families and produce the healthy foods their communities need."

The contribution from NORAD will finance the Advancing Resilient and Nutrition-sensitive Smallholder Aquaculture (ARNSA) Project implemented by IFAD and its government partners. With the aim to support approximately 3,000 smallholders and make increased quantity and quality fish products available to at least 100,000 people, the project will pilot and scale-up climate resilient and nutrition-focused aquaculture technologies and approaches. It will, in particular, improve access to quality and affordable farm inputs such as seeds and feed, and to market opportunities especially for women and youth through innovation and value creation. It will also strengthen farmers' technical skills and extension services and address post-harvest losses.

The project will focus mainly on inland aquaculture, except in Tanzania where attention will be given also to seaweed value chains.

The support from NORAD contributes to IFAD's increasing attention to aquaculture in Sub-Sahara Africa, which now includes related investments in Tanzania, Kenya, Mozambique, Angola, Eritrea, Ethiopia, Nigeria and Ghana.

Today, small-scale aquaculture farmers provide over 80 percent of the global acquaculture production. Worldwide roughly 20 million people engage in full or part-time aquaculture, many of whom struggle to maintain reasonable livelihoods. With a growing demand for fish products, in particular from Africa and Asia, the sector holds a strong potential for growth, better incomes for the producers and employment opportunities especially for women.

In addition, as a source of high-quality macro and micronutrients, fish and aquatic foods are irreplaceable in combating malnutrition and alleviating nutritional deficiencies. Globally, 22% of children below the age of five (149 million) are stunted (too short for their age) and 30% of girls and women aged 15-49 years (571 million) suffer from anemia.

As one of the world's leading fishing and aquaculture nations, Norway has made the establishment of secure and sustainable fisheries and ecosystems in partner countries a priority through its Fish for Development programme. It aims to provide a coordinated and effective response to increasing food demand, rising poverty and the urgency to achieve multiple Sustainable Development Goals by 2030.

A founding member of IFAD, Norway has contributed US$435.26 million to the Funds' core budget since its creation in 1978. In addition, Norway pledged NOK 508 million (US$53.46 million) to IFAD's 2022-2024 funding cycle, a 40% increase from the previous cycle. Norway is also supporting specific programmes directly for a total of US$30.2 million, in particular to help small-scale farmers adapt to climate change, tackle malnutrition, and support farming families and refugees in the Lake Chad basin.

United Nations rural poverty agency IFAD set to boost its ethical investments

26 January 2022

Rome, 26 January 2022 – In a significant move to strengthen its commitment to ethical investments, the Executive Board of the International Fund for Agricultural Development (IFAD) agreed on a policy to further shift the Fund's treasury investments to green bonds and other Environmental, Social and Governance (ESG) investments, in addition to IFAD's already established socially responsible investment strategy, which mirrors principles. The policy was approved through a vote by correspondence. With the adoption of the 2022 IFAD will also publish the list of industries excluded from its investments, strengthening its position as a responsible investor.

At the end of September 2021, IFAD had US$1.35 billion invested in financial instruments. This amount is derived from replenishments (contributions from Member States), borrowed funds and loan repayments, which are then committed to developing countries under IFAD's regular programme of loans and grants.

"IFAD has always been a responsible investor with human rights, environmental, social and anti-corruption principles strongly entrenched in our DNA. Today's landmark decision is an ambitious step to further translate our principles into reality," said Alvaro Lario, IFAD Associate Vice-President and Chief Financial Officer and Controller.

Going forward, IFAD will proactively increase its investments in green bonds and other ESG securities, including supranational, sovereign, agency and corporate bonds, and asset-backed securities in the impact bond market. IFAD's ESG investments on financial markets have so far remained limited.

"Increasing our investments in ESG bonds is not only further proof of our commitment to strong ESG standards but it is also a long-term strategy to strengthen IFAD's portfolio and align it to sustainable financial market practices," added Lario.

IFAD's primary investment objectives are to preserve the value of the assets invested and to ensure that resources are available when they are required to finance IFAD's operations in developing countries. Subject to these two parameters, together with the reinforced overlay of ESG criteria, IFAD seeks to prudently optimize the returns on its investments.

The Investment Policy Statement explicitly states that IFAD will systematically exclude from its investments securities issued by entities involved with unethical products or services, including, but not limited to, weapons and ammunitions, coal extraction, coal-fired power generation, tobacco, alcohol and gambling – among others. While IFAD's long time adherence and compliance with The Ten Principles of the United Nations Global Compact has ensured no such investments were made in the past, the publication of the list of excluded industries will strengthen transparency and further consolidate IFAD's commitment to ESG objectives. IFAD has now joined other pioneering UN agencies and international financial institutions which publish such a list.

Notes to the Editor: As per the United Nations Global Compact, IFAD excludes investments that do not meet, at a minimum, fundamental responsibilities in the areas of human rights, labour, environment and anti-corruption. It also excludes investments in entities included in the United Nations Security Council Consolidated List of sanctioned entities. IFAD also applies high social, environmental and climate standards requirements to its loans and grants' recipients and partners.

*Press release No.**: IFAD/03/2022***
IFAD invests in rural people, empowering them to reduce poverty, increase food security, improve nutrition and strengthen resilience. Since 1978, we have provided about US$23.2 billion in grants and low-interest loans to projects that have reached some 518 million people. IFAD is an international financial institution and a specialized United Nations agency based in Rome – the UN's food and agriculture hub.

- खेतबारी तथा उर्वर भूमिलाई बाँझो नराखौं ।
- भूमिको अधिकतम् उपयोग गरौं ।
- कृषिलाई आत्मनिर्भर मात्र होइन व्यवसायिक बनाऔं ।
- भूमिको बहुउपयोग गरी उत्पादन बढाऔं र स्वादेशी अर्थतन्त्रलाई टेवा पुऱ्याऔं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड